

Papeško delo
za duhovne poklice

NOVI DUHOVNI POKLICI
ZA NOVO EVROPO

Cerkveni dokumenti
76

Papeško delo za duhovne poklice

**NOVI DUHOVNI POKLICI
ZA NOVO EVROPO**

**Družina
Ljubljana
1998**

CERKVENI DOKUMENTI 76

Naslov izvirnika: Pontificia opera per le vocazioni ecclesiastiche, NOUVE VOCAZIONI PER UNA NUOVA EUROPA, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1997. Prevod: Ivanka Tadina, France Zupančič, Alojz Pirnat in Branko Cestnik. Redakcija: Rafko Valenčič. Lektor: Lojze Pajk. Oprema: Lucijan Bratuš.

Zbirko Cerkevni dokumenti izdaja Družina, d.o.o. Glavni in odgovorni urednik: Rafko Valenčič. Uredništvo: Trubarjeva 80, 1000 Ljubljana. Uprava: Družina, Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, SLO. Za založbo: dr. Janez Gril.

Tisk: Tiskarna Schwarz, Ljubljana, avgusta 1998.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

25

NOVI duhovni poklici za novo Evropo : papeško delo za duhovne poklice / [prevod: Ivanka Tadina ... et al.]. - Ljubljana : Družina, 1998. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 76)

Prevod dela: Nuove vocazioni per una nuova Europa : pontificia opera per le vocazioni ecclesiastiche

ISBN 961-222-199-5

77330176

Po mnenju Ministrstva za kulturo z dne 12. 8. 1998 št. 415-46/98 spada publikacija Novi duhovni poklici za novo Evropo med proizvode, za katere se obravnava 5% davek od prometa proizvodnje.

ANTROPOLOGIJA IN TEOLOGIJA ČLOVEKOVE POKLICANOSTI

Uvodna beseda

Pastorala duhovnih poklicev je ena izmed prioriternih nalog današnje Cerkve. Razlogov za to je več. Najprej gre za pomanjkanje duhovnih poklicev na splošno, pri čemer dežele z bogato krščansko tradicijo niso izjema. Tudi potrebe nove evangelizacije, ki postaja čedalje nujnejša na vseh celinah sveta, zlasti pa v razvitem svetu, kličejo po novih duhovnih poklicih. Prav tako pastorala duhovnih poklicev zahteva temeljit premislek glede antropoloških in teoloških utemeljitev, na katerih je mogoče graditi zrelo podobo duhovnih poklicev za naš čas in v zarji tretjega tisočletja.

Tem vprašanjem je bil posvečen kongres o duhovniških poklicih in posvečenem življenju v Rimu od 5. do 10. maja 1997. Sad kongresa je dokument, ki je pred nami. Čeprav dokument obravnava predvsem vprašanje duhovnih poklicev v Evropi, veljajo mnoge ugotovitve, zlasti pa utemeljitve tudi za druge celine sveta. Dokument je naslovljen na posameznike, družine in skupine, na krajevne Cerkve in odgovorne za pastoralo duhovnih poklicev v njih. Prepričani smo, da se bo vsak, ki bo dokument prebiral, čutil nagovorjen in bo po meri prejete milosti tudi sam prispeval svoj delež pri prebujanju, rasti in dozorevanju duhovnih poklicev. Vsebinska in jezikovna zasnova dokumenta je taka, da bo jasna in razumljiva bralcu, manj večjemu branja cerkvenih dokumentov. Pri tem imamo predvsem v mislih mladino, mladinske skupine, družine in krščanska občestva, ki bodo prebiralala dokument najprej v osebno duhovno korist.

1. Priprava dokumenta (*Instrumentum laboris*)

Instrumentum laboris (delovni dokument kongresa ima naslov: *La pastorale delle vocazioni nelle Chiese particolari d'Europa. Documento di lavoro del Congresso sulle vocazioni al Sacerdozio e alla Vita Consacrata in Europa, Roma 1996*), na katerega se sklepni dokument pogosto sklicuje, vsebuje podatke o stanju duhovnih poklicev v Evropi, v posameznih evropskih deželah ter o družbenih in idejnih silnicah, ki vplivajo na takšno stanje. Čeprav pripravljalni dokument prinaša tudi nekaj analiz teh podatkov, je globalna psihološka, družbena in teološka analiza podana šele v sklepnem dokumentu, ki po tej strani izredno pronicljivo analizira stanje sodobne družbe, družine, mladine, razpete med osebnimi željami in hrepenenji, možnostmi in ovirami s strani družbe. Dokument prehaja »od konkretnega stanja k razmišljanju, da bi se zopet vrnil h konkretnim ugotovitvam«, predlogom in smernicam (prim. Uvod, 9).

2. Vsebina in poudarki dokumenta

Prvi del dokumenta posreduje položaj in analizo stanja glede duhovnih poklicev v Evropi. Pred očmi ima stanje na Vzhodu in Zahodu, v deželah, ki so se komaj rešile totalitarnih sistemov in so pred novimi nalogami tudi na tem področju, in v deželah, kjer liberalistična in porabniška (konsumentistična) družba ustvarjata novega človeka, »človeka brez (zavesti o) poklicanosti«. Nove duhovne ponudbe na religijskem področju (*new age*, sekte) pa ustvarjajo v ljudeh, zlasti v mladini, notranjo in zunanjo negotovost in zbežanost. Mladi so »ranjeni od blaginje, razočarani nad ideologijami, zmedeni od etične dezorientacije« (11 b). Čeprav današnja evropska mladina poudarja pravico do subjektivnosti in izraža željo po svobodi, kar sta samo po sebi pozitivni usmeritvi, se pogosto subjektivnost sprevrže v subjektivizem, svoboda pa v samovoljo (prim. 11 b). V takšnem duhovnem ozračju, ali bolje rečeno v pomanjkanju duhovnega ozračja, so mladi izgubili življenjsko usmeritev, težko se odločajo, če se sploh odločajo za poklic in delo, za zakonsko in družinsko

življenje. Ker živijo brez zavesti poklicanosti, so »brez upanja, da svet lahko postane boljši tudi po njihovi zaslugi« (11 c).

Stanje pa ni tako brezizhodno, kot kaže na prvi pogled. Današnja Evropa si še kako prizadeva za edinost, ki ne more in ne sme biti samo politična in ekonomska, marveč predvsem duhovna in moralna (prim. 11 d). V takšni Evropi mladi lahko najdejo sebe in svoje mesto, kajti v sebi čutijo hrepenje po svobodi, so iskalci resnice, duhovnosti, pristnosti in izvirnosti, želijo si prijateljstva in vzajemnosti, hrepenijo po vrednotah miru, pravičnosti, solidarnosti, sprejemarja različnosti, spoštovanja okolja (prim. 11 d). To niso zanemarljive vrednote ne zanje ne za družbo prihodnosti.

Nova evangelizacija je pozorna na te vrednote mladih. Mlada človeka želi nagovoriti v njegovi situaciji. Spregovori mu o kulturi poklicanosti, kjer bo oseba prišla do polne uveljavitve pred seboj, pred drugimi in Bogom; vabi ga k (po)polnosti in svetosti; zaupa mu graditev novega sveta. Vsako človeško življenje je poklicanost k uresničitvi božjega načrta s posameznikom in z družbo. V tej luči je potrebno gledati tudi na duhovne poklice kot specifične poklice v Cerkvi in družbi. Zavest o splošni osebni poklicanosti se nadaljuje in pogloblja v poklicanosti v duhovnem poklicu, ki je poklic za druge. Če ni primarne zavesti o splošni poklicanosti, se prej ali slej pokaže tudi pomanjkanje specifičnih duhovnih poklicev. Vzrok in posledica sta si tudi v tem primeru zelo blizu.

V sklepnih mislih prvega dela so nakazana izhodišča in korekture vzgoje za poklicanost. Ta je v ovrednotenju vsake poklicanosti znotraj družbe in Cerkve, v boju zoper malodušnost in bojazen glede prihodnosti, v zavračanju novačenja in pridobivanja za duhovne poklice na cenen način, v vzgoji animatorjev in spremljevalcev duhovnih poklicev, v prehodu iz naveličanosti k novemu zagonu, v postavitvi pastorale duhovnih poklicev med prioritete naloge današnje Cerkve.

Teologija poklicanosti (2. del) je osrednji del dokumenta. O teoloških vidikih poklicanosti navadno govorimo samo v zvezi z duhovnimi (duhovniškimi in redovniškimi poklici, posvečenim življenjem), manj pa v zvezi z drugimi poklici. Prav slednje pa je močno izpostavil 2. vatikanski cerkveni zbor, ki

je spregovoril o dostojanstvu človeške osebe, o poklicanosti vseh k svetosti, bodisi v samskem bodisi zakonskem življenju, o vrednoti človeškega dela in dejavnosti, o delu in razvoju kot o nekakšnem »gradivu« za prihod božjega kraljstva (prim. zlasti LG, AA in GS). Prvi pogoj za takšno razumevanje poklicanosti je sprejemanje in vrednotenje življenja kot osnovne vrednote bivanja. Bivanje pa izhaja iz Boga, iz življenja in odnosov med Božjimi osebami, ki so druga drugi dar. »Božje Osebe so vir in vzor vsake poklicanosti« (15). Gre za poklicanost, ki izhaja iz komunikacije med Božjimi Osebami in človeškimi osebami. Človekova bogopodobnost je odsev življenja in poklicanosti, ki ga je Bog naklonil človeku. Poklicanost ni prvenstveno delo (poklic), ki ga oseba opravlja, marveč je osebni odnos do drugih, sebi podobnih oseb. Ta odnos je odnos dialoga, ljubezni, posredovanja in darovanja življenja drugim. Tako svoje bivanje in zemeljsko življenje sprejema Kristus, Božji Sin. V moči tega klica Kristus kliče človeka, naj hodi za Njim v pričevanju in darovanju življenja sredi sveta, Sveti Duh pa ga na skrivnosten način kliče po vesti, naj sledi dobremu, si prizadeva za popolnost in svetost, se odpre njegovim darovom, ki so darovi osebi in prek nje za občestvo. To velja za vsak poklic, ki pride v polnosti do veljave šele tedaj, ko ga človek razume in sprejema v duhu poklicanosti, ki prihaja od Boga.

Občestvo (Cerkev) ima pri razumevanju poklicanosti svojski pomen. Človek je poklican v družbi in po družbi, v Cerkvi in po Cerkvi. V njej spoznava svoje mesto, po njej sprejema klic k uresničitvi svoje poklicanosti, na tej poti mu občestvo pomaga pri uresničevanju poklicanosti. Nekateri so poklicani, da postavijo svoje življenje v službo občestva v posebnih in posvečenih službah. Poklicanost so sprejeli, sedaj jo živijo v korist drugih, pri čemer tudi sami prejemajo in se bogatijo po občestvu.

Tretji del obravnava pastoralno duhovnih poklicev skozi čas. Vsa Cerkev je deležna poklicanosti, je mysterium vocationis, zato je tudi mati in vzgojiteljica poklicev (prim. 25). Kakor je celotno evangelijsko oznanilo klic, tako je tudi pastoralno delo Cerkve klic človeku, ki ga nagovarja v njegovi

osebni situaciji. Posebej to velja za mladino, ki stoji pred življenjskimi izbirami in odločitvami. Cerkev kliče v Kristusovem imenu, ko vsakemu človeku odkriva njegovo osebno in splošno poklicanost, ki ima vedno duhovni pomen, pa tudi tedaj, ko ga vabi, da se odzove na poseben Kristusov klic v duhovnem poklicu. Naloga Cerkve je ta klic nenehno spremljati, mu pomagati pri dozorevanju, pri spolnjevanju življenjskih nalog znotraj občestva in sveta. Posebej si mora prizadevati, da bi bila pastoralna duhovnih poklicev včlenjena v celotno pastoralno delo, v pastoralno načrtovanje, delovanje in refleksijo. Zato so potrebni programi (itinerariji) pastore duhovnih poklicev, ki gradi na molitvi kot primarni nalogi, na vzgoji v občestvu in za občestvo, na ljubezenskem služenju drugemu in na evangeljskem pričevanju. Programi pastore duhovnih poklicev so del pastoralnega načrta na raznih ravneh: osebni, občestveni in strukturalni (župnijski, škofijski, nacionalni itd.).

Pedagoški del dokumenta (4. del) izhaja iz Kristusa, ki je prvi animator in vzgojitelj vsakega duhovnega poklica. Sklicujoč se na pomen in razsežnosti besed »sejati, spremljati, vzgajati, oblikovati in razločevati« (Uvod v 4. del), dokument razlaga evangeljsko priliko o sejalcu in semenu (prim. Mt 13, 3-8). V razlagi se dotakne številnih antropoloških in teoloških zakonitosti, ki imajo pri tem pomembno vlogo, kot je npr. odnos med božjo in človeško svobodo, zakonitost rasti duhovnega semena, spremljanje prebujajočega se poklica in njegovo nadaljnje oblikovanje, sposobnost za zrelo odločitev. Čeprav je vloga in naloga poklicanega nenadomestljiva, saj gre končno za zastavitev njegovega življenja, je prav tako pomembna vloga vzgojitelja, ki sprejema odgovornost za razločevanje poklicanosti, dozorevanje poklicanega, za prihodnost njegovega življenja in dela. To se posebej kaže v nekaterih ključnih vprašanjih, kot je čustveno in osebno dozorevanje poklicanega, pogosto težavne in nezdrave razmere, iz katerih prihajajo ti poklici. V duhu temeljne življenjske usmeritve (*optio fundamentalis*) si bo kandidat nenehno prizadeval za preraščanje osebnih pomanjkljivosti, sposoben bo prerasti morebitne osebne težave in negativne izkušnje, vzgojitelj pa

ga bo modro vodil in usmerjal ter mu dajal gotovosti glede njegove poklicanosti in odločitve.

3. Pomen dokumenta

V današnjem svetu, v katerem človek zgublja lastno identiteto, v katerem je zanemaril osnovne vrednote življenja, osebne poklicanosti in poslanstva, je še kako potrebno govoriti o poklicanosti in duhovnih poklicih. Slednji so potrebni tudi za to, da bodo na svojski način oznanjali in pričevali za splošno človeško in krščansko poklicanost. Takšnih pričevalcev potrebuje današnji svet.

Kdo bi utegnil reči, da dokument govori le o prebujanju novih poklicev, da pa premalo storimo za njihovo ohranitev. Razlog je najprej v tem, kot smemo sklepati, da so duhovni poklici, ki se rojevajo v pravem duhovnem ozračju, sposobni kljubovati poznejšim krizam in težavam. Kdor pozna delo Cerkve, ve, da je prav v zadnjih letih mnogo storila za poglobitev osebnega duhovnega življenja in apostolskega delovanja tistih, ki so se odločili služiti Bogu v svojih bratih v duhovniškem in redovniškem poklicu ter v poklicih posvečenega življenja. Glede tega naj poleg koncilskih dokumentov (prim. Odloke o duhovniški vzgoji, o življenju in delu duhovnikov, o prenovi redovniškega življenja) omenimo še novejše dokumente: Posinodalno apostolsko spodbudo *Dal vam bom pastirjev* (1992), Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994), Posinodalno apostolsko spodbudo *Posvečeno življenje* (1996), okrožnico *Odrešenikovo poslanstvo* (1990) in drugo.

Mladina bo v novem dokumentu našla odgovor na številna vprašanja, ki jih doživljajo v letih odraščanja, odločitev in zorenja, ko bodo posamič ali v občestvih premišljevali njegovo vsebino; starši in vzgojitelji bodo v njem našli zanesljivega svetovalca pri odgovorni nalogi spodbujanja in skrbi za nove duhovne poklice; tudi že poklicani bodo v njem našli misli za poglobitev lastne poklicanosti; pastoralni delavci pa bodo v njem našli bogastvo misli, predlogov in metod za pastoralno delo.

dr. Rafko Valenčič
glavni in odgovorni urednik

Papeško delo za duhovne poklice

NOVI DUHOVNI POKLICI ZA NOVO EVROPO

*Sklepni dokument kongresa
o duhovniških poklicih in posvečenem življenju v Evropi
Rim, od 5. do 10. maja 1997*

*Dokument so pripravile kongregacije: za katoliško vzgojo,
za vzhodne Cerkve, za ustanove posvečenega življenja in za
ustanove apostolskega življenja.*

UVOD

Zahvalimo se Bogu

1. Blagoslovljen bodi Vsemogočni Bog, ki si blagoslovil evropski kontinent z vsakim duhovnim blagoslovom v Kristusu in v Svetem Duhu (prim. Ef 1, 3).

Zahvalimo se mu, ker je poklical ta kontinent vse od začetka krščanstva, da je postal središče izžarevanja veselega oznanila vere in je svetu razodeval Njegovo vesoljno očetovstvo. Zahvalimo se, ker je blagoslovil tla s krvjo mučencev in darom številnih poklicev v duhovništvo, v diakonat, v različne oblike posvečenega življenja, od meništva do svetnih institutov. Zahvalimo se mu, ker Njegov Sveti Duh tudi danes kliče sinove Cerkve, da postanejo po vsem svetu ozanjevalci odrešenjskega oznanila, kliče druge k pričevanju evangeljske resnice, ki odrešuje v zakonskem in poklicnem življenju, v kulturi in politiki,

v umetnosti in športu, v medsebojnih odnosih in delu, vsakogar po prejetem daru in poslanstvu. Zahvalimo se mu, ker je glas, ki kliče in opogumlja za odgovor, je pastir, ki vodi in daje moč za vsakdanjo zvestobo, je pot, resnica in življenje za vse, ki so poklicani k uresničitvi Očetovega načrta.

Evropski kongres o duhovnih poklicih

2. Zbrani v Rimu na kongresu o duhovniških poklicih in o posvečenem življenju v Evropi od 5. do 10. maja 1997¹ smo izročili v roke Gospodarja žetve delo kongresa, predvsem skrb Cerkve, ki je v Evropi v tem času težka in tudi zahtevna, skupaj s hvaležnostjo Bogu, ki je vir vsake tolažbe in začetnik vsake poklicanosti.

Zbrani v Rimu smo Mariji, Božji materi, ki je idealna podoba osebe, poklicane od Stvarnika, zaupali tiste, ki jih Bog tudi danes kliče. Zaupamo sedaj ta dokumet sv. Petru in Pavlu ter vsem svetnikom in mučencem tega mesta in vseh mest, pretekle in sedanje Cerkve v Evropi. Naj tako razodeva in posreduje bogastvo, ki nam je bilo podarjeno v dneh rimskega zborovanja, tako kot so nekoč mučenci in svetniki razodevali večno ljubezen.

Kongres je bil resnično milostni dogodek. Vse in vsakogar posebej je bogatilo bratsko druženje, poglobitev nauka, srečanje z različnimi karizmami, izmenjava različnih izkušenj in prizadevanja v Cerkvah Vzhoda in Zahoda. Kljub bornim sadovom v nekaterih Cerkvah starega kontinenta, je bila v vsakem udeležencu prisotna želja, da bi z navdušenjem nadaljevali delo na področju duhovnih poklicev.

Moč upanja

3. Vse delo in vsak trenutek zborovanja je kot rdeča nit povezovalo *upanje*: od *Delovnega dokumenta kongresa* do *Sklepnih*

¹ Na kongresu je sodelovalo 253 delegatov iz 37 evropskih držav. Prisotni so bili tudi predstavniki različnih vrst duhovnih poklicev (laiki, redovniki in redovnice, duhovniki, škofje) in predstavniki nekaterih sestriških Cerkva (protestanti, pravoslavni in anglikanci).

predlogov, od nagovora Svetega Očeta udeležencem do Sporočila cerkvenim skupnostim, od posegov v razpravo v študijskih skupinah do neformalnih izmenjav izkušenj. To upanje je močnejše od vsakega strahu in dvoma; to upanje je ohranjalo vero pri naših bratih v Cerkvah v Vzходу v času, ko je bilo težko in nevarno verovati in upati; kot je razodevalo zborovanje, je to upanje sedaj nagrajeno s povečanim številom duhovnih poklicev.

Tem bratom smo še posebej hvaležni, kakor tudi vsem verujočim, ki nadaljujejo s pričevanjem, da je »upanje skrivnost krščanskega življenja. Je absolutno nujen navdih pri misijonskem poslanstvu Cerkve in še posebej pri pastoralni duhovnih poklicev ... Upanje je potrebno ponovno poživiti med duhovniki, vzgojitelji, krščanskimi družinami, redovnimi skupnostmi, v svetnih ustanovah, v vseh, ki morajo služiti življenju novih rodov«. ²

Pišemo vam otroci, odraščajoči in mladi..

4. Okrepjeni z upanjem se obračamo na vas *otroci, odraščajoči in mladi*, da bi pri odločanju za svojo prihodnost sprejeli načrt, ki ga ima Bog z vami. Srečni in v polnosti boste uresničeni, samo če boste pripravljeni uresničiti sanje Stvarnika stvarstva. Kako si želimo, da bi bil ta dokument kot pismo, naslovljeno na vsakega izmed vas, v katerem bi s pomočjo vaših vzgojiteljev čutili skrb matere Cerkve za vsakega svojega otroka, tisto posebno skrb, kakršno ima mati za svoje najmlajše otroke; da bi bil pismo, v katerem bi lahko prepoznali svoje probleme, vprašanja, ki jih nosite v svojih srcih in odgovore, ki prihajajo od Njega, prijatelja vaše večno mlade duše, edini, ki vam lahko spregovori resnico! Dragi mladi, zavedajte se, da Cerkev s skrbjo spremlja vaše korake in odločitve. Kako lepo bi bilo, če bi pismo prebudilo v vas odgovor za nadaljevanje dialoga s tistim, ki vas vodi...

² Papeško delo za duhovne poklice, *Pastoralna duhovnih poklicev v krajevnih Cerkvah v Evropi. Delovni dokument kongresa za duhovniške poklice in za posvečeno življenje v Evropi*, Rim 1996, 88. V nadaljevanju bo ta dokument označen s kratico IL.

Vam starši in vzgojitelji...

5. Polni upanja se obračamo na vas *starši*, ki ste od Boga poklicani k sodelovanju z njegovo voljo pri podarjanju življenja, in na vas *vzgojitelji*, učitelji, kateheti in animatorji, ki ste od Boga na različne načine poklicani k sodelovanju pri oblikovanju življenja. Želimo vam reči, da Cerkev ceni vaš duhovni poklic in zaupa vaši poklicanosti, da pospešujete duhovne poklice vaših otrok in resnično kulturo poklicanosti.

Starši ste že po naravi prvi vzgojitelji, medtem ko vzgojitelji niste samo učitelji, ki usmerjate k temeljnim izbiram. Tudi vi ste poklicani k ustvarjanju življenja v mladih bitjih, ki jih odprite prihodnosti. Vaša zvestoba Božjemu klicu je dragoceno in nenadomestljivo posredništvo, da vaši otroci in učenci lahko odkrijejo svoje osebno poklicanost, da »bi imeli življenje in ga imeli v obilju« (Jn 10,10)

Vam pastirji in duhovniki, posvečeni možje in žene...

6. Z upanjem v srcu se obračamo na vas duhovniki in na vas, posvečeni in posvečene v redovniškem življenju in svetnih ustanovah. Vi, ki ste na poseben način zaslišali klic slediti Gospodu v življenju, popolnoma posvečenem Njemu, ste vsi brez izjeme posebej poklicani k pričevanju o lepoti tega poklica.

Zavedamo se, kako je danes težko takšno oznanjevanje in kako hitro se pojavi skušnjava malodušja, ko je trud videti nekoristen. »Pastoralna duhovnih poklicev je najtežje in najbolj občutljivo poslanstvo«. ³ Moramo tudi spomniti, da nič ne spodbuja bolj kot pričevanje prežeto z lastno poklicanostjo, ki postane nalezljivo. Nič ni bolj logično in dosledno kot poklicanost, ki prebuja nove duhovne poklice in stori, da ste v polnem pomenu besede »očetje« in »matere«. S tem dokumentom se želimo obrniti, ne samo na tiste, ki imajo posebno nalogo pri pospeševanju duhovnih poklicev, temveč tudi na vas, ki niste neposredno vključeni in na tiste, ki mislijo, da nimajo pri tem nobene odgovornosti.

Želimo spomniti, da samò enotno pričevanje prispeva k uspešnim poklicnim pobudam, da je tako imenovana kriza

³ Prav tam, 15.

poklicev najprej povezana z molkom nekaterih pričevalcev, kar oslabi sporočilo. *V Cerkvi, ki ji je lastna poklicanost, smo vsi animatorji duhovnih poklicev.* Blagor vam, če s svojim življenjem znate pokazati, da je služiti Bogu lepo in utešno, in odkrivati, da je v Njem, ki je Življenje, skrita identiteta vsake osebe (prim. Kol 3,3).

Vsemu Božjemu ljudstvu v Evropi

7. Na koncu želimo biti »samarijani upanja« za brate in sestre, s katerimi delimo napor skupne poti. Enako sporočilo upanja želimo nasloviti na vse božje ljudstvo, ki roma na tem starem in blagoslovljenem kontinentu, v Cerkvah Vzhoda in Zahoda. Od tukaj se je nekoč širilo oznanjevanje veselega oznanila zahvaljujoč pogumu številnih evangelizatorjev, ki so pri svojem pričevanju prelili tudi kri. Tudi danes želimo verovati, kajti Očetov Duh kliče.

Očetov Duh pošilja po svetu sinove te zemlje, obogatene s krščanskimi koreninami, čeprav je sama potrebna nove evangelizacije in novih evangelizatorjev. Tudi mi, kot nekoč apostoli, stopamo pred Gospoda, zavedajoč se svoje nemoči in potreb Cerkve: »Učenik vso noč smo se trudili, pa nismo nič ujeli« (Lk 5,5). Želimo verovati in upati »v njegovo besedo«, da tako kot nekoč, lahko tudi danes Gospod s čudežnim ribolovom napolni čolne svojih apostolov in preoblikuje vsakega verujočega v ribiča ljudi.

Iz kongresa v življenje

8. Cilj tega dokumenta je deliti z vami vsemi milostni dogodek, kar je kongres tudi bil. Brez pričakovanja, da bomo naredili natančno sintezo ali da bomo posredovali sistematični nauk o poklicanosti, želimo posredovati najpomembnejše sadove kongresa vsej Cerkvi v Evropi in zunaj Evrope v njenih različnih krščanskih denominacijah.

Slog dokumenta poskuša biti razumljiv vsakomur, saj so vsi brez razlike poklicani k uresničitvi svoje lastne poklicanosti in pospeševanju le-te pri najbližjih.

Dokument bo poskušal združiti teološko razmišljanje in pastoralno prakso, teoretične predloge in pedagoške smernice, da bi dal tistim, ki se ukvarjajo z animacijo duhovnih poklicev, konkretno in praktično pomoč.

Ne domišljamo si, da bomo vse povedali in sicer ne le, da ne bi ponavljali, kar so odlično povedali že drugi dokumenti,⁴ temveč da bi bili odprti za skrivnost, ki zajame življenje in poklicanost vsakogar, za skrivnost, ki je tudi pot stalnega razločevanja duhovnega poklica in se bo dopolnila v trenutku smrti. *Pastorala duhovnih poklicev je mistagoška, izvira in se vedno znova začinja iz Skrivnosti (Boga), da privede do skrivnosti (človeka), ali pa je sploh ni.*

Vsebina dokumenta

9. Dokument sledi logiki, ki je vodila udeležence kongresa: od konkretnega stanja k razmišljanju, da bi se zopet vrnil h konkretnim ugotovitvam. Pastoralo duhovnih poklicev je potrebno vrednotiti z realnostjo vsakega dne, ravno zato, ker gre za pastoralo, ki je v vlogi in v službi življenja. V nadaljevanju sledi poskus prikaza situacije, da bi potem s teološkega vidika analizirali tematiko duhovnih poklicev in podali temelje nepogrešljive strukture vsega nadaljnega razmišljanja.

Nato sledi najbolj uporabni del: najprej pastoralni vidiki ali premišljeni načrti in potem bolj pedagoški vidiki. Koristno bo določiti vsaj nekatere vodilne smernice glede metode in vsakdanje prakse. Morda je prav ta vidik najbolj pomanjkljiv in ga pastoralni delavci tudi najbolj pričakujejo.

⁴ Glej tudi, *Pastorala duhovnih poklicev v krajevnih Cerkvah, pretekle izkušnje in načrti za prihodnost. Sklepni dokument II. Mednarodnega kongresa škofov in drugih odgovornih za duhovne poklice* (Pripravile Kongregacije za vzhodne Cerkve, za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, za Evangelizacijo narodov in Katoliško vzgojo), Rim, 10.-16. maj 1981; Papeško delo za duhovne poklice, *Razvoj pastore duhovnih poklicev v krajevnih Cerkvah* (Pripavili Kongregaciji za katoliško vzgojo in za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja), Rim 1992; *Sklepna izjava I. Latinsko ameriškega kontinentalnega kongresa o duhovnih poklicih*, Itaici 1994 (v: *Seminarium*, 34, 1994, 643-655).

Prvi del

POLOŽAJ DUHOVNIH POKLICEV DANES V EVROPI

»Žetev je velika, delavcev pa malo« (Mt 9,37)

Prvi del sestavlja premišljen pogled na Evropo, na ozaveščanje o njeni kulturni zapletenosti, v kateri prevladuje antropološki model »človeka brez poklicanosti«. Nova evangelizacija mora ponovno razglašati pomen življenja kot »poklicanosti«, ki je v svojem bistvu klic k svetosti in ustvarja kulturo, ki bo naklonjena različnim duhovnim poklicem ter pospešuje resničen kakovostni premik k pastoralni duhovnih poklicev.

»Novi duhovni poklici za novo Evropo«

10. Tema kongresa, »Novi duhovni poklici za novo Evropo«, vodi naravnost v srce problema. Nova Evropa danes, glede na preteklost, potrebuje tudi »nove« duhovne poklice. Za razumevanje pomena te novosti je potrebno trditev razložiti in zbrati poročilo o »tradicionalni« pastoralni duhovniških poklicev in posvečenega življenja. Ne bomo se zadovoljili s prikazom položaja in naštevanjem podatkov, ampak bomo pogledali, v katero smer gre novost in potreba po duhovnih poklicih, ki iz tega izhajajo.

Istočasno se bomo poglobili v sedanji položaj, izhajajoč iz Jezusovih besed glede pričakovanega poslanstva: »Žetev je velika, delavcev pa malo« (Mt 9,37). Te besede so resnične tudi danes in predstavljajo dragocen ključ za razumevanje trenutnega stanja. V njih najdemo primerno merilo za svoje prizadevanje in pravilno razmerje (ali nerazmerje) med vselej obilno žetvijo in našimi majhnimi močmi. Varovali smo se vsake pesimistične razlage sedanjosti, kot tudi vsake prevelike samozavesti za prihodnost.

Nova Evropa

11. Prikaz stanja v Evropi, s pogledom na problematiko duhovnih poklicev, močno zaznamovano z novimi prvinami, je posredoval že *Delovni dokument*. Z analizo kongresa jih tukaj le povzemamo, izbiramo najpomembnejše, ki so usmerjene na oblikovanje miselnosti in občutljivosti mladih ter tudi na pastoralno prakso in načrtovanje duhovnih poklicev.

a) Spremenjena in kompleksna Evropa

Predvsem je jasen en podatek: na ravni mladih in ob neizogibnem razmišljanju o duhovnih poklicih je praktično nemogoče opredeliti položaj v Evropi na enoten in ustaljen način. Soočamo se s *spremenjeno Evropo*, ki jo zaznamujejo različni zgodovinski in politični dogodki (glej razliko med Vzhodom in Zahodom) ter pluralnost v tradiciji in kulturi (grško-latinska, anglosaška in slovanska).

Vendar to predstavlja bogastvo in omogoča razumevanje izkušnje in izbire v različnih okoliščinah. Če je v vzhodnih državah problem, kako živeti s ponovno pridobljeno svobodo, se na Zahodu pojavi vprašanje, kako živeti pristno svobodo.

Raznovrstnost je izražena tudi z razvojem duhovniških poklicev in posvečenega življenja, ne le z občutno razliko med številnimi duhovnimi poklici v Vzhodni Evropi in splošni krizi, ki je prisotna na Zahodu, ampak ker so znotraj krize tudi znamenja naraščanja duhovnih poklicev, posebej v tistih Cerkvah, kjer je vztrajno in neprekinjeno pokoncilsko delo začrtalo globoko in učinkovito pot.⁵

Če je na Vzhodu nujno potrebno uvesti celostno pastoralo, ki bo pomagala pospeševati duhovne poklice od animiranja do vzgoje, je na Zahodu nujen drugačen pristop. Potrebno se je vprašati o dejanskih teoloških temeljih in praktičnih smernicah za določen načrt o duhovnih poklicih, o razumevanju duhovnih poklicev, kar je temeljno, in o vrstah duhovnih poklicev. Na kongresu se je neprestano postavljalo vprašanje: »Zakaj v do-

⁵ Prim. *IL*, 18.

ločenih teologijah ali pastoralnih praksah ne rastejo duhovni poklici, v drugih pa rastejo?»⁶

Drugi vidik predstavlja sedanji socio-kulturni položaj v Evropi: številnim možnostim, priložnostim in ponudbam stoji nasproti pomankanje smisla za bistveno, cilj in načrtnost. Je kot nekakšno skrito nesoglasje, ki stopnjuje kompleksnost te zgodovinske dobe, kar vpliva negativno na stanje poklicev. Kot antični Rim, se zdi moderna Evropa podobna *panteonu*, velikemu »templju«, v katerem so prisotna vsa »božanstva«, ali pa ima v njem svoje mesto in bivališče vsaka »vrednota«.

Različne in nasprotno »vrednote« hkrati bivajo in sobivajo brez jasne lestvice vrednot; obstajajo povsem nasprotna pravila razumevanja in vrednotenja, usmerjanja in sporazumevanja.

V takšnih okoliščinah je otežkočeno enotno pojmovanje ali enoten pogled na svet in postane *oslabljena tudi sposobnost načrtovanja življenja*. Kadar namreč kultura ne opredeljuje več, kaj je najpomembnejše, ali ni sposobna usmerjati k nekaterim vrednotam, posebej določenim, da dajo smisel življenju, ampak postavlja vse na isto raven, se poruši vsaka možnost načrtnega izbiranja in vse postane indiferentno in prazno.

b) Mladi in Evropa

Mladi v Evropi živijo v pluralistični in ambivalentni, »politeistični« in nevtralni kulturi. Po eni strani z vso vnemo iščejo pristnost, čustvenost, osebne odnose, široka obzorja, z druge strani pa so povsem sami, »ranjeni« od blaginje, razočarani nad idelologijami, zmedeni od etične dezorientacije.

Še več: »iz različnih področij sveta mladih je opaziti jasno simpatijo do življenja kot absolutne, svete vrednote...«,⁷ toda pogosto in v številnih delih Evrope so odprtost do življenja porušile politične opcije, ki ne spoštujejo pravice do življenja, še posebej ne pri najbolj ogroženih. Takšne politične opcije so v nevarnosti, da bodo naredile »stari kontinent« vedno starejši. Če po eni strani ti mladi predstavljajo bogastvo za današnjo

⁶ Prim. *Sklepni predlogi evropskega kongresa o duhovniških poklicih in posvečenem življenju*, 8. V nadaljevanju *Predlogi*.

⁷ *IL*, 32.

Evropo, ki vidi v njih upanje za graditev prihodnosti, pa po drugi strani pričakovanja mladih niso dosledno sprejeta pri odraslih in odgovornih za civilno družbo.

Za razumevanje vedenja mladih danes se zdita pomembna dva vidika: *pravica do obnovitve subjektivnosti in želja po svobodi*. Gre za zahteve, ki sta vredni pozornosti in sta tipično človeški. Toda pogosto se v bolni in kompleksni kulturi, kakršna je današnja, ob srečanju teh dveh vidikov zgodi, da pride do pomešanja smisla: subjektivnost postane subjektivizem, svoboda pa se sprevrže v samovoljo.

V takšnem položaju je potrebno posvetiti posebno pozornost odnosu, ki ga ima evropska mladina do Cerkve. Kongres v enem od sklepnih predlogov s pogumom in realizmom poudarja: »Mladi pogosto ne vidijo v Cerkvi cilja svojega iskanja in kraja, kjer bi dobili odgovore na svoja vprašanja in pričakovanja. Ni problem Bog, temveč Cerkev. Cerkev se zaveda težavnosti komuniciranja z mladimi, pomanjkanja dobrih pastoralnih načrtov..., zaveda se teološko-antropološke pomanjkljivosti nekaterih katehez. V mnogih mladih je prisoten strah, da izkušnja s Cerkvijo omejuje njihovo svobodo«,⁸ za mnoge druge pa Cerkev ostaja ali postaja najbolj verodostojna opora.

c) »Človek brez duhovne poklicanosti«

Ta igra nasprotij se neizogibno izraža pri načrtovanju prihodnosti, ki jo mladi vidijo kot posledičnost, omejeno na lastna obzorja in v korist ozkim osebnim interesom (samouresničitve).

V zrcalu te logike postane prihodnost zgolj izbira nekega poklica, v katerem postanejo želja po svobodi, ekonomska organizacija in čutno-čustveno zadovoljstvo in razsežnost človeka kot subjekta, le omejeni načrti s prividom svobode.

To so izbire brez odprtosti v skrivnost in transcendenco, mogoče tudi izbire s skromno odgovornostjo do lastnega in tujega življenja, do življenja sprejetega v dar in nalogo prebuditi ga v drugem. Z drugimi besedami: gre za občutljivost in miselnost, ki je v nevarnosti, da bo pripeljala do *kulture brez zavesti poklicanosti*. Rekli bi, da je v kulturno kompleksni

⁸ Predlogi, 7.

Evropi, oropani temeljnih opornih točk, podobni velikemu *pantheonu*, antropološko prevladujoči model »*človek brez poklicnosti*«.

Podajamo opis tega položaja: »Iz pluralistične in kompleksne kulture prihajajo mladi z nezdravo in neizpolnjeno identiteto, posledica tega pa je kronična neodločnost pri izbiri poklica. Mnogi mladi ne poznajo niti »osnovne slovnice« bivanja, so kot nomadi: neprestano krožijo na geografski, čustveni, kulturni in verski ravni. Mladi samo »poskušajo«! Sredi številnih in raznovrstnih informacij, toda brez vzgoje (formacije), so videti izgubljeni; zato se bojijo prihodnosti, bežijo pred določenimi obveznostmi in se sprašujejo o svojem življenju. Če po eni strani želijo za vsako ceno svobodo in neodvisnost, pa želijo biti po drugi strani zelo odvisni od socio-kulturnega okolja in iščejo trenutno čutno zadovoljitev: tisto »kar mi gre«, tisto, »kar mi daje dober občutek« v čustvenem svetu, ki je ustvarjen po moji meri.«⁹

Žalostno je srečati mlade, čeprav inteligentne in izobražene, ki so brez volje do življenja, brez vere v karkoli, brez usmerjenosti proti velikim ciljem, brez upanja, da svet lahko postane boljši tudi po njihovi zaslugi. Mladi se čutijo *odvečni* v igri življenjske drame, skoraj ravnodušni, izgubljeni vzdolž prekinjenih poti, vodečih na raven najmanjšega odpora. So brez zavesti poklicanosti, vendar tudi brez prihodnosti ali pa s prihodnostjo, ki bo v celoti podoba sedanjosti.

d) Poklicanost v Evropi

Takšna Evropa, tako revna v dušah in po kulturi (ki pa se kljub temu pogosto razkazuje z močjo), vsebuje neizmerno moč, je kljub temu živa in ima pomembno vlogo v svetovnem merilu.

Nikoli tako kot danes doživlja stara celina močan *klic k edinosti*, kljub temu da so vidne še rane sedanjih spopadov in nasprotij, večkrat tudi nasilnih. Gre za edinost, ki se mora šele ustvariti, čeprav so nekateri zidovi že porušeni, in se razširiti na vso Evropo in do tistih, ki od nje pričakujejo gostoljubje in

⁹ *Predlogi*, 3.

sprejetost. Gre za edinstvo, ki ne bo samo politična in ekonomska, marveč tudi in predvsem duhovna in moralna. Ta edinstvo bo morala prerasti stare zamere in nezaupanja in bo morala najti motiv za zблиževanje in pripravljenost za sporazumevanje v prvotnih krščanskih koreninah. Gre za edinstvo, ki zadeva sedanjo generacijo mladih, da jo naredi trdno in celostno od zahoda do vzhoda, severa in juga, jo varuje pred vsako nasprotno skušnjavo zapiranja vase in v lastne interese in jo predstavi svetu kot primer mirnega sožitja v različnosti.

Bodo mladi sposobni prevzeti takšno odgovornost?

Če je res, da je mladina danes v nevarnosti, da izgubi smer in se znajde brez določene oporne točke, morda lahko postane nastajajoča »nova Evropa« vzor in posreduje ustrezno pobudo mladim, ki »imajo brezmejno hrepenenje po svobodi in iščejo resnico, duhovnost, pristnost, osebno izvirnost in neposrednost, si skupaj želijo prijateljstvo in vzajemnost«, ki iščejo »družbo« in želijo »ustvariti novo družbo na temelju vrednot, kot so mir, pravičnost, spoštovanje okolja, spoštovanje različnosti, solidarnost, prostovoljnost in dostojanstvo žene«.¹⁰

Zadnje analize najnovejših raziskav opisujejo mlade v Evropi kot zmedene, vendar ne obupane; prepojene z etičnim relativizmom, vendar z željo živeti »lepo življenje«; mlade, ki čutijo potrebo po odrešenju, ne da bi vedeli, kje ga iskati.

Verjetno je njihov največji problem etično neutralna družba, v kateri mladi živijo, vendar njihove moči še niso ugasnile. Posebej v sedanjem času prehoda k novim ciljem. To potrjujejo mnogi mladi, navdihnjeni z iskrenim iskanjem duhovnosti in z velikodušno zavzetostjo za socialno pomoč, z zaupanjem vase in v druge ter z razširjanjem upanja in optimizma.

Prepričani smo, da ti mladi lahko zgradijo novo Evropo, kljub nasprotovanjem in »bremenu« določenega kulturnega okolja. Njihova osebna poklicanost je predstavljena tudi v poklicanosti njihove domovine.

¹⁰ *Predlogi*, 4.

Nova evangelizacija

12. Vse to odpira nove poti in kliče po novem zagonu v procesu evangelizacije v stari in novi Evropi. Že nekaj časa Cerkev in sedanjí papež priporočata temeljno prenovu vsebine in metod oznanjevanja evangelija, da bi »naredili Cerkev 20. stoletja vedno bolj sposobno za oznanjevanje evangelija človeštvu 20. stoletja«. ¹¹ In kot nas je spomnil kongres, »ni potrebno imeti strahu, v obdobju prehoda od ene obale na drugo«. ¹²

a) »Večno« in »novo«

Gre za združitev »večnosti« in »novosti« evangelija, da bi ga postavili pred nova vprašanja in zahteve današnjega človeka. Nujno potrebno je predlagati, da postane v srcu in središču kerigme »večno veselo oznanilo«, polno življenja in smisla za mladega človeka, ki živi v Evropi, kot oznanilo, ki je sposobno odgovoriti na njegova pričakovanja in osvetliti njegova iskanja.

Pogosto se okrog teh vprašanj ustvarjata napetost in izziv. Od tega so odvisne podoba človeka, ki se želi uresničiti, in pomembne odločitve v življenju, prihodnost posameznika in človeštva: razumevanje svobode, odnos med subjektivnostjo in objektivnostjo, skrivnost življenja in smrti, ljubezni in trpljenja, dela in praznovanja.

Potrebno je razčistiti odnos med prakso in resničnostjo, med osebnim zgodovinskim trenutkom in določeno skupno prihodnostjo, ali med sprejetimi in darovanimi dobrinami, med zavedanjem daru in izbiro življenja. Zavedamo se, da se ravno okrog teh točk povečuje kriza razumevanja, iz katere izhaja kultura, ki ni odprta za poklicanost in podoba človeka brez poklicanosti.

Iz tega mora izhajati in se začeti nova evangelizacija, evangelizacija življenja in pomena življenja, vzpostavitev svobode in subjektivnosti, osmišljenosti bivanja v svetu in odnosa z drugimi.

¹¹ Pavel VI, *Apostolska spodbuda o evangelizaciji (Evangelii nuntiandi)*, 2. Glej tudi, Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda o krščanskih laikih*, 33-34, in *Okrožnica Odrašenikovo poslanstvo*, 33-34.

¹² *Predlogi*, 19.

To lahko privede do kulture poklicanosti in do podobe človeka, odprtega za poklicanost. Da v Evropi, ki v temeljih spreminja svojo podobo, ne bo manjkalo Gospodovo veselo vstajenjsko oznanilo, po krvi katerega so se ločeni narodi združili in oddaljeni postali bližnji, »s tem, da je podrl steno pregrade, to je sovraštvo« (Ef 2,14). Lahko celo rečemo, da *je poklicanost na pragu tretjega tisočletja srce nove evangelizacije*, je poziv Boga človeštvu za novo obdobje resnice in svobode, za etično preoblikovanje evropske kulture in družbe.

b) Nova svetost

V procesu inkulturacije veselega oznanila je Božja beseda spremljevalka človeka in ga srečuje na dolgi poti, da bi ga prebudila za Očetov načrt, ki je pogoj za njegovo srečo. Prav beseda iz Pavlovega pisma kristjanom Cerkve v Efezu vodi tudi danes nas, Božje ljudstvo v Evropi, da bi odkrili, kar na prvi pogled še ni vidno, vendar je dogodek, dar in novo življenje: »Potemtakem niste več tujci in priseljenci, temveč sodržavljeni svetih in domačini pri Bogu« (Ef 2,19).

Dejansko ni nova beseda, vendar nam pomaga na nov način razumeti Cerkev starega kontinenta, ki je vse drugo kot »stara Cerkev«. Kot poudarja koncil in ob različnih priložnostih učiteljestvo po koncilu,¹³ je skupnost verujočih, poklicanih k »mladostni svetosti«, *je poklicanost vseh k svetosti*.

Sedaj je čas, da se ta poziv okrepi in se dotakne vseh verujočih, da bo vsak »mogel z vsemi svetimi doumeti, kolikšna je širokost in dolgost in visočina in globočina« (Ef 3,18) skrivnosti milosti, zaupane njegovemu življenju.

Sedaj je čas, da ta poziv prebudi nova znamenja svetosti, ker Evropa potrebuje takšno svetost, ki je navzoča v sedanjem trenutku, ki je izvirna in na nek način brez primere v preteklosti.

Potrebni so ljudje, ki so sposobni »*graditi mostove*« za vedno večje združevanje Cerkev in evropskih narodov in za spravo med ljudmi.

Potrebni so »*očetje*« in »*matere*«, ki so odprti življenju in daru življenja; *možje* in *žene*, ki pričujejo in poveljujejo od

¹³ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 32; 39-42 (pog. V).

Boga blagoslovljeno lepoto človeške ljubezni; osebe *spodobne dialoga in »kulture ljubezni«* za posredovanje krščanskega oznanila v jeziku današnje družbe; *izobraženi in preprosti ljudje*, sposobni izražati jasnost resnice in moč krščanske ljubezni v vsakdanji družbi in v odnosih na delu in v prijateljstvu; *žene*, ki v krščanski veri odkrijejo možnost, v polnosti uresničiti svojo ženskost; *duhovniki velikega srca*, kot je srce Dobrega Pastirja; *stalni diakoni*, ki oznanjajo Besedo in prostovoljno strežejo najbolj revnim; posvečeni *apostoli*, ki so se sposobni s kontemplativnim srcem poglobiti v svet in zgodovino, in *mistiki*, tako domači s skrivnostjo Boga, da znajo slaviti božjo navzočnost in pokazati navzočnost Boga v dogodkih življenja.

Evropa potrebuje novih *izpovedovalcev* vere in lepote verovanja, *pričevalcev*, ki bodo *zaupanja vredni verniki*, pripravljeni darovati življenje, *deviških*, ki ne bodo čisti samo zaradi sebe, temveč bi znali posredovati deviškost, ki jo vsak nosi v sebi in ki neposredno usmerja k Večnemu, viru vsake ljubezni.

Naš kontinent je željan ne samo svetih posameznikov, temveč svetih *občestev*, ki so tako zaljubljena v Cerkev in svet, da znajo svetu predstaviti Cerkev kot svobodno, odprto, dinamično, prisotno v sedanji zgodovini Evrope, ki je občutljiva za bolečino posameznikov, sprejema vsakogar, pospešuje pravičnost, ki je občutljiva za uboge, ni zaskrbljena zaradi svoje številčne majhnosti, niti ne postavlja meja svojemu delovanju, ni vznemirjena zaradi ozračja razkristjanjene družbe (resnične, pa vendarle ne tako radikalne in vsesplošne), niti zaradi majhnih (pogosto samo navidezno majhnih) sadov.

Takšna nova svetost bo sposobna na novo evangelizirati Evropo in zgraditi novo Evropo!

Novi duhovni poklici

13. Gre torej za novo razmišljanje o poklicanosti in duhovnih poklicih, o kulturi in pastoralni duhovnih poklicev. Kongres je z zanesljivim čutom, ki je že dokaj prisoten, ko gre za to področje, hkrati predlagal, »primerno 'spodbudo' za odpiranje novih obzorij v naših Cerkvah«, ¹⁴

¹⁴ *IL*, 6.

a) Poklicanost in duhovni poklici

Kakor je svetost za vse, v Kristusu krščene, tako obstaja za vsakogar tudi neka posebna poklicanost; kakor je prva utemeljena v krstu, tako je druga preprosto povezana z bivanjem. Poklicanost je Stvarnikov klic posamezniku, je njegov idejni načrt, so sanje, ki so v srcu Boga, ker so mu pri srcu ljudje. Bog Oče jo želi kot različno in posebno za vsakega posebej.

Človeško bitje je »poklicano« v življenje in ko začne živeti, nosi in najde v sebi podobo Njega, ki ga je poklical.

Poklicanost je božji predlog za uresničitev te podobnosti in je edinstvena, enkratna, neponovljiva, ker je podobnost neizčrpna. Vsako bitje izraža in je poklicano, da izrazi poseben vidik božje zamisli. V tem najde svoje ime in identiteto; utrdi in zavaruje svojo svobodo in izvornost.

Če ima vsak človek lastno poklicanost že od rojstva, obstajajo v Cerkvi in v svetu različni duhovni poklici, ki v teologiji izražajo človekovo bogopodobnost, na cerkveno-pastoralni ravni pa odgovarjajo na različne potrebe nove evangelizacije, bogatijo dinamičnost in cerkveno občestvo: »Krajevna Cerkev je kot cvetoč vrt, z veliko različnostjo darov in karizem, gibanj in služb. Iz tega izhaja pomen pričevanja medsebojne občestvenosti, brez vsakega duha »konkurence«.¹⁵

Kongres je izrečno izrazil, »da je potrebna odprtost za nove karizme in službe, verjetno različne od že obstoječih. Vrednotenje in položaj laikov je znamenje časov, kar je potrebno še odkriti. Kažejo se vedno večji sadovi.«¹⁶

b) Kultura poklicanosti

Te prvine postopno vstopajo v zavest verujočih, vendar še ne ustvarjajo resnične in lastne *kulture poklicanosti*,¹⁷ sposob-

¹⁵ *Predlogi*, 16.

¹⁶ *Predlogi*, 19.

¹⁷ »Poklicna kultura« je bila tema *Papeškega sporočila za XXX. mednarodni dan molitve za duhovne poklice*, 2. maja 1993 (prim. *L'Osservatore Romano*, 18. XII. 1992; prim. tudi Kongregacija za katoliško vzgojo, Papeško delo za duhovne poklice, *Papeškega sporočila za mednarodni dan molitve za duhovne poklice*, Rim 1994, 241-245.

ne presegati meje verujočega občestva. Zato papež v svojem nagovoru udeležencem kongresa poudarja, da stalna in potrpežljiva pozornost skrivnosti Božje poklicanosti v krščanskih skupnostih pospešuje »*novo kulturo poklicanosti v mladih in družinah*«. ¹⁸

To je sestavni del nove evangelizacije. Je kultura življenja in odprtosti življenju, je kultura o smislu življenja in tudi smrti.

Posebno se obrača na vrednote, ki so v nekaterih miselnostih delno ogrožene (gre za »kulturo smrti«, kakor menijo nekateri), kot so hvaležnost, sprejemanje skrivnosti, zavest o neizpoljenosti človeka in hkrati njegove odprtosti v transcendo, pripravljenost na poklicanost s strani drugega (ali Drugega), odprtosti življenju, zaupanje vase in v drugega, v svobodno izražanje občutij ob prejetem daru, ob ljubezni, razumevanju, odpuščanju, ko odkrije, da je to, kar je sprejel, zastonski dar, in presega lastne sposobnosti ter je temelj odgovornosti za življenje.

Kultura poklicanosti vsebuje tudi sposobnost sanjanja in hrepeni po neskončnem čudenju, ki vodi do spoštovanja lepote in jo izbira za temeljno vrednoto, ker ustvarja življenje lepo in resnično, ustvarja tisto nesebično ljubezen, ki ni samo solidarnost s potrebnimi, ampak se rojeva iz odkritja dostojanstva kateregakoli brata.

Nasproti kulturi raztresenosti, ki vodi v nevarnost, da se izgubi in resna vprašanja izniči s praznimi besedami, stoji kultura sposobna ponovno odkriti pogum in veselje za velika vprašanja, ki se nanašajo na njeno prihodnost: *scj velika vprašanja naredijo tudi majhne odgovore velike*. Obstajajo tudi majhni in vsakdanji odgovori, ki spodbujajo k velikim odločitvam, kot je odločitev za verovanje; ali, ki gradijo kulturo, kot je kultura poklicanosti.

Na vsak način mora kultura poklicanosti, v kolikor je zgrajena na vrednotah, vedno bolj prehajati od cerkvene zavesti na družbeno, od zavedanja posameznikov ali skupnosti verujočih na splošno prepričanje, da ni mogoče zgraditi prihodnosti Evrope za leto dvatisoč na modelu človeka brez duhovne

¹⁸ Janez Pavel II., *Nagovor udeležencem kongresa o duhovnih poklicih v Evropi*, v: *L'Osservatore Romano*, 11.V.1997, 4.

poklicanosti. Papež nadaljuje: »Težava, prisotna v svetu mladih in med mladimi generacijami, prikazuje nujnost vprašanj o smislu življenja in potrjuje dejstvo, da nič in nihče ne sme v človeku zadušiti vprašanja o smislu in želje po resnici. Za mnoge je to priložnost za ponovno iskanje duhovne poklicanosti.«¹⁹

Prav to vprašanje in želja vodita do rojstva pristne kulture poklicanosti; in če so vprašanja in želje v srcu vsakega človeka, tudi tistega, ki to zanika, lahko ta kultura postane skupno izhodišče, kjer se verska zavest sreča z laično zavestjo in se med seboj soočita. Z velikodušnostjo in pristnostjo ji podarja modrost, ki jo je sprejela od zgoraj.

S tem bo nova kultura postala resnično in pristno izhodišče za novo evangelizacijo, kjer se bo rojeval nov model človeka in se bo lahko povečala tudi nova svetost in novi duhovni poklici za Evropo novega tisočletja. Pomanjkanje določenih duhovnih poklicev - poklicev v množini - je predvsem v odsotnosti zavesti glede poklicanosti v življenje - poklicanost v ednini -, oziroma odsotnost kulture poklicanosti.

Ta kultura postaja danes verjetno prvi cilj pastorene duhovnih poklicev²⁰ ali celo pastorene na splošno. Kakšna bi bila pastorena, ki ne bi vzgajala k svobodi, da bi se čutili poklicane od Boga in ne bi ustvarjala novega življenja?

c) Pastorena duhovnih poklicev kot »kakovostni skok«

Predkongresni dokument je povezan s kongresom še na drugačen način. Gre za zavedanje, da se pastorena duhovnih poklicev, kot piše pripravljalni dokument,²¹ nahaja pred zahtevami po korenitih spremembah, pred »primernim 'drgetom'« ali »kakovostnim skokom«, kot priporoča papež v *Sporočilu* ob koncu kongresa.²² Z analizo stanja, ki ga predlagamo, se še enkrat srečamo z dejanskim zblizevanjem in spoznanjem dejanskega stanja.

Ne gre samo za povabilo k odzivu na občutek naveličanosti ali na nezaupanje zaradi majhnih rezultatov; te besede nimajo

¹⁹ Prav tam.

²⁰ Prim. *Predlogi*, 12.

²¹ *IL*, 6.

²² *Govor sv. očeta*, v: *L'Osservatore Romano*, 11. maj 1997, št. 107.

namena izzvati nekaterih metod prenove ali obnavljanja moči in navdušenja, ampak v bistvu želijo izraziti, da je v Evropi pastorala duhovnih poklicev prišla do kritične točke, do odločilnega trenutka. Gre za zgodovino, s predzgodovino in potem z obdobji, ki so si počasi sledila skozi vrsto let kot naravna obdobja, ki pa morajo sedaj nujno preiti v »odraslo« in zrelo dobo pastorale duhovnih poklicev.

Ne gre za podcenjevanje pomena tega prehoda, ne za obtoževanje kogar koli za tisto, kar ni bilo opravljeno v preteklosti; nasprotno, naše čustvo in čustvo vse Cerkve je iskreno priznanje vsem tistim bratom in sestram, ki so v težkih pogojih z velikodušnostjo pomagali mnogim dekletom in fantom pri iskanju in najdenju njihovega duhovnega poklica. Na vsak način si je danes, na odločilnem razpotju, potrebno še enkrat predočiti smer, ki jo Bog, Gospod zgodovine polaga v našo zgodovino, v zgodovino, bogato z duhovnimi poklici v Evropi.

- Če se je pastorala duhovnih poklicev rodila zaradi težkih okoliščin, povezanih s krizo razmer in s pomanjkanjem duhovnih poklicev, danes ne sme več razmišljati z enako negotovostjo in ne sme več izhajati iz negativnih stališč. Nasprotno, zdi se, da *trdno in dosledno* izraža materinstvo Cerkve, odprto neustavljivemu Božjemu načrtu, ki v njej neprestano *ustvarja življenje*:

- če se je kdaj pospeševanje duhovnih poklicev nanašalo izključno ali predvsem na nekatere poklice, se mora danes vedno bolj obračati na pospeševanje vseh poklicev, ker Gospodova Cerkev ali raste skupaj ali ne raste nihče;

- če je na začetku pastorala duhovnih poklicev poskušala omejiti področje delovanja na določene skupine oseb (»na naše«, na najbližje Cerkvi ali tiste, ki so izražali določen interes, na najboljše in zaslužne, na tiste, ki so se že odločili za vero in tako naprej), se sedaj vedno bolj zaveda nujnosti, da s pogumom razširi oznanilo in ponudbo poklicanosti vsem, v imenu Boga, ki ne izbira med osebami, ki – vsaj teoretično gledano – izbira grešnike med grešnim ljudstvom, kot je poklical Amosa, ki ni bil preroški sin temveč le zbiralec sikomorov, za preroka, in je poklical Levija ter šel v Zaharijevo hišo; On more iz kamnov obuditi Abrahamove otroke (prim. Mt 3,9);

- če se je prvotna skrb za duhovne poklice začela predvsem iz strahu (pred izginotjem ali zmanjšanjem števila) in z željo, ohraniti na določeni stopnji že obstoječe in narejeno, sedaj strah, ki je vselej slab svetovalec, odstopa prostor *krščanske mu upanju*, ki raste iz vere in je usmerjeno k novostim in Božji prihodnosti;

- če je ali je bilo delo za duhovne poklice negotovo in boječe, da je izražalo skoraj podrejenost nasproti kulturi brez poklicanosti, resnično pospešuje danes duhovne poklice le tisti, ki je napolnjen z *gotovostjo*, da je v vsaki osebi brez izjeme poseben Božji dar, ki čaka, da ga odkrijemo;

- če se je nekdanji cilj pastorage navaščanje in je bila metoda propaganda, često z nasilnim poseganjem v osebno svobodo ali s »konkurenčnimi« posegi, mora biti sedaj vedno bolj jasno, da je cilj pastorage privedi osebo k razpoznavanju Božjega načrta v njenem življenju za graditev Cerkve in v njem prepoznati in uresničiti samega sebe;²³

- če se je še pred kratkim zdelo, da je mogoče krizo duhovnih poklicev rešiti s spornimi metodami, na primer z »uvažanjem poklicev« od drugod (pogosto z izruvanjem iz njihovega okolja), si danes nihče ne dela utvar, da bo rešil krizo duhovnih poklicev tako, da bi jo obšel, saj Gospod kliče v *vsaki Cerkvi in na vsakem kraju*;

- na enak način mora »zanesenjak na področju duhovnih poklicev«, namreč nekdo, ki je poln dobre volje in pogosto osamljen improvizator, nadaljevati s prehajanjem od občasnih pobud in doživetij do prave vzgoje za duhovne poklice, ki se oplaja *ob preizkušeni metodi spremljanja*, pri čemer mora biti tudi zmožen, da nudi ustrezno pomoč tistemu, ki išče;

- iz tega sledi, da mora animator duhovnih poklicev postajati *vzgojitelj za vero in oblikovalec poklicev*. Animacija duhovnih poklicev in za vse poklice v vseh obdobjih življenja pa mora postajati vedno bolj *stvar skupnosti*,²⁴ vsega verskega in župnijskega občestva, celotne ustanove in škofije, vsakega duhovnika ali posvečene osebe in vernika;

²³ Prim. *Predlogi*, 20.

²⁴ Prim. Janez Pavel II, *Posvečeno življenje*, 64.

- čas je, da odločno preidemo od »bolezenske naveličanosti«²⁵ in vdanosti, ki se opravičuje s pripisovanjem vzroka za krizo duhovnih poklicev sedanjim mladim generacijam. Potrebno je preiti k pogumnemu postavljanju pravih vprašanj, za razumevanje morebitnih napak, da bi prišli do novega ustvarjalnega in gorečega zagona v pričevanju.

d) Majhna čreda in veliko poslanstvo²⁶

Skladnost, s katero nadaljujemo v že opisani smeri, bo čedalje bolj pomagala pri ponovnem odkrivanju dostojanstva pastoralnega dela glede duhovnih poklicev, in pri njegovem osrednjem pomenu in sintezi v pastoralnem delu.

Tudi tukaj prihajamo do izkušenj in pojmovanj, ki so v preteklosti bile na nek način v nevarnosti, da bi obravnavali pastoralo duhovnih poklicev kot nekaj manj pomembnega. V sedanji Cerkvi včasih ni prepričljiva ali se predstavi kot področje teološko manj utemeljene pastore, kot trenutni rezultat kritičnega in negotovega položaja.

Pastorala duhovnih poklicev je še vedno zapostavljena, kar po eni strani lahko škodi njeni podobi in neposrednemu uspehu delovanja. Po drugi strani pa lahko postane tudi primeren prostor, da z ustvarjalnostjo in svobodo - tudi svobodo do zmote - odkriva in preiskuje nove pastoralne metode.

Takšen položaj pa lahko spomni predvsem na drugo »zapostavljenost« ali pomanjkanje, o kateri govori Jezus, ko opazuje množice, ki mu sledijo: »Žetev je velika, delavcev pa malo« (Mt 9,37). Ob žetvi Božjega kraljestva, nove Evrope in nove evangelizacije, so in bodo delavci vedno maloštevilni, »majhna čreda in veliko poslanstvo«, da bi prišlo še bolj do izraza, da je duhovni poklic Božja pobuda, dar Očeta, Sina in Svetega Duha.

²⁵ *IL*, 85.

²⁶ Podoben izraz je bil uporabljen že v Sklepnem dokumentu II. mednarodnega kongresa škofov in drugih odgovornih za duhovne poklice, prim. *Sviluppi*, 3. V nadaljevanju bo ta dokument označen s kratico kratico SD (Sklepni dokument).

Drugi del

TEOLOGJA POKLICANOSTI

»Različni so duhovni darovi, Duh pa je isti« (1 Kor 12,4).

Osnovni namen tega teološkega dela je, dojeti smisel človekovega življenja v odnosu s Troedinim Bogom. Skrivnost Boga Očeta, Sina in Svetega Duha utemeljuje polnost človekovega življenja. Človek je poklican, da v ljubezni daruje sebe v Cerkvi za svet in doseže svetost. Vsak nauk o človeku, ki je odtrgan od Boga, je slepilo.

Zbrali bomo sestavne dele krščanske poklicanosti, njeno bistveno zgradbo, ki je – jasno – teološka. O tej stvarnosti obstaja mnogo razčlenitev, tudi s strani učiteljstva Cerkve, ter bogato duhovno svetopisemsko-teološko izročilo, ki je oblikovalo cele vrste poklicanih, pa tudi duhovnost poklicanosti.

Čut za življenje

14. V šoli Božje besede dobiva krščanska skupnost najvišji odgovor na vprašanje o smislu, ki bolj ali manj jasno vstaja v človekovem srcu. Ta odgovor ne prihaja iz človekove pameti, čeprav ga vedno vznemirja vprašanje bivanja in njegove usode, ampak prihaja od Boga. On sam daje človeku ključ, da pojasni in reši velika vprašanja, ki delajo iz človeka vprašujoče bitje: »Čemu smo na svetu? Kaj je življenje? Kakšen pristan je izza skrivnosti smrti?«

Ne smemo pozabiti, da v kulturi raztresenosti, v kateri se nahajajo mladi današnjega časa, obstaja nevarnost, da se temeljna vprašanja zaduše ali pa se jim ljudje izogibajo. Danes človek ne išče smisla življenja, marveč mu je vsiljen s strani

tega, kar trenutno živi, ali to, kar mu zadovoljuje potrebe ali mu prinaša razna zadovoljstva. Vest ostaja vedno bolj otopela in najresničnejša vprašanja ostajajo v ozadju.²⁷

Pastoralna teologija in duhovno spremljanje mora torej pomagati mladim, da se sprašujejo o življenju in v odločilnem pogovoru z Bogom postavijo isto vprašanje kot Marija iz Nazareta: »Kako se bo to zgodilo?« (Lk 1,34).

Trojiška podoba

15. Pri poslušanju Besede z začudenjem opazimo, da je skrivnost življenja, v Kristusovi luči, na najbolj razumljiv način in najprimerneje izražena s svetopisemsko-teološkim pojmom »poklicanosti«.²⁸ »Kristus, novi Adam, ravno z razodetjem skrivnosti Očeta in njegove ljubezni do človeka v polnosti razodeva človeka in mu odkriva njegovo najvišjo poklicanost«.²⁹

Zato svetopisemska podoba skupnosti v Kristusu prikazuje darove Duha v podrejenosti priznanju Jezusa kot Gospoda. Nauk o Kristusu v resnici utemeljuje vsak nauk o človeku in o Cerkvi. Kristus je človekov načrt. Šele ko vernik »v Svetem Duhu« (1 Kor 12,3) prizna, da je Jezus Gospod, more sprejeti zakon skupnosti vernikov: »Različni so duhovni darovi, Duh pa je isti. Različne so službe, Gospod pa je isti. Različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vsem« (1 Kor 12,4-6).

Pavlova podoba jasno pokaže tri temeljne vidike darov poklicanosti v Cerkvi, tesno povezanih s svojim izvorom v naročju Trojiške skupnosti in s posebnim odnosom do posamezne osebe.

V luči Duha so darovi izraz njegove neizmerne zastojnosti. On sam je dar (Apd 2,38), vir vsakega daru in izraz neizmerne Božje ustvarjalnosti.

V Kristusovi luči so darovi poklicanosti »službe«. Razodevajo mnogovrstno različnost služenja, ki ga je Sin živel prav do darovanja življenja. »On namreč ni prišel, da bi mu stregli, am-

²⁷ Predlogi, 3

²⁸ Pavel VI., Okrožnica *Populorum progressio*, 15

²⁹ CS 22.

pak da bi stregel in dal svoje življenje...« (Mt 20,28). Jezus je zato vzor vsake službe.

V Očetovi luči so darovi »delovanje«, kajti od njega, ki je vir življenja, vsako bitje sprošča svojo stvariteljsko moč.

Cerkev torej kot podoba odseva skrivnost Boga Očeta, Boga Sina in Boga Svetega Duha; vsak poklic nosi v sebi značilne poteze Osebe skupnosti presvete Trojice. Božje Osebe so vir in vzor vsake poklicanosti. Celo Trojica sama v sebi je skrivnostno prepletanje poklicanosti in odgovora. Samo tu, znotraj neprekinjenega razgovora, najde vsako živo bitje svoje korenine in tudi svojo usodo ter svojo prihodnost, to, kar je poklicano, da biva in da postane, v resnici in svobodi, v svoji dejanski zgodovini.

Darovi imajo v eklezialnem pravilu 1 Kor določen zgodovinski namen: »Vsakomur se daje razkritje Duha v korist vseh« (1 Kor 12,7). Osebni dar redno presega višje dobro: Kristusovo telo graditi v edinosti; napraviti njegovo navzočnost vidno v zgodovini, »da bo svet veroval« (Jn 17,21).

Cerkvena skupnost je zato z ene strani prežeta z Božjo skrivnostjo in je njena vidna podoba, z druge strani je popolnoma vpletena v človekovo zgodovino na svetu, v stanje izhoda, »novemu nebu« naproti.

Cerkev in vse poklicanosti v njej izražajo isto gibalno moč: biti poklicani za poslanstvo.

Oče kliče v življenje

16. Bivanje vsakogar je sad ustvarjalne Očetove ljubezni, njegove učinkovite želje, njegove plodne besede.

Očetovo stvariteljsko dejanje ima moč poziva, poklicanosti v življenje. Človek začne živeti, ker ga ljubi, nanj misli in ga želi neka dobra Volja: rajši ga je imela bivajočega kot nebivajočega, imela ga je rada, preden je bil, poznala ga je, preden ga je oblikovala pod srcem njegove matere; posvetila ga je, preden je zagledal luč sveta (prim. Jer 1,5; Iz 49,1.5; Gal 1,15).

Poklicanost torej razlaga skrivnost človekovega življenja do korenin in je sama skrivnost vnaprejšnje in popolnoma zastonjske ljubezni.

a) »... po svoji podobi«

V »stvariteljskem klicu« se takoj pojavi vsa veličina človekovega dostojanstva kot osebe, poklicane, da ima odnos z Bogom, da skupaj z drugimi v svetu stoji pred Njim z obrazom, ki odseva poteze samega Boga: »Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost« (1 Mz 1,26). Ta trojni odnos pripada izvirni zamisli, kajti »pred stvarjenjem sveta nas je (Oče) izvolil v njem (Kristusu), da bi bili pred njegovim obličjem sveti in brezmadežni« (Ef 1,4).

Priznati Očeta pomeni, da živimo na Njegov način, ker smo ustvarjeni po Njegovi podobi (Mdr 2,23). Temeljna poklicanost človeka je torej v tem: poklican je v življenje, ki je takoj zasnovano v podobnosti Božjemu življenju. Če je Oče večna izvornost, popolna zastonjskost, večni vir bivanja in ljubezni, je človek v svojem majhnem in omejenem bivanju poklican, da je kakor On: da torej »dá življenje«, da je odgovoren za življenje drugega.

Stvariteljsko Očetovo dejanje nas vzbuja k zavesti, da je življenje izročeno svobodnemu človeku, ki je poklican, da dá odgovor, čisto oseben in izviren, odgovorno in poln hvaležnosti.

b) Ljubezen, poln smisel življenja

Ko s tega vidika gledamo na poklicanost v življenje, moramo izključiti eno možnost: da bi mogel človek gledati na bivanje kot na neko navadno, dolžno in slučajno stvar.

V današnji kulturi ni tako lahko začutiti začudenje pred darom življenja.³⁰

Medtem ko je lažje zaznati smisel o darovanem življenju, ki izvira iz dobrote drugih, je potrebna zrelejša zavest, neka duhovna oblikovanost, da bi zaznali, kako je življenje vsakogar, v vsakem primeru in pred vsako izbiro, sprejeta ljubezen in da je v tej ljubezni že skrita neka načrtna poklicanost.

Že samo dejstvo, da bivamo, bi nas moralo vse predvsem napolniti z začudenjem in neskončno hvaležnostjo Njemu, ki

³⁰ V ta namen je bila na Kongresu izražena tale končna trditev: »V Evropskem okolju je važno pomagati, da pride na dan pomen prvega trenutka poklicanosti, to je rojstva. Ko sprejemamo življenje, pokažemo, da verujemo v tistega Boga, ki 'vidi' in 'kliče' že od materinega naročja« (Predlogi, 34).

nas je na popolnoma zastonjski način potegnil iz nič, ko je izgovoril naše ime.

Spoznanje, da je življenje dar, mora v nas prebuditi ne samo priznanje tega, ampak nas mora počasi navdihovati, da damo prvi veliki odgovor na temeljno vprašanje o smislu življenja: *Življenje je izvrstno delo stvariteljske Božje ljubezni in je samo v sebi poklic(anost) k ljubezni*. Življenje je sprejeti dar, ki po svoji naravi teži, da bi bilo darovano.

c) Ljubezen, poklic vsakega človeka

Ljubezen je polni smisel življenja. Bog je tako ljubil človeka, da mu je dal svoje lastno življenje in ga naredil sposobnega, da živi in hoče dobro na božanski način. V tem obilju ljubezni, ljubezni začetkov, najde človek korenine svoje poklicanosti, ki je »svet klic« (2 Tim 1,9) in odkriva svojo lastno nezamenljivo istovetnost, ki ga takoj dela podobnega Bogu, »po podobi Svetega«, ki ga je poklical (prim. 1 Pt 1,15). »Z ustvaritvijo človeka po svoji podobi in z neprestanim vzdrževanjem v bivanju – tolmači Janez Pavel II. – vpisuje v človeško naravo moža in žene poklicanost in s tem tudi sposobnost ter odgovornost za ljubezen in za občestvo. Ljubezen je torej temeljna in naravna poklicanost vsakega človeka.«³¹

d) Oče vzgojitelj

Zaradi ljubezni, ki je človeka ustvarila, se nihče ne more čutiti »odvečnega«. Poklican je, da odgovori na načrt, ki ga je Bog zamislil ravno zanj.

Človek bo torej srečen in popolnoma uresničen, ko bo stal na svojem mestu, sprejel Božje vzgojne ponudbe z vsem strahom in trepetom, ki ju podobna zahteva prebudi v človeškem srcu. Bog Stvarnik, ki daje življenje, je tudi Oče, ki »vzgaja«, dviga iz nič, česar še ni, da napravi bivajoče; dviga iz človekovega srca to, kar je sam položil vanj, da bi bil v polnosti on sam in ti, za kar ga je On poklical, na Njegov način.

³¹ Apostolsko pismo o družini, 11

Od tod domotožje po neskončnem, ki ga je Bog kot svoj pečat položil v notranji svet vsakogar.

e) Klic krsta

Poklicanost v življenje in v Božje življenje obhajamo pri krstu. V tem zakramentu se Oče z ljubečo nežnostjo sklanja nad stvarjo, sinom ali hčerko ljubezni moža in žene, da blagoslovi sad te ljubezni in ga naredi popolnoma za svojega otroka. Od tega trenutka je stvar poklicana k svetosti Božjih otrok: nič in nihče ne more nikoli izbrisati te poklicanosti.

S krstno milostjo Bog Oče očitno pokaže, da je On, samo On začetnik zveličanja, v katerem vsak človek najde svojo osebno vlogo. Božje delo je vedno prvo, pred vsem drugim; ne čaka na človekovo pobudo, ni odvisno od njegovih zaslug, ne prilagaja se njegovim sposobnostim ali razpoloženju. Je Oče, ki pozna, določa, vzpodbudi, daje pečat, kliče še »pred stvarjenjem sveta« (Ef 1,4). Nato daje moč, hodi blizu, podpira napore, je vedno Oče in Mati...

Krščansko življenje dobiva tako pomen odgovarjajočega izkustva: Postaja odgovor človeka, odgovornega za rast sinovskega odnosa do Očeta in bratskega odnosa v veliki družini Božjih otrok. Kristjan je poklican, da z ljubeznijo pospešuje razvoj podobnosti z Očetom, kar imenujemo življenje v Bogu.

Zvestoba krstu nas nagiba, da postavljamo življenju in samim sebi, vedno bolj določna vprašanja predvsem o tem, kako bi naj ne živeli le iz človeških sposobnosti, čeprav so tudi te Božji darovi, ampak na temelju Božje volje; ne iz zemeljskih vidikov, ki so pogosto plitki, ampak po Božjih željah in načrtih.

Zvestoba krstu torej pomeni, naj kot sinovi dvigamo pogled, da spoznamo Božjo voljo o svojem življenju, o svoji prihodnosti.

Sin kliče, naj gremo za njim

17. »Gospod, pokaži nam Očeta in zadosti nam bo« (Jn 14,8).

To prošnjo je Filip zastavil Jezusu zvečer pred njegovim trpljenjem. Izraža živo koprnenje po Bogu, navzoče v vsakem človeškem srcu: spoznati svoje korenine, spoznati Boga. Človek

ni brezmejen, obdan je z omejenostjo, toda njegova želja teži v brezmejnost.

Jesusov odgovor preseneti apostole: »Filip, toliko časa sem med vami in me nisi spoznal? Kdor je videl Očeta, je videl mene« (Jn 14,9).

a) Poslan od Očeta, da pokliče človeka

Oče nas je ustvaril v Sinu, ki »je odsvit njegovega veličastva in odtis njegovega obstoja« (Heb 1,3). Vnaprej nas je določil, naj bomo skladni z njegovo podobo (prim. Rim 8,29). Beseda je popolna Očetova podoba. V njem je Oče postal viden; po Besedi »nam je spregovoril« (Heb 1,2). Ves je v »biti poslan«, da približa Boga, kot Očeta, ljudem, da jim razodene njegov obraz in njegovo ime (Jn 17,6).

Če je človek poklican, da je Božji otrok, mu nihče ne more bolje »govoriti« o Bogu kot Učlovečena Beseda in mu pokazati uspelo podobo sina. Zato je Božji Sin, ko je prišel na zemljo, klical, naj hodimo za njim, naj bomo kakor On, naj delimo z njim njegovo življenje, njegovo besedo, njegovo velikonočno skrivnost smrti in vstajenja ter celo njegovo čutenje.

Sin, poslan od Očeta, je postal človek, da pokliče človeka: poslani od Očeta je klicar ljudi.

Zato ni evangeljskega odlomka, ni srečanja ali pogovora, ki ne bi imel pomena poklica, ki ne bi neposredno ali posredno izrazil Jesusovega klica. Kakor da bi bila njegova človeška srečanja, nastala iz najrazličnejših okoliščin, zanj priložnost, da kakorkoli postavi osebo pred strateško vprašanje: »Kaj naj storim iz svojega življenja?«, »Kakšna je moja pot?«

b) Največja ljubezen je dati življenje

K čemu nas vabi Jezus? Naj gremo za njim in delamo kakor on. Točneje: naj živimo njegov lasten odnos z Očetom in z ljudmi – naj sprejmemo življenje kot dar iz Očetovih rok, naj ga »izgubimo« in izlijemo na tiste, ki mu jih je Oče zaupal.³²

³² Zato, kot trdi Kongres, »samo v živem stiku z Jezusom Kristusom Odrešenikom morejo mladi razviti sposobnost priobčevanja, zoreti kot osebnosti in se odločati zanj« (Predlogi, 13).

V Jezusovi osebi je poteza, ki vse zedinja in vsebuje poln pomen ljubezni: *poslanstvo*. Izraža darovanost, ki se najjasneje pokaže na križu: »Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje« (Jn 15,13).

Zato je vsak učenec poklican, da ponovi in podoživi Sinovo čutenje, ki je povzeto v ljubezni, odločilnem motivu vsakega klica. Predvsem pa je vsak učenec poklican, da napravi vidno Jezusovo poslanstvo; je poklican za poslanstvo: »Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam« (Jn 20,21). Ustroj vsakega poklica, celo njegova zrelost, je v tem, da nadaljuje Jezusa v svetu, da napravi, kakor on, iz življenja dar. Poslanstvo je zares sporočilo na veliko noč zvečer (Jn 20,21) in je zadnja beseda pred odhodom k Očetu (Mt 28,16-20).

c) *Jezus oblikovalec*

Vsak poklicani je Jezusovo *znamenje*: na neki način njegovo srce in njegove roke še naprej objemajo male, ozdravljajo bolne, spravljajo grešnike in se pustijo pribiti na križ iz ljubezni do vseh. Biti za druge, s Kristusovim srcem, je zrela podoba vsake poklicanosti. Zato je Gospod Jezus *oblikovalec* tistih, ki jih kliče, edini, ki more v njih ustvariti svoje lastno čutenje.

Vsak učenec, ki odgovori njegovemu klicu in se mu pusti oblikovati, izraža najpristnejše poteze svoje izbire. Zato »priznanje Kristusa za Gospoda življenja in zgodovine prinaša s seboj priznanje učenca... Dejanje vere nujno poveže skupaj kristološko priznanje z antropološkim samo-priznanjem.«³³

Do tod izhajajo nauki o vzgoji izkustva krščanske poklicanosti, ki veje iz Božje besede: »Postavil jih je dvanajst, (...) da bi bili pri njem in bi jih pošiljal oznanjat« (Mr 3,14). Da bi bilo krščansko življenje živeto v polnosti, kot dar in poslanstvo, potrebuje močne nagibe, predvsem pa globok stik z Gospodom: v poslušanju, v pogovoru, v molitvi, v ponotranjenju čutenja, v vsakdanjem izročanju sebe Njegovemu oblikovanju in predvsem v goreči želji priobčiti svetu Očetovo življenje.

³³ IL, 55.

d) *Evharistija: izročitev za poslanstvo*

V začetku vseh katehez krščanske skupnosti očitno zavzema središčno mesto velikonočna skrivnost: oznaniti Kristusovo smrt in vstajenje. V skrivnosti razlomljenega kruha in prelite krvi za življenje sveta, skupnost vernikov motri najvišje razodetje ljubezni, darovano življenje Božjega Sina.

Zato se pri evharistični daritvi, ki je »vrhunec in vir«³⁴ krščanskega življenja, obhaja največje razodetje poslanstva Jezusa Kristusa na svet; obenem pa se slavi tudi istovetnost cerkvene skupnosti, ki je sklicana, da bi bila poslana, je poklicana za poslanstvo.

V skupnosti, ki slavi velikonočno skrivnost, se vsak kristjan udeleži in vstopi v slog Jezusovega daru: kakor On postaja razlomljen kruh za daritev Očetu in za življenje sveta.

Evharistija postane tako vir vsake krščanske poklicanosti; v njej je vsak vernik poklican, da postane podoben vstalemu Kristusu, ki je ves darovan in dan. Postane podoba vsakega odziva na poklic; kakor v Jezusu, je v vsakem življenju in poklicu težko zvesto živeti prav do mere križa.

Kdor se udeleži evharistije, prejme Jezusovo povabilo – klic, da postane njegov »spomin«, v zakramentu in v življenju, da se v svojih vsakdanjih odločitvah resnično in svobodno »spominja« križa, da napolnjuje življenje s hvaležnostjo in zastonjskostjo, da lomi lastno telo in preliva lastno kri. Kakor Sin.

Evharistija končno rodi pričevanje, pripravlja poslanstvo: »Pojdite v miru«. Od srečanja s Kristusom pod podobo kruha prehajamo k srečanju s Kristusom pod podobo vsakega človeka. Obveznost vernika ni izčrpana, ko vstopa v cerkev, ampak ko jo zapušča.

Odgovor na poklicanost je povezan z zgodovino poslanstva. Zvestoba lastni poklicanosti zajema pri viru evharistije in se meri v evharistiji življenja.

³⁴ B 10.

Duh kliče k pričevanju

18. Vsak vernik, razsvetljen z razumevanjem vere, je poklican, da spozna in prizna Jezusa kot Gospoda in v Njem prizna samega sebe. Toda to ni le sad človekove želje ali njegove dobre volje. Tudi potem ko so učenci že dolgo živeli izkustvo z Gospodom, še vedno potrebujejo Boga. Zvečer pred trpljenjem so celo na neki način vznemirjeni (Jn 14,1), bojijo se osamljenosti. Jezus jih opogumi z izredno obljubo: »Ne bom vas zapustil sirot« (Jn 14,18). Prvi poklicani po evangeliju ne bodo ostali sami. Jezus jim zagotavlja dejavno spremstvo Duha.

a) Tolažnik in prijatelj, voditelj in spomin

»On je 'Tolažnik', Duh dobrote, ki ga bo Oče poslal v Sinovem imenu, dar vstalega Gospoda«³⁵, »da bo ostal pri vas vekomaj« (Jn 14,16).

Duh tako postaja prijatelj vsakega učenca, voditelj ljubečega pogleda na Jezusa in na poklicane, da jih napravi pričevalce, ki gredo proti toku, ko pričujejo za dogodek, ki najbolj pretresa svet: umrlega in vstalega Kristusa. Duh je »spomin« Jezusa in njegove besede: »On vas bo učil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal« (Jn 14,26); celó »vas bo uvedel v vso resnico« (Jn 16,13).

Nenehna novost Duha je, da vodi k vedno globljemu spoznanju resnice, tiste resnice, ki ni pojmovno spoznanje, ampak Božji načrt v življenju vsakega učenca. Spreminja Besedo v življenje in življenje po Besedi.

b) Spodbujevalec in spremljevalec poklica

Na ta način postaja Duh véliki spodbujevalec vsakega poklica; *spremljevalec na poti*, da bi prispeli na cilj; notranji ikonograf, ki z neizmerno domišljijo oblikuje podobo vsakega človeka po Jezusu.

Duh je vedno ob strani vsakemu človeku. Vsi naj spoznajo svojo istovetnost kot verniki in kot poklicani, da to istovetnost

³⁵ Prim. Okrožnica Sijaj resnice, 23-24.

upodablja in oblikujejo točno po načrtu Božje ljubezni. Ta »Božji model« želi Duh posvečevalec kot potrpežljiv umetnik naših duš in »popolni tolažnik« znova izoblikovati v vsakem človeku.

Predvsem pa Duh usposablja poklicane za »pričevanje«: »On bo pričeval o meni; in tudi vi pričujete« (Jn 15,26-27). Ta način bivanja ustvarja iz vsakega poklicanega prepričljivo besedo, samo vsebino poslanstva. Pričevanje ni le v prišepetavanju oznanila, kot beremo v Matejevem evangeliju (Mt 10,20), ampak ohranjanje Jezusa v srcu in oznanjanje Njega, ki je življenje sveta.

c) Poklicanost vseh k svetosti

Ko se danes sprašujemo, kako delu za poklice vtisniti novo kakovost, nas to vprašanje brez dvoma zavezuje, da poslušamo Duha. On namreč naznanja »prihodnje reči« (Jn 16,13), daje novo duhovno spoznanje, da razumemo zgodovino in življenje. Začnemo pri razumevanju Gospodove velikonočne skrivnosti. V njegovi zmagi je bodočnost vsakega človeka.

Prav je, da se vprašamo: Kako v teh letih kliče Sveti Duh? Kje moramo spremeniti pota svojega dela za poklice?

Odgovor bo prišel samó, če bomo sprejeli véliki klic k spreobrnjenju. Namenjen je cerkveni skupnosti in posamezniku v njej. Je pravi asketski vodnik za notranjo prenovo, za obnovitev zvestobe vsakogar lastnemu poklicu.

Temelj vsakega dela za poklice je *prvenstvo življenja v Duhu*. Treba je premagati razširjen pragmatizem in neplodno pozunanjenost, ki pozablja na duhovno življenje vere, upanja in ljubezni. Globoko poslušanje Duha poživlja vsako pastoralno delo cerkvene skupnosti.

Prvenstvo duhovnega življenja je pogoj, da odgovorimo na tisto *domotožje po svetosti*, ki preveva tudi ta čas Cerkev v Evropi, kot smo že omenili. Vsak človek je poklican k svetosti.³⁶ Svetost je glavna pot, v katero se stekajo tolike steze posameznih poklicev. Zato je svetost véliki kraj srečanja z Duhom na tej krivulji zgodovine po koncilu.

³⁶ Prim. C 5.

d) Poklici v službi poklicanosti Cerkve

Da bi učinkovito težili k temu cilju, se moramo priključiti skrivnostnemu delovanju Duha v določenih smereh, ki pripravljajo in oblikujejo skrivnost resnične življenjske moči dvatisočletne Cerkve.

Svetemu Duhu gre predvsem večno prvenstvo *priobčevanja*, ki odseva v podobi cerkvene skupnosti, *v njenih mnogih darovih in službah*.³⁷ Prav v Svetem Duhu odkriva vsak kristjan dejansko svojo absolutno izvornost, enkratnost svoje poklicanosti in obenem svojo naravno in neizbrisno težnjo k edinosti. Sveti Duh daje torej v Cerkvi množico poklicev, ki so obenem en sam klic k edinosti ljubezni in pričevanja. Sveti Duh daje možnost množici poklicev v edinosti cerkvene strukture: *poklici v Cerkvi so nujno različni, da tako uresničujejo poklic Cerkve; poklic Cerkve – s svoje strani – pa napravi poklice Cerkve in v Cerkvi možne in izvedljive*. Vsi različni poklici so torej usmerjeni k pričevanju bratske ljubezni, k oznanilu, da je Kristus edini odrešenik sveta.

Prav to je izvornost krščanskega poklica, da sovpadata izpopolnitev osebe in uresničitev skupnosti; to pomeni, da – ponovimo – ljubezen zmaguje nad osebnimi koristmi, delitev nad sebičnim prilaščanjem darov (prim. 1 Kor 12-14).

Zato je svetost pravo razodevanje Svetega Duha v zgodovini. Če ima vsaka Božja oseba svoj obraz in če je res, da sta obraza Očeta in Sina dovolj domača, ker nam je Jezus, ki je postal človek kakor mi, razodel Očetov obraz, postajajo svetniki najglasnejše podobe skrivnosti Duha. Tako tudi vsakdo, ki veruje v evangelij, v svojem lastnem poklicu in v splošni poklicanosti k svetosti, skriva in razodeva obraz Svetega Duha.

e) »Da« Svetemu Duhu pri birmi

Birma najjasneje in najzavestneje izraža dar in srečanje s Svetim Duhom.

Birmanec pred Bogom in njegovim izrazom ljubezni (»Sprejmi potrditev – dar Svetega Duha«³⁸), pa tudi pred lastno ve-

³⁷ Prim. Predlogi, 16.

³⁸ Obred birme.

stjo in pred krščansko skupnostjo odgovori »Amen«. Pri oblikovanju in katehezi je važno osvetliti pomen tega »amen«.³⁹

»Amen« pomeni predvsem »da« Svetemu Duhu in z njim Jezusu. Zato obhajanje zakramenta birme predvideva obnovitev krstnih obljub. Od birmanca zahteva, da se odpove grehu in delom hudega duha, ki vedno preži, da bi iznakazil krščansko podobo. Predvsem pa je birmančeva dolžnost, da živi Jezusov evangelij, posebej veliko zapoved ljubezni. Utrdi in obnovi naj zvestobo poklicanosti k lastni istovetnosti Božjih otrok.

»Amen« je tudi »da« Cerkvi. Pri birmi mladostnik slovesno izjavi, da prevzema delež pri Jezusovem poslanstvu, ki ga nadaljuje skupnost. Da bo njegov »Amen« določen, se obveže v dve smeri, *k pričevanju in poslanstvu*. Birmanec ve, da je vera talent, katerega je treba povečati; da je sporočilo, ki ga je treba prenesti drugim *z življenjem*, s skladnim pričevanjem vsega bitja; in *z besedo*, z misijonskim pogu mom razširjati veselo novico.

Končno »Amen« izraža učljivost Svetemu Duhu, ko človek razmišlja in odloča o prihodnosti *po Božjem načrtu*. Ne le po svojih težnjah in sposobnostih; ne le v prostoru, ki ga nudi svet; ampak predvsem v soglasju z načrtom, ki ga ima Bog z vsakim. Ta načrt je vedno skrit in nepredvidljiv.

Od Trojice k Cerkvi v svetu

19. Vsak krščanski poklic je »nekaj posebnega«, ker nagovarja svobodo vsakega človeka in poraja zelo oseben odgovor v izvirni in neponovljivi zgodovini. Zato vsakdo doživlja svojo lastno poklicanost tako, da tega ni mogoče zvesti na splošni vzorec. Zgodovina posameznega človeka je skromna zgodovina, toda vedno nezamenljiv in enkratni del velike zgodovine. V odnosu med tema dvema zgodovinama, med svojo majhno in tisto veliko, ki ji pripada in ga presega, človek igra svojo svobodo.

a) *V Cerkvi in v svetu, za Cerkev in za svet*

Vsak poklic je rojen v določenem kraju, v določenih in omejenih razmerah, vendar se ne vrača sam vase, ne teži k

³⁹ Prim. Predlogi, 35.

zasebni popolnosti ali psihološki ali duhovni samouresničitvi poklicanega, ampak cveti v *Cerkvi*, v tisti Cerkvi, ki potuje v svetu naproti dovršenemu Kraljestvu, naproti ostvaritvi zgodovine, ki je velika, ker je odrešenjska.

Cerkvena skupnost ima sama globok značaj poklicanosti: poklicana je za poslanstvo; je znamenje Kristusa, Očetovega poslanca. Kot pravi dogmatična konstitucija o Cerkvi: »Saj je Cerkev v Kristusu nekaj zakrament, to je znamenje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu.«⁴⁰

Z ene strani je Cerkev znamenje, ki odseva skrivnost Boga; je podoba, ki v znamenju vidnega občestva obrača pogled nazaj k trinitarčni skupnosti in v razgibanem splošnem poslanstvu h Kristusovi skrivnosti. Z druge strani je Cerkev potopljena v čas človeštva; v zgodovini živi v stanju izhoda (eksodusa); poslana je, da služi Kraljestvu, ko človeštvo spreminja v skupnost Božjih otrok.

Zato pozornost do zgodovine zahteva od cerkvene skupnosti, da prisluhne človeškim pričakovanjem, da bere tista znamenja časov, ki sestavljajo zakon in govorico Svetega Duha, da vstopi v kritičen in ploden pogovor s sodobnim svetom ter z dobrohotnostjo sprejme izročila in kulture, v njih odkrije načrt Kraljestva in vanje položi evangeljski kvas.

Z zgodovino Cerkve v svetu se tako prepleta majhna, toda velika zgodovina vsakega poklica. Kakor je poklic rojen v Cerkvi in v svetu, tako je vsak poklic za službo Cerkvi in svetu.

b) Cerkev, skupnost in občestvo poklicev

V Cerkvi, ki je skupnost darov za eno samo poslanstvo, se uresničuje tisti prehod iz pogojenosti, v kateri se nahaja vernik po vcepljenosti v Kristusa po krstu, k njegovi »posamezni« poklicanosti, ki je kot odgovor posebnemu daru Duha. V takšni skupnosti je vsak poklic »posamezen« in se podrobneje določi v življenjskem načrtu. Splošni poklic ne obstaja.

V svoji posameznosti je vsak poklic »nujen« in obenem »relativen«. Je »nujen«, ker Kristus živi in je viden v Cerkvi, ki je njegovo telo, in v učencu, ki je njen bistveni del. Je »relativen«,

⁴⁰ C 1

ker noben poklic ne izčrpa pričevanjskega znamenja Kristusove skrivnosti, ampak izraža le enega njenih pogledov. Samo vsi darovi skupaj razodevajo celotno Gospodovo telo. V zgradbi vsak kamen potrebuje drugega (1 Pt 2,5); v telesu vsak del potrebuje drugega, da ves organizem raste in je v korist vsem (1 Kor 12,7).

Zato mora vsakdo pri načrtovanju svojega življenja izhajati od Boga, ki je njegov edini vir in vse predvideva v dobro vseh. Odkriti mora, da ima življenje resnični smisel le, če je odprto za hojo za Kristusom.

Važno je tudi, da cerkvena skupnost dejansko pomaga vsakemu poklicanemu odkriti lastni poklic. Ozračje vere, molitve, občestva in ljubezni, duhovne zrelosti, poguma za oznanjevanje, močnega zakramentalnega življenja nareja iz skupnosti vernikov primeren prostor, da vzcvetijo posamezni poklici ter da se ustvari poklicna kultura in v posameznikih razpoložljivost za sprejem osebne poklicanosti. Ko mlad človek zazna klic in v svojem srcu sklene, da gre na pot svetosti, da ta klic uresniči, je tu navadno skupnost, ki je ustvarila pogoje za takšno sprejemljivo razpoložljivost.⁴¹

To pomeni: *Če bo skupnost vernikov zvesta svoji poklicanosti, bodo vzcveteli poklici v posameznikih, posebej v najmlajših.*

c) Znamenje, služba, poslanstvo

Vsak poklic, kot trdna in dokončna življenjska odločitev, se odpira v trojni razsežnosti: v odnosu do Kristusa je vsaka poklicanost »*znamenje*«; v odnosu do Cerkve je »*služba*«; v odnosu do sveta je »*poslanstvo*« in pričevanje za Kraljestvo.

Če je Cerkev »v Kristusu nekak zakrament«, vsak poklic razodeva globoko dinamičnost trojiške skupnosti, dejanje Očeta, Sina in Duha, kot dogodek, ki naredi, da smo *v Kristusu* nove stvari, oblikovane po Njem.

Vsak poklic je torej *znamenje*, je poseben način, kako se razodeva obraz Gospoda Jezusa. »Kristusova ljubezen nas

⁴¹ Prim. Predlogi, 21.

stiska« (2 Kor 5,14). Jezus postaja tako gibalo in odločilni vzor vsakega odgovora Božjim pozivom.

V odnosu do Cerkve je vsak poklic *služba*, zakoreninjena v čisti zastojnosti daru. Božji klic je dar za skupnost, v skupno korist, v razgibanosti mnogih služb. To je mogoče v učljivosti Duhu, ki ustvarja Cerkev kot »skupnost obrazov«⁴² in poraja v kristjanovem srcu bratsko ljubezen (agape), ki ni le etika ljubezni, ampak globok ustroj osebe, poklicane in usposobljene, da živi v odnosu z drugimi, vedno pripravljena služiti v vsej svobodi Duha.

Vsak poklic je, končno, v odnosu do sveta *poslanstvo*. To je življenje v polnosti, ker je – kakor Jezusovo življenje – življenje za druge in zato poraja življenje: »življenje rodi življenje«.⁴³ Zato je notranja deležnost vsakega poklica pri apostolatu in poslanstvu Cerkve kal Kraljestva. Poklic in poslanstvo sta dve plati iste prizme. Opredeljujeta dar in prispevek vsakogar k Božjemu načrtu, k Jezusovi podobi in sličnosti.

d) Cerkev, mati poklicev

Cerkev je mati poklicev, ker jih z močjo Duha poraja v svoji notranjosti, jih varuje, hrani in vzdržuje. Posebej je mati zaradi tega, ker opravlja dragoceno *vlogo srednice in vzgojiteljice*.

»Cerkev, poklicana od Boga, ustanovljena na svetu kot skupnost poklicanih, je s svoje strani orodje Božjega klica. Cerkev je po Očetovi volji, po zaslugah Gospoda Jezusa, z močjo Svetega Duha živ poziv (...). Skupnost, ki se zaveda, da je poklicana, se obenem zaveda, da mora neprestano klicati.«⁴⁴ Po in ob tem klicu, v njegovih različnih oblikah, prihaja tudi poziv od Boga.

Svojo sredniško vlogo Cerkev opravlja, ko pomaga in spodbuja vernike, da se zavedajo sprejetega daru in odgovornosti, ki jo dar prinaša.

Opravlja jo tudi, ko službeno odloča o poklicanosti in ko tudi sama kliče, ko predstavlja nujne zahteve, ki so povezane z njenim poslanstvom in s potrebami Božjega ljudstva, in vabi k velikodušnim odgovorom.

⁴² II Epiclesi.

⁴³ SD, 18.

⁴⁴ SD, 13.

Opravlja jo tudi, ko prosi Očeta za dar Duha, ki v srcu poklicanih zbudi pristanek; ko jih sprejme in v njih prizna sam poklic ter jim izrečno dá in poveri – z zaupanjem in s strahom obenem – določeno, vedno težko poslanstvo med ljudmi.

Končno bi lahko dodali, da Cerkev kaže svoje materinstvo, ko razen tega, da kliče in priznava primernost poklicanih, poskrbi, da imajo le-ti ustrezno začetno in stalno oblikovanje, jih dejansko spremlja na poti vedno zvestejšega in korenitega odgovora. Cerkveno materinstvo gotovo ne more biti izčrpano v času začetnega klica. Ne more se imenovati mati tista skupnost vernikov, ki preprosto »čaka« in popolnoma prepušča odgovornost za poklice Božjemu delovanju, nekako boječa, da bi klicala; bodisi da je prepričana, da otroci in posebej mladi znajo neposredno sprejeti svojo poklicanost; bodisi da ne nudi poti, ki so v zvezi s ponudbo in s sprejemom ponudbe.

Kriza poklicev je danes tudi kriza klicarjev, ki se večkrat skrivajo in nimajo poguma. Če ni nikogar, ki kliče, kako bi mogel biti kdo, ki bi odgovoril?

Ekumenska razsežnost

20. Današnja Evropa potrebuje novih svetnikov in novih poklicev, vernikov, sposobnih »zgraditi mostove«, da bi vedno bolj družili Cerkve. To je nov značilen pogled, znamenje časa dela za poklice ob koncu tisočletja. Na kontinentu, ki ga zaznamuje globoka želja po edinosti, morajo Cerkve prve dati zgled bratstva, ki je močnejše od vseh sporov in ki ga je treba nenehno graditi. »Delo za poklice mora danes v Evropi imeti ekumensko razsežnost. Vsi poklici v vseh Cerkvah Evrope so zavezani, da skupaj sprejmejo veliki izziv evangelizacije na pragu tretjega tisočletja in nudijo pričevanje občestva in vere v Jezusa Kristusa, edinega odrešenika sveta.«⁴⁵

Takšen duh cerkvene edinosti bo pospeševal in podpiral delitev darov, ki jih je Božji Duh posejal kjerkoli, in medsebojno pomoč med Cerkvami.

⁴⁵ Predlogi, 28.

Vzhodne katoliške Cerkve

21. Cerkve zahodne Evrope morajo posvetiti večjo pozornost duhovnim in vzgojnim potem vzhodnih katoliških Cerkva. To bo ugodno vplivalo na delo za poklice v vseh Cerkvah.

Pri oblikovanju poklicev za Vzhodne Cerkve je posebej važno sveto bogoslužje. To je kraj, kjer se razglaša in časti skrivnost odrešenja, se rodi skupnost in gradi bratstvo med verniki do te mere, da postane pravi oblikovalec krščanskega življenja, najpopolnejša povezava njegovih različnih vidikov. V bogoslužju se vesela izpoved pripadnosti izročilu Vzhodnih Cerkva združuje s polnim občestvom z rimsko Cerkvijo.

Ne moremo zbuditi poklicev za duhovništvo in za redovniško življenje, če se ne vrnemo k virom lastnih prvotnih izročil, v soglasju s svetimi očetmi in z njihovim globokim čutom za Cerkve. Ta daljnosežen razvoj zahteva čas, potrpljenje, obzir do občutljivosti vernikov, pa tudi odločnost.

Zato prosimo vse škofe, redovne predstojnike in pastoralne delavce vzhodnih katoliških Cerkva, naj se zavedajo obveznosti svojih Cerkva, da znova pridobijo in v celoti varujejo svojo liturgično dediščino, ki na nenadomestljiv način prispeva k porajanju in razvoju teologije in kateheze. To, po zgledu in mistagoški metodi cerkvenih očetov, odpira ljudi za izkustvo poklica in duhovnega življenja ter pomaga k zorenju varnemu in močnemu ekumenskemu duhu.⁴⁶

Znotraj različnih cerkvenih izkušenj in po študijih, ki predstavljajo zgodovinsko, teološko, pravno in duhovno dediščino Cerkva, katerim pripadajo, bodo mladi na Vzhodu mogli najti ugodno vzgojno okolje, prilagojeno, da dozori splošni čut njihove posvetitve Kristusu in Cerkvi.

Naloga škofov je, da pospešujejo, s simpatijo pristopajo in z očetovsko skrbjo spremljajo mlade, ki se posamično ali v skupini želijo posvetiti meniškemu življenju. Naj cenijo karizmo meniških skupnosti, ki so bogate z vzgojitelji in duhovnimi voditelji.

⁴⁶ To je del vztrajnega učenja Janeza Pavla II. v Apostolskih okrožicah Apostola Slovanov (1985) in Da bi bili eno (1995) ter v Apostolskem pismu Luč z Vzhoda (1995).

Posvečena služba in poklici v občestveni izmenjavi

22. »V mnogih delnih Cerkvah mora delo za poklice pojasniti odnos med posvečeno službo, poklicem posebne posvetitve in vsemi drugimi poklici. Enotno delo za poklice temelji na naravi poklicanosti Cerkve in vsakega človeškega življenja, ki je kot klic in odgovor. To je podlaga enotnega prizadevanja vse Cerkve za vse poklice in zlasti za poklice posebne posvetitve.«⁴⁷

a) Posvečena služba

Zdi se, da je znotraj te splošne občutljivosti treba danes posebno pozornost posvetiti *službi posvečenih*, ki predstavlja prvi značilen način oznanjevanja evangelija. Ta služba predstavlja »neprestano garancijo zakramentalne navzočnosti Kristusa Odrešenika v različnih časih in na različnih krajih«⁴⁸ in izraža prav neposredno odvisnost Cerkve od Kristusa, ki ji neprestano pošilja svojega Duha, da bi ne ostala zaprta sama vase, v sobo zadnje večerje, ampak bi hodila po poteh sveta in oznanjala veselo vest.

Ta oblika poklica se izraža v treh stopnjah: v *škofovstvu* (z njim je povezano jamstvo aspostolskega nasledstva), v *mašništvu* (ki je »zakramentalno zastopanje Kristusa kot Pastirja«⁴⁹) in v *diakonatu* (zakramentalno znamenje Kristusa služabnika⁵⁰). Škofom je zaupana služba, da pokličejo tiste, ki hrepenijo po svetih redovih, da bi mogli postati njihovi sodelavci v apostolski službi.

Služba posvečenih stori, da Cerkev obstaja. To stori posebej s slavljenjem evharistije, ki je »vrhunec in vir«⁵¹ krščanskega življenja in skupnosti, poklicane, da se spominja Vstalega. Vsak drug poklic se rojeva v Cerkvi in je del njenega življenja.

⁴⁷ IL, 58

⁴⁸ Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih, 55.

⁴⁹ Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev, 15.

⁵⁰ »Pri posebnem delu za poklice naj se dodeli mesto za poklice k stalnemu diakonatu. Navzočnost stalnih diaconov v raznih župnijah je že visoko cenjena in bi bil korak nazaj, če ne bi bili vključeni kot novi poklici nove Evrope« (Predlogi, 18).

⁵¹ B 10

Zato ima služba posvečenih nalogo občestvenosti v skupnosti in v moči tega ima *neodložljivo dolžnost, da pospešuje vsak poklic*.

V pastoralnem delu to pomeni: služba posvečenih za vse poklice in vsi poklici za službo posvečenih v vzajemnem priobčevanju. Škof je torej s svojim duhovniškim zborom poklican, da razločuje in neguje vse darove Duha. Toda skrb za semenišče mora na poseben način postati skrb vse krajevne Cerkve, da zajamči oblikovanje bodočih duhovnikov in ustanavljanje evharističnih skupnosti, ki v polnosti izražajo krščansko izkustvo.

b) Pozornost na vse poklice

Razločevanje in skrb krščanske skupnosti se razteza na vse poklice, bodisi da so tradicionalni v Cerkvi, bodisi novi darovi Duha: redovniško posvečenje v meniškem življenju in v apostolskem življenju, laiški poklic, karizma svetnih ustanov, družbe apostolskega življenja, poklic v zakon, različne oblike laiških združenj pridruženih redovnim ustanovam, misijonarski poklici, nove oblike posvečenega življenja.

Ti različni darovi Duha so na razne načine navzoči v Cerkvah v Evropi; toda vse te Cerkve so v vsakem primeru poklicane, da pričajo o sprejemu in o skrbi za vsak poklic. Cerkev je živa, kolikor bogateje in različneje pridejo v njej do izraza razni poklici.

V času, kot je naš, tako potrebnem preroštvu, je modro pospeševati tiste poklice, ki so posebno znamenje tega, »kar smo in nam še ni bilo razodeto« (prim. 1 Jn 3,2), kot so *poklici posebnega posvečenja*; toda pametno in nepogrešljivo potrebno je podpirati tudi preroški vidik vsakega krščanskega poklica, tudi *laiskega*, da bi bila Cerkev pred očmi sveta vedno bolj znamenje prihodnjih reči tistega Kraljestva, ki je »že in še ne«.

Marija, mati in model vsakega poklica

23. Obstaja ustvarjeno bitje, v katerem se pogovor med Božjo svobodo in človekovo svobodo odvija na popoln način. Tako moreta obe svobodi med seboj delovati, da v polnosti uresniči-

ta načrt poklicanosti. To bitje nam je dano, da bi mogli v njem motriti dovršen načrt poklicanosti, kar bi se moralo izvršiti v vsakem od nas.

Marija je takšna uspela slika Božjega sna o ustvarjenem bitju! Je kakor mi, zares ustvarjeno bitje, majhen drobec, v katerega je mogel Bog izliti vso svojo Božjo ljubezen. Dano nam je upanje, da moremo ob pogledu nanjo tudi mi sprejeti Besedo, da se uresniči v nas.

Marija je žena, v kateri more Sveta Trojica v polnosti pokazati svojo *svobodo izbire*. Kakor pravi sv. Bernard, ko tolmači sporočilo nadangela Gabrijela pri oznanjenju: »To ni Devica, ki bi bila najdena zadnji trenutek, ali slučajno. Izbrana je bila pred vek. Najvišji jo je vnaprej določil in si jo pripravil.«⁵² Sv. Avguštín dodaja: »Preden se je Beseda rodila iz Device, jo je bil že vnaprej določil kot svojo mater.«⁵³

Marija je znamenje, kako Bog izbira med vsemi stvarmi, izbira od vekomaj, suvereno svobodno, skrivnostno in ljubeče. Ta izbira navadno presega vse, kar stvar more misliti o sebi: od nje pričakuje nemogoče in želi le eno – pogum in zaupanje.

Devica Marija je tudi model *človekove svobode*, ko odgovarja na to izbiro. Je znamenje, kaj more Bog storiti, ko najde ustvarjeno svobodo, ki sprejme njegovo ponudbo. Svobodna, da reče svoj »da«, svobodna, da se poda na pot romanja vere. To bo tudi romanje njene poklicanosti kot žene, ki je poklicana, da postane Odrešenikova Mati in Mati Cerkve. To dolgo potovanje se bo dovršilo ob podnožju križa, po še skrivnostnejšem in bolečem »da«, ki jo bo napravil v polnosti mater; in nato še v dvorani zadnje večerje, kjer poraja in še danes nadaljuje s Svetim Duhom porajati Cerkev in vsak poklic.

Končno je Marija popolnoma uresničena podoba žene, popolna združitev ženske genialnosti in domišljije Duha, ki v njej najde in izbere nevesto, deviško mater Boga in človeka, hčer Najvišjega in mater vseh živih. V njej vsaka žena najde svoj poklic device, neveste, matere!

⁵² »In laudibus Virginis Matris«, Homilia II, 4; Sancti Bernardi opera, IV, Romae, Editiones Cistercenses, 1966, p. 23.

⁵³ »In Johannis Evangelium«, Tractatus VIII, 9; CCL 36, p. 87.

Tretji del

PASTORALA DUHOVNIH POKLICEV

»...Vsakdo jih je slišal govoriti v svojem jeziku« (Apd 2,6)

Konkretne smernice za pastoralo duhovnih poklicev izhajajo ne le iz pravilne teologije duhovnih poklicev, ampak tudi iz tistih operativnih načel, katerim je perspektiva duhovnih poklicev duša in poenotujoče merilo vse pastore.

Prikazane so poti (itinerariji) vere in konkretni prostori, kjer mora predlog glede poklicanosti postati vsakdanje prizadevanje vsakega pastirja in vzgojitelja.

V prvem delu, v analizi situacije, je načrtan oris trenutnega stanja duhovnih poklicev v Evropi. Drugi del ponuja teološko razmišljanje o smislu in skrivnosti duhovnega poklica, kakor izhaja iz realnosti Svete Trojice, in kakor ga v vsem njegovem pomenu odkrivamo v življenju Cerkve.

Prav ta drugi vidik želimo sedaj, glede na *pastoralne* aplikacije, poglobiti.

Pri avdienci za udeležence kongresa je papež Janez Pavel II. rekel: »Spremenjeni zgodovinski in kulturni pogoji zahtevajo, da pastoralo duhovnih poklicev zaznamo *kot enega glavnih ciljev vse krščanske skupnosti.*«⁵⁴

Prvotna Cerkev kot ikona (model)

24. Zgodovinski položaji se spreminjajo, božja beseda – še zlasti pripoved o dogodkih s samega začetka Cerkve – pa ostaja

⁵⁴ Nagovor Janeza Pavla II. udeležencem kongresa na temo »Novi duhovni poklici za novo Evropo«, v: »L'Osservatore Romano«, 11.5.1997, št.107.

oporna točka v življenju verujočega in verske skupnosti. Prav ti dogodki ter način življenja prvotne skupnosti so za nas *zglede* in modeli, kaj pomeni »biti Cerkev«. To velja tudi za pastoralo duhovnih poklicev. Vzemimo samo nekatere bistvene in posebno vzorčne prvine, kakor nam jih ponujajo *Apostolska dela*, iz časa začetkov Cerkve, ko je bila slednja še zelo maloštevilna in slabotna. Pastorala duhovnih poklicev je stara toliko kot Cerkev; nastala je skupaj z njo, iznenada, iz tistega uboštva, ki ga napolnjuje Duh.

V samem začetku te edinstvene zgodovine, ki je prav tako zgodovina nas vseh, je *obljuba Svetega Duha*, Jezusovega daru nam, preden je šel k Očetu. »Ni vaša stvar, da bi vedeli za čase in trenutke, ki jih je Oče določil v svoji oblasti. Toda prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta« (Apd 1,7-8). V dvorani zadnje večerje zbrani apostoli, »so *enodušno vztrajali v molitvi ... z Jezusovo materjo Marijo*« (1,14). Nemudoma poskrbijo, da nadomestijo apostola Juda z drugim učencem, izbranim med tistimi, ki so bili od vsega začetka z Jezusom, ker »mora biti z nami *priča njegovega vstajenja*« (1,22). In obljuba se izpolni: Duh pride nadnje, s hrumečimi znamenji groma, vetra in ognja, ter napolni hišo in življenje njih, ki so bili prej plašni in boječi... »In začeli so govoriti v tujih jezikih..., ker jih je *vsakdo slišal govoriti v svojem jeziku*« (2,4.6). In Peter »je vstal in povzdignil glas« (2,14) ter jim spregovoril o zgodovini odrešenja. Njegovo govorjenje jih je »do srca pretreslo« in sprožilo v njih odločilno vprašanje življenja: »Kaj naj storimo?« (2,37).

Apostolska dela opisujejo življenje prve skupnosti v njenih bistvenih prvinah, ki so: stanovitnost v nauku apostolov in bratski skupnosti, lomljenju kruha in molitvah, v delitvi materialnih dobrin ter v vzajemnosti čustev in dobrin Duha (prim. 2,42-48).

Med oznanjevanjem odrešenjskega sporočila se po Petru in apostolih godijo čudeži v Jezusovem imenu. Ko apostoli tvegajo svoja življenja, jih nenehno podpira skupnost, ki je »enega srca in duha« (4,32). V njej začenjajo rasti in se oblikovati različne zahete. Zato postavijo diakone, da bi skrbeli za materialne potrebe skupnosti, zlasti za najslabotnejše med njimi (prim. 6,1-7).

Krepko in pogumno pričevanje izzove odklonilne reakcije oblasti. Prvi *mučenec* Štefan dokazuje, da stvar evangelija zahteva celega človeka, tudi njegovo življenje (prim. 6,8-7,60). S smrtno obsodbo Štefana soglaša Savel, preganjalec kristjanov, ki ga Bog kmalu zatem izbere, da poganom oznani od vekov skrito in odslej razodeto skrivnost.

In tako se zgodovina vedno bolj izkazuje kot odrešenijska zgodovina: zgodovina Boga, ki izbira in kliče ljudi k odrešenju tudi na nepredvidljive načine, ter zgodovina ljudi, ki privolijo, da jih Bog pokliče in izbere.

Že zgolj te bežne opombe zadoščajo, da v začetni skupnosti prepoznamo temeljne obrise pastorale Cerkve, ki je kot celota poklicana k delu za duhovne poklice: na metodološki, vsebinski in načelni ravni, kakor tudi na ravni programov (itinerarijev) in posebnih strategij, ki so za njihovo uresničitev.

Teološki vidiki pastorale duhovnih poklicev

25. Toda kakšna teologija utemeljuje, navdihuje in motivira pastoralo duhovnih poklicev kot takšno?

V našem kontekstu je odgovor na to vprašanje pomemben, ker ima nalogo posrednika med teologijo duhovnih poklicev in z njo dosledno povezano pastoralno prakso, ki se iz te teologije rojeva in se k njej zopet vrača. Kongres je izrecno pozval k nadaljnjemu razmišljanju o zgoraj omenjenem vprašanju, z namenom, da bi odkrili motive, ki od znotraj vežejo osebe in skupnosti v delu za duhovne poklice, ter da bi opozoril na boljšo povezavo med teologijo duhovnih poklicev, teologijo pastorale duhovnih poklicev in pedagoško-pastoralno prakso.

»Pastorala duhovnih poklicev se rojeva iz skrivnosti Cerkve in se postavlja v njeno službo.«⁵⁵ Teološki temelj pastorale duhovnih poklicev torej »lahko izvira samo iz razumevanja skrivnosti Cerkve kot *mysterium vocationis*.«⁵⁶

Janez Pavel II. jasno opozarja, da je pastorala duhovnih poklicev »naravna in bistvena razsežnost pastorale Cerkve,

⁵⁵ *Sklepni dokument*, 5.

⁵⁶ Izraz je iz *PDV-DVP* 34. V istem dokumentu so jasno izraženi temeljni motivi, ki odznotraj vežejo pastoralo duhovnih poklicev s Cerkvijo kot tako.

oziroma njenega življenja in poslanstva.«⁵⁷ Duhovni poklici na nek način opredeljujejo najgloblje bistvo Cerkev, še prej kot njeno delovanje. V samem imenu *Cerkve* je nakazana njena duhovno-poklicna fizionomija, ker je dejansko »shod poklicanih«. ⁵⁸ Zato kongresni *Instrumentum laboris* upravičeno ugotavlja, da »celotna pastorala temelji na duhovnih poklicih Cerkev in delu zanje.«⁵⁹

Zato je pastorala duhovnih poklicev že po svoji naravi dejavnost, naravnana na Kristusovo oznanilo in na evangelizacijo verujočih v Kristusa. To je torej odgovor na naše vprašanje: ravno v *pozivu Cerkvi, da posreduje vero, je utemeljena teologija pastorale duhovnih poklicev*. To zadeva vesoljno Cerkev, na poseben način pa velja tudi za vsako krščansko skupnost,⁶⁰ še zlasti v sedanjem trenutku zgodovine stare celine. »Za vzvišeno poslanstvo razcveta nove dobe evangelizacije v Evropi so danes potrebni posebej pripravljeni evangelizatorji.«⁶¹

V ta namen velja opozoriti na nekatere trdne ugotovitve, na katere opozarja sedanji papež kot na izhodišče pastoralne prakse delnih Cerkev.

a) Ko spoznamo duhovno-poklicno razsežnost Cerkev, bolje razumemo, da pastorala duhovnih poklicev ni toliko postranska in drugotna stvar, namenjena novačenju pastoralnih delavcev, niti osamljen in enkratni poseg, ki ga narekuje trenutno izredno stanje neke cerkvene skupnosti, kolikor dejavnost, ki je povezana z *bistvom* Cerkev in torej *tesno vključena v splošno pastoralo vse Cerkev*.⁶²

⁵⁷ Prav tam.

⁵⁸ Prav tam.

⁵⁹ *Instrumentum laboris*, 58.

⁶⁰ Izraz »krščanska skupnost« je splošen izraz, ki lahko pomeni tako krajevno ali delno Cerkev, kakor tudi župnijo. Prav tako velja ali za skupino kristjanov, ki živijo v nekem kraju ali predstavlja Cerkev, ki se konkretno zbere, da moli, služi in pričuje za Kristusovo ljubezen in navzočnost med njimi. Izraz »cerkvena (eklezijska) skupnost« še natančneje meri na prisotnost konstitutivnih prvin Cerkev, katerih središče tvori skrivnost evharistije; na poseben način se nanaša na župnije, ki so evharistične cerkvene skupnosti, zahvaljujoč prisotnosti službenega duhovništva; druge so to le v širšem smislu. Prim. *Sklepni dokument*, 13-16.

⁶¹ Janez Pavel II., *Nagovor ob VI. simpoziju Evropskih škofovskih konferenc*, 11.10.1985.

⁶² PDV-DVP 34.

b) Vsak krščanski poklic prihaja od Boga in dospe do Cerkve vedno prek njenega sredništva. Cerkev (*ekkklesia*), ki je po svoji prirojeni konstituciji *poklic(anost)*, je hkrati *mati in vzgojiteljica poklicev*.⁶³ »Zato je prvi subjekt, prvi pobudnik poklicne pastore cerkvena skupnost kot taka, v njenih različnih oblikah: od vesoljne Cerkve do delne Cerkve, in podobno od delne Cerkve do župnije in vsakega člana božjega ljudstva.«⁶⁴

c) *Vsi člani Cerkve, brez izjeme, so prejeli milost in odgovornost, da skrbijo za duhovne poklice*. Ta dolžnost spada k življenjskemu dinamizmu Cerkve v procesu njenega razvoja. Samo na osnovi tega prepričanja bo mogla pastore duhovnih poklicev pokazati svoj pravi, eklezialni obraz, ter razviti enodusno skladno dejavnost. Pri tem bo uporabila tudi posebne organizme in ustrezna orodja občestva in soodgovornosti.⁶⁵

d) Delna Cerkev odkriva svojo lastno bivanjsko in zemeljsko razsežnost v poklicanosti vseh svojih članov v občestvo, k pričevanju, misijonskemu poslanstvu, službi Bogu in bratom... Zato bo spoštovala in pospeševala *različnost karizem in služb, torej duhovnih poklicev*, ki so vsi izraz enega in edinega Duha.

e) Središče vse pastore duhovnih poklicev je *od Odrašenika zapovedana molitev* (prim. Mt 9,38). Molitev obvezuje ne samo posameznike, ampak tudi cele skupnosti.⁶⁶ »Z vztrajno molitvijo se moramo obrniti na Gospodarja žetve, naj pošlje delavcev v svojo Cerkev, da se bodo lotili zahtev nove evangelizacije.«⁶⁷

Tu bo koristno spomniti, da pristna molitev za duhovne poklice zasluži svoje ime in postane učinkovita samo tedaj, ko ustvarja življenjsko doslednost v samem molivcu, ko se znotraj skupnosti verujočih pridružuje izrečnemu oznanilu in ustrezni katehezi, ki v poklicanih k duhovništvu, posvečenemu življenju ali kateremu koli drugemu krščanskemu poklicu pospešuje tisti svobodni, pripravljeni in velikodušni odgovor, ki milosti omogoči delovanje.⁶⁸

⁶³ PDV-DVP, 35.

⁶⁴ PDV-DVP 41.

⁶⁵ Prim. PDV-DVP 41.

⁶⁶ Prim. PDV-DVP 38.

⁶⁷ VC-PŽ 64.

⁶⁸ Prav tam.

Splošna načela pastorage duhovnih poklicev

26. Z več strani se kaže nujna potreba, dati pastoralni jasen duhovno-poklicni pečat. Za doseg tega programskega cilja začrtajmo nekaj teoretično-praktičnih načel, ki jih izvajamo iz teologije pastorage duhovnih poklicev, zlasti iz njenih nedvomno »trdnih ugotovitev«. Strnimo ta načela v naslednje tematske izjave.

a) *Pastoralna duhovnih poklicev je izvorna perspektiva dušnega pastirstva*

Kongresni *Instrumentum laboris* izrecno zatrjuje: »Vsa pastoralna, še posebej mladinska, je že po naravi duhovno-poklicna.«⁶⁹ Z drugimi besedami: govoriti o duhovnem poklicu je isto kot izrekati konstitutivno in bistveno razsežnost rednega dušnega pastirstva, saj je pastoralna že od vsega začetka ter po svoji naravi usmerjena na duhovno-poklicno razločevanje. To služenje želi koristiti vsaki osebi, da bi le-ta zmogla odkriti pot urešničenja življenjskega načrta, usklajenega z božjo voljo ter s potrebami Cerkve in današnjega sveta.⁷⁰

Tako je bilo rečeno že na kongresu o duhovnih poklicih Latinske Amerike leta 1994.

Toda perspektivo je treba razširiti: duhovni poklic ni samo bivanjski načrt posameznika, ampak so to tudi vsi posamezni božji klici, očitno vedno soodnosni z osnovno ravniho življenja, kakorkoli že razsejani vzdolž bivanjskega loka v celoti. Avtentična pastoralna vzgaja vernika v čuječnosti, pozornega na številne božje klice, in pripravljene, da jih prestreže ter nanje odgovori.

Prav zvestoba tej vrsti vsakdanjih klicev usposablja današnjega mladega človeka, da prepozna in sprejme »klic« svojega življenja. Samo tako bo jutri kot odrasel človek lahko temu klicu zvest, ter bo v njem odkrival vedno več svežine in lepote. Vsak duhovni poklic je dejanski »jutranji« poklic, saj je odgovor na novi klic vsakega novega dne.

Zato bo pastoralna prežeta z duhovno-poklicno občutljivostjo in dovezetnostjo, da bo lahko prebujala duhovni poklic v vsakem

⁶⁹ *Instrumentum laboris*, 59.

⁷⁰ Prim. *Izjava*, 26.

verniku; izhodišče bo izrecni namen, postaviti vernika pred božjo ponudbo. Vsakega bo izzivala k prevzemu odgovornosti in odnosu do sprejetega daru ter poslušane božje besede; skušala bo voditi vernika, da se bo osebno zavezal pred Bogom in prevzel konkretne obveznosti.⁷¹

b) Pastoralna duhovnih poklicev je poklicanost današnje pastorale

V tem smislu lahko rečemo, da mora vse dušno pastirstvo postati pastoralna duhovnih poklicev, zato, da božji načrt ali božji dar človeku kot osebi pride jasno in nedvoumno do izraza ter v njem spodbudi voljo za odgovor in osebno zavzetost. Krščanska pastoralna privede do takega soočenja z Bogom – vključno z vso, takemu soočenju lastno napetostjo, bojem, včasih begom oziroma zavračanjem, obenem z mirom in radostjo, povezanima s sprejemom božjega daru, ali pa ne zasluži tega imena.

Danes je vse bolj očitno, da bi pastoralna duhovnih poklicev morala postati morda celo glavni cilj vsega dušnega pastirstva, izziv za vero Cerkve v Evropi. *Duhovni poklici so resen preizkus današnjega dušnega pastirstva.*

In če je slednje »poklicano« in ga danes ta izziv »čaka«, potem bi verjetno moralo biti pogumnejše in iznajdljivejše, bolj odločno pri prodiranju v srce, sporočila-ponudbe, pa neposrednejše v odnosu do posameznih oseb in ne le do skupin, sestavljeno bolj iz konkretnih zavzetosti, kakor iz nejasnih vabil k neki abstraktni in življenju odmaknjeni veri.

Mogoče bo to dušno pastirstvo moralo biti bolj »izzivalno« kot tolažilno; vsekakor sposobno posredovati dramatičnost smisla človekovega življenja, poklicanega uresničiti tisto, česar ne more uresničiti nihče drug.

V navedenem svetopisemskem odlomku sta to duhovno-poklicno pričakovanje in napetost očitna: v izboru apostola Matija, v Petrovem pogumnem nagovoru množici (»je vstal... in povzdignil glas«), v načinu, kako je bilo krščansko sporočilo oznanjeno in sprejeto (»jih je do srca pretreslo«).

Jasno razločilno znamenje pa se pokaže predvsem v zmožnosti teh poslušalcev, da spremenijo svoje življenje, v njih spreobrnjenju ter v načinu življenja te nove skupnosti.

⁷¹ Prim. *Predlogi*, 25.

c) *Pastorala duhovnih poklicev je postopna in vzajemna*

Videli smo že, da je človek v svojem življenju deležen različnih klincev: najprej v življenje, potem k ljubezni; k odgovornosti za dar, torej k veri; k hoji za Kristusom; k posebnemu pričevanju lastne vere; k očetovstvu ali materinstvu ter k posebnemu služenju v Cerkvi in družbi.

Animacija duhovnih poklicev torej predpostavlja bogastvo človeških in krščanskih vrednot in smisla, iz katerega se rojeva duhovno-poklicni čut za življenje in za vsako živo bitje. To bogastvo omogoča odpiranje življenja neštetim možnostim duhovnih poklicev, ki vse težijo k dokončni osebni izbiri in odločitvi.

Z drugimi besedami, pravilna pastorala duhovnih poklicev mora nujno upoštevati določeno *postopnost*. Izhaja iz temeljnih in univerzalnih vrednot (življenje kot neprecenljiva dobrina) in resnic, ki zadevajo vse (življenje kot prejeta dobrina po naravi teži k temu, da postane darovana dobrina) ter prehaja k postopnim in podrobnejšim, vedno bolj osebnim in konkretnim, s svetopisemsko vero in razodetjem, skladnejšim določitvam božjega klica.

Na čisto pedagoški ravni je pomembno najprej vzgajati za smisel življenja in k *hvaležnosti* zanj; nato posredovati tisto osnovno držo *odgovornosti* do bivanja, ki po svoji naravi terja dosleden odgovor vsakogar, seveda v svobodi *zastojnosti*. Odtod se začena vzpon k transcendenci Boga, Stvarnika in Očeta.

Samo na tej točki je možen in prepričljiv jasen in radikalen predlog (takšna mora biti vedno krščanska poklicanost), popolne podaritve Bogu v duhovniškem in posvečenem življenju.

d) *Pastorala duhovnih poklicev je splošna in posebna*

Pastorala duhovnih poklicev izhaja nujno iz širšega pojma duhovnega poklica (in posledično, poziva, ki je namenjen vsem), da se potem zoži in podrobneje določi v skladu z osebno poklicanostjo vsakogar. V tem smislu je pastorala duhovnih poklicev *najprej splošna in nato posebna*. Takega vrstnega reda ni pametno preobračati. Ta vrstni red v glavnem tudi odsvetuje takojšno in neposredno ponudbo predloga, brez postopne kateheze o posebnem duhovnem poklicu.

Z druge strani, in vedno po tem vrstnem redu, se pastora la duhovnih poklicev ne more omejiti zgolj na to, da podčrta smisel bivanja na splošno, ampak spodbuja k osebni zavzetosti v natančno določeni osebni izbiri. Nobenega ločevanja, še manj nasprotja ni med klicem, ki poudarja skupne in bivanjsko utemeljene vrednote, ter osebnim pozivom k služenju Gospodu »v skladu z mero prejete milosti.«

Animator duhovnih poklicev in vsak vzgojitelj v veri, pa se ne sme bati predlagati pogumnih osebnih odločitev za celostno darovanje, četudi se zde težke in neskladne z miselnostjo sveta.

Če je torej vsak vzgojitelj duhovno-poklicni animator, je vzpodbujevalec duhovnih poklicev tudi vzgojitelj in to vzgojitelj katerega koli poklica, s spoštovanjem do sleherne karizme. Vsak klic oziroma poklicanost se veže z drugim, ga predpostavlja, ga spodbuja, medtem ko vsi skupaj opozarjajo na isti izvir ter usmerjajo k istemu cilju, ki je zgodovina odrešenja. Toda vsak klic ima svoje posebne značilnosti.

Pravi duhovno-poklicni vzgojitelj ne ugotavlja in naznačuje samo razlike med enim in drugim klicem, spoštuječ različne težnje poklicanih, ampak pomaga zaslutiti in opozarjati na »najvišje zmožnosti« evanĝeljske doslednosti ter požrtvovalnosti, ki se odpirajo vsakemu duhovnemu poklicu in so mu vrojene.

Vzgajati v globino in širino za vrednote življenja pomeni, na primer, ponuditi (in naučiti se predlagati) pot, ki *naravno* pripelje do hoje za Kristusom ter more voditi k izbiri tipične hoje za Kristusom, značilne za apostola, duhovnika, redovnika, redovnice, meniha, ki zapusti svet, ali laika, posvečenega v svetu.

Tako opredeljena hoja za Kristusom kot cilj življenja pa z druge strani že po svoji naravi terja predhodno pozorno dovezetnost in vzgojo za osnovne vrednote, ki so zahteva od vsakemu kristjanu, namreč vrednote življenja, vere, hvaležnosti in ponesemanja Kristusa.

Teološko bolj utemeljena duhovno-poklicna strategija je tudi učinkovitejša na pedagoški ravni. Nekateri se sicer bojijo, da bi vsebinsko širjenje pojma duhovnega poklica moglo škoditi posebnemu prizadevanju za duhovniške in redovniške poklice; dejansko pa je ravno nasprotno.

Postopnost v oznanjevanju duhovne poklicanosti omogoči, da se gibljemo od objektivnega k subjektivnemu in od splošnega k

posebnemu, ne da bi prehiteli ali zamujali s ponudbo predloga, temveč da bi se z zblizevanjem obojega *približali* k odločilni ponudbi osebi poklicanca, s preudarnim in umerjenim svetovanjem v pravem trenutku, upoštevajoč izbrančevo duhovno stanje in njegov duhovni ritem.

Harmonija in postopnost v tem zaporedju naredi odločilno ponudbo osebi veliko bolj izzivalno, privlačno in hkrati lažje uresničljivo. Konkretno, kolikor bolj je mladostnik vzgojen, da samoumevno prehaja od hvaležnosti za prejete darove k zastojnosti nudenja svojih darov, toliko bolj mu lahko predlagamo celostno podaritev samega sebe Bogu, kot povsem naravno in za nekatere, takorekoč, neizogibno izbiro.

e) Pastoralna duhovnih poklicev je univerzalna in trajna

Gre za dvojno univerzalnost: glede na osebe, katerim je namenjena, in glede na *življenjska obdobja*, na katera se nanaša.

Predvsem pastoralna duhovnih poklicev ne pozna meja. Kot je bilo že rečeno, se ne obrača zgolj na nekatere privilegirane osebe, ki so že izrekle svojo odločitev vere, niti ne na tiste, od katerih se zdi upravičeno pričakovati pozitivno privolitev, temveč na vse. In to ravno zaradi tega, ker sloni na temeljnih vrednotah bivanja. Ni pastoralna elite, ampak ljudstva; ni nagrada najbolj zaslužnim, marveč milost in božji dar sleherni osebi, saj je vsako živo bitje poklicano od Boga. Tudi ni nekaj, kar je samo nekaterim življenjsko zanimivo in bi samo ti mogli razumeti. Vsako človeško bitje namreč neizogibno želi spoznati sebe, smisel življenja in svoje mesto v zgodovini.

Razen tega ne gre za predlog, ki bi bil ponujen enkrat samkrat v življenju (po geslu: »vzemi ali pusti«), potem pa umaknjen zaradi zavrnitve s strani klicanega. Nasprotno, predložena ponudba mora biti stalno spodbujanje, izražano na različne načine in z domiselnostjo, z vedno novimi predlogi. Nikdar se ne zaustavi pred trenutnim nezanimanjem, v prepričanju, da je nezanimanje že v začetku velikokrat zgolj videz ali celo obramba.

Popraviti bi bilo treba tudi mnenje, da je pastoralna duhovnih poklicev izključno mladinska, kajti Gospodovo vabilo k hoji za Njim, mora odmevati v vsakem življenjskem obdobju. Reči moremo, da se duhovni poklic v polnosti uresniči šele v trenu-

tku smrti. Še več, prav smrt je vsakomur božji klic v odličnem pomenu besede, tako kot je to starost, prehod skozi krizne situacije iz enega obdobja življenja v drugo.

Obstaja mladost duha, ki se v času ohranja. To se dogaja v tolikšni meri, da se posameznik čuti nenehno poklicanega, da išče in najde v vsakem življenjskem obdobju drugačno naloge, ki jo mora opraviti, svojski način bivanja, služenja in ljubezni ter lasten način, kako prispevati svoj delež k novosti življenja in misijonskega poslanstva.⁷² V tem smislu je pastorala duhovnih poklicev povezana s *trajno vzgojo osebe* in je tudi sama trajna. »Vse življenje in življenje vsakogar je odgovor.«⁷³

Peter in apostoli v *Apostolskih delih* sploh ne delajo razlike med osebami. Govorijo vsem: mladim in starim, Judom in tujcem. Parti, Medijci in Elamci so znamenje velike množice brez razlikovanja in izključevanja, ki jim je namenjeno oznanilo in izziv, z umetnostjo oznanjanja »vsakemu v njegovem materinem jeziku«, v skladu z njegovimi zahtevami, problemi, pričakovanji, obrambnimi vzgibi, obdobji in stopnjami življenja.

To je binško čudež, izredni dar Duha. Toda Duh je vedno z nami...

f) *Pastorala duhovnih poklicev je osebna in občestvena*

Morda se zdi protislovno, toda na nek način to načelo govori dejansko o dvorezni naravi pastore duhovnih poklicev, zmožne - kadar je avtentična - uskladiti obe polarnosti: namreč subjekta in skupnosti. Z vidika animatorja duhovnih poklicev je danes nujno potrebno preiti s pastore duhovnih poklicev, kakor jo vodi posamezni izvajalec, k pastore, ki si jo zamišljamo vedno bolj kot *občestveno delovanje* vse skupnosti v njenih različnih oblikah: skupin, duhovnih gibanj, župnij, škofij, ustanov posvečenega življenja, svetnih institutov...

Cerkev je danes vedno bolj poklicana, da bi bila *usa in popolnoma subjekt dela za duhovne poklice*. Znotraj nje »si mora vsak evangelizator prizadevati postati 'svetilka' duhovnim poklicem, sposoben prebujati versko izkustvo, ki naj bi nato vodilo otroke, odraščajoče, mlade in odrasle k osebnemu

⁷² Prim. VC-PŽ 70.

⁷³ Predlogi, 4.

srečanju s Kristusom, v katerem se duhovni poklici spočnejo in razodevajo.«⁷⁴

Prav tako je *naslovník* pastorela duhovnih poklicev *vsa Cerkev*. Če vsa Cerkev kot skupnost kliče, je celotna cerkvena skupnost v vseh njenih posameznikih, brez vsake izjeme, tudi (po)klicana. Sporočevalec in sprejemnik se tu nekako istovetita znotraj razvejanega in različno razčlenjenega cerkvenostnega služenja, ki sestavlja tkivo Cerkve. To načelo je pomembno, ker je odsev skrivnostne identifikacije med kličočim in klicanim znotraj resničnosti Svete Trojice.

V tem smislu je pastorela duhovnih poklicev *skupnostna*. To je lepo razvidno na binkoštni dan, ko se sicer vsi apostoli obrnejo k množici, a spregovori v imenu dvanajsterice le Peter. Tudi ko izbirajo Matija ali Štefana, kasneje še Barnaba in Savela, je z molitvijo in postom pri razločevanju duhov ter polaganju rok udeležena vsa skupnost.

Vedno pa je *posameznik* tisti, ki mora končno sam tolmačiti predlog ponudbe kot izkustvo svoje lastne duhovne poklicanosti. Prav tako mora vsak verujoči kot posameznik čutiti skrb in prevzemati soodgovornost za duhovni poklic drugega.

Služba klicanja v (in za) duhovne poklice torej ni samo zadeva duhovnikov in redovnikov, marveč vsakega vernika, staršev, katehistov, vzgojiteljev.

Če je res, da poziv velja vsem, je prav tako res, da je treba vsak klic *personalizirati*, usmerjati k natančno določeni osebi, njeni (za)vesti, in to znotraj popolnoma osebnega odnosa.

V dinamiki razvoja duhovnega poklica so trenutki, ko predlog ponudbe potrebuje čisto posebno ozračje, ki ga more zagotoviti zgolj osebni odnos posameznika. Peter in Štefan res govorita množici; Savel pa potrebuje še Ananija, da mu ta razloži in razjasni, kaj Bog od njega hoče (9,13-17); enako pojasnilo potrebuje etiopski evnuh Filip (8,26-39).

g) Pastorela duhovnih poklicev je celostno-sintetična perspektiva dušnega pastirstva

Kakršno je izhodišče, takšen je tudi cilj. In kot taka je pastorela duhovnih poklicev *združevalna kategorija* dušnega pa-

⁷⁴ Predlogi, 13.

stirstva nasploh: naravni cilj vseh naporov, stečišče različnih razsežnosti, neke vrste preverjanje avtentičnosti pastorage.

Ponavljamo: če dušno pastirstvo ljudi ne »pretrse do srca« in ne postavi poslušalca pred življenjsko vprašanje (»kaj naj storim?«), to ni krščanska pastorage, ampak nekoristna delovna podmena.

Zato pastorage duhovnih poklicev je in mora biti v odnosu do vseh drugih razsežnosti: na primer družinske in kulturalne, liturgične in zakramentalne, katehetske in katehumenatske; v odnosu do različnih skupin krščanske vzgoje in animacije (ne samo do doraščajočih in mladine, ampak tudi do staršev, zaročencev, do bolnikov in ostarelih...) in do gibanj (od gibanja za življenje do različnih pobud krščanske solidarnosti).⁷⁵

Pastorage duhovnih poklicev je predvsem zedinjajoča perspektiva mladinske pastorage.

Ne smemo pozabiti, da je za mlade čas zorenja čas intenzivnega načrtovanja. Pristna mladinska pastorage se ne more izogniti duhovno-poklicni razsežnosti, marveč jo privzema, saj predložiti vzor Jezusa Kristusa, pomeni ponuditi jasno določen načrt in način življenja.

Odtod rodovitno pastorage sodelovanje, kljub ločevanju dveh področij: bodisi ker mladinska pastorage zajema še druge problematike poleg duhovno-poklicne, bodisi ker duhovno-poklicna pastorage ne zadeva samo sveta mladih, marveč širše obzorje in posebne problematike.

Poudarjamo tudi, kako pomembna bi mogla biti *duhovno-poklicna družinska pastorage*, ki bi postopno vzgajala starše za prve animatorje duhovnih poklicev; ali kako dragocena bi bila duhovno-poklicna pastorage *bolnikov*, ki ne bi vabila bolnih samo k darovanju njihovega trpljenja za duhovniške poklice, ampak bi jim pomagala živeti bolezen kot skrivnostno odrešenjsko dogajanje ter kot osebno poklicanost, ki jo bolnik-vernik »mora« živeti za Cerkev in v njej, seveda s hkratno »pravico«, da mu Cerkev pri tem čimbolj pomaga.

Ta povezanost olajšuje dinamizem dušnega pastirstva, ki mu je dejansko sonaraven: tako duhovni poklici kot karizme se tako rekoč iščejo med seboj, se vzajemno osvetljujejo, drug drugega

⁷⁵ Prim. *Predlogi*, 10.

dopolnjujejo. Nerazumljivi pa postanejo, ko se izolirajo; pastore Cerkve namreč ne izvršuje tisti, ki se zapira v neko specifično področje.

Samo po sebi je umevno, da to velja v obeh smereh: dušno pastirstvo se mora stekati v spodbujanje in pospeševanje duhovnih poklicev; pastorala duhovnih poklicev pa mora ostati odprta za druge razsežnosti, se vanje vraščati in v njih iskati svoj razcvet.

Pastorala je končna točka, ki sintetično privzema različna pastoralna izzivanja in pozive in jim omogoči, da obrodijo sad v bivanjskih zgodah in nezgodah posameznega vernika. Konec koncev terja pastorala duhovnih poklicev pozorno čuječnost, v zameno pa nudi razsežnost, v kateri se kot resnične in pristne izkažejo pastoralne pobude različnih področij. *Duhovni poklic je utripajoče srce celostne pastore!*⁷⁶

Programi poti (itinerariji) pastore duhovnih poklicev

27. Svetopisemska ikona, ob kateri smo razčlenili naše razmišljanje, nam omogoča korak naprej, ko od teoretičnih načel prehajamo k praktičnemu določanju nekaterih poti duhovno-poklicne pastore.

To so skupnostne poti vere, ustrezajoče določenim cerkvenostnim funkcijam ter klasičnim razsežnostim verujočega bivanja kot takega, vzdolž katerih vera dozoreva, postaja vse bolj očitna in se postopno krepi v duhovni poklic posameznika v službi cerkvene skupnosti.

Razmišljanje in izročilo Cerkve nakazuje, da se razločevanje duhovnega poklica običajno dogaja na nekaterih točno določenih skupnostnih poteh kot so: bogoslužje in molitev, cerkveno občestvo, ljubezensko služenje, izkustvo podarjenosti božje ljubezni in pričevanje zanjo. *Apostolska dela* opisujejo, da se je v prvi skupnosti prav zaradi tega »število učencev v Jeruzalemu zelo množilo« (6,7).

Pastorala bi tudi danes morala hoditi po teh poteh, da bi spodbujala in spremljala razvojno pot duhovnih poklicev. Oseb-

⁷⁶ Prim. *Predlogi*, 10.

no in skupnostno izkustvo poklicanosti, sistematično in zavzeto v vseh smereh, bi moglo in moralo pomagati posameznemu verniku, da odkrije svoj duhovni poklic.

In to bi dušno pastirstvo res naredilo za duhovno-poklicno pastoralo.

a) Bogoslužje in molitev

Bogoslužje pomeni in označuje hkrati izraz, izvor in hrano vsakega duhovnega poklica v Cerkvi. V bogoslužnih opravilih se obhaja spomin na tisto božje delovanje po Kristusu v Svetem Duhu, h kateremu nas usmerjajo vsi kristjanovi življenjski vzgibi. V bogoslužju, ki ima svoj vrh v evharistiji, se izraža poklicanost in poslanstvo Cerkve in vsakega vernika v vsej polnosti.

Bogoslužje je za vse, ki se ga udeležujejo, nenehen poziv (k) duhovnemu poklicu.⁷⁷ Vsako bogoslužno opravilo je duhovno-poklicnostni dogodek. V bogoslužnem obhajanju božjih skrivnosti vernik prepozna svojo osebno poklicanost, saj si ne more zatisniti ušes pred Očetovim glasom, ki ga po Sinu in v moči Svetega Duha kliče, naj se sodaruje za odrešenje sveta.

Tudi molitev postane pot razločevanja duhovnih poklicev, ne samo zaradi tega, ker je Jezus sam povabil k molitvi h Gospodarju žetve, ampak ker more vernik zgolj v poslušnosti Bogu odkrivati načrt, ki si ga je Bog zamislil zanj: v premišljevani skrivnosti vernik odkrije svojo lastno identiteto, »s Kristusom skrito v Bogu« (Kol 3,3).

Samo molitev more sprostiti tiste drže zaupanja in predanosti, ki so neizogibne, da izrečemo svoj lastni »da« in da premagamo strahove ter negotovost. *Vsak duhovni poklic se rojeva iz klicanja (molitve).*

Vendar pripada tej razsežnosti tudi osebno izkustvo molitve kot dialoga z Bogom: četudi gre za »slavljenje« znotraj najskritejše »celice srca«, gre za odnos do tistega očetovstva, od katerega izvira vsak duhovni poklic. Ta razsežnost je še zlasti očitna v izkustvu prvotne Cerkve, katere udje so bili »stanovitni v nauku apostolov in občestvu, v lomljenju kruha in moli-

⁷⁷ »Bogoslužje je samo po sebi klic. Je prednostno mesto, kjer se božje ljudstvo na vidni način zbira in kjer se uresničuje skrivnost vere« (*Preddlogi*, 13).

tvah« (Apd 2,42). Vsaka odločitev v tej skupnosti je bila sad molitve; vsaka izbira, predvsem za misijone, je dozorela v liturgičnem kontekstu (prim. Apd 6,1-7; 13,1-5).

Te molitvene logike se je skupnost naučila od Jezusa, ki so se mu »množice zasmilile, ker so bile izmučene in razkropljene, kakor ovce, ki nimajo pastirja. Tedaj je rekel svojim učencem: 'Žetev je obilna, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavce na svojo žetev'« (Mt 9,36-38; Lk 10,2).

V zadnjih letih so krščanske skupnosti v Evropi razvile številne molitvene pobude za duhovne poklice, katerih odmev smo čutili tudi med kongresom. Molitev po škofijah in župnijah, v mnogih primerih zares »nenehna«, podnevi in ponoči, je ena najbolj množičnih poti za ustvarjanje nove občutljivosti, čuta in nove kulture duhovnih poklicev, naklonjene duhovništvu in posvečenemu življenju.

Evangeljska ikona »Gospodarja žetve« vodi v srce pastorage duhovnih poklicev: k molitvi. Molitev, ki zna »gledati« z evangeljsko modrostjo na svet in na vsakega človeka v stvarnosti njegovih potreb po življenju in odrešenju. Molitev, ki izraža Kristusovo ljubezen in »usmiljenje« (Mt 9,36) do človeštva, ki se tudi danes izkazuje kakor »čreda brez pastirja« (Mt 9,36). Molitev, ki izraža vero v mogočni Očetov glas, ki edini more klicati in poslati na delo v njegov vinograd. Molitev, ki izraža živo upanje v Boga, ki nikoli ne bo dovolil, da bi manjkalo »delavcev« (Mt 9,38), potrebnih za uresničenje od Njega zaupanega poslanstva.

Mnogo zanimanja so na kongresu prebudila pričevanja o izkustvu z *lectio divina* v duhovno-poklicni perspektivi. V nekaterih škofijah so zelo razširjene »šole molitve« ali »šole božje besede«. Načelo, ki jih navdihuje, je klasično. Vsebuje ga koncilski odlok: »Vsi verujoči naj si s pogostnim branjem Svetega pisma in spremljajočo molitvijo pridobijo vzvišeno spoznanje Jezusa Kristusa.«⁷⁸

Kadar takšno spoznanje postane modrost, ko pogostno duhovno hranjenje postane navada, takrat se vernikove oči in ušesa odprejo v prepoznavanju božje besede, ki kliče brez prestopka. Takrat sta jo srce in pamet zmožna brez strahu sprejeti in po njej živeti.

⁷⁸ BR, 25.

b) *Cerkveno občestvo*

Prva življenjska funkcija, ki izvira iz liturgije, je jasno izražanje občestva. Slednje živimo znotraj skupnosti Cerkve, ki je v Kristusu in po njegovem križu zedinjeno ljudstvo, ko v moči božjega Duha, ki je Duh edinosti, presega spore (prim. Ef 2,11-22; Gal 3,26-28; Jn 17,9-26).

Cerkev nam je dana kot prostor človeškega bratstva, v katerem more in mora vsak verujoči okusiti tisto edinost med ljudmi in z Bogom, ki je dar od zgoraj. Sijajen zgled te cerkvenostne razsežnosti so *Apostolska dela*, kjer je opisana skupnost vernih, ki jo tako globoko zaznamuje bratska edinost, solidarnost v materialnih in duhovnih dobrinah, medsebojna ljubezen in pripadnost (Apd 2,42-48), da so »kakor eno srce in ena duša« (Apd 4,32).

Če je vsak duhovni poklic v Cerkvi dar, ki naj ga živimo za druge, kot svobodna (prostovoljna) služba ljubezni, potem je tudi dar, ki naj ga živimo z drugimi. Torej ga je mogoče odkriti samo z življenjem v bratski skupnosti.

Cerkvenostno bratstvo pa ni zgolj krepost lepega vedenja, temveč je pot duhovnega poklica. Samo s prizadevanjem za bratsko življenje dejansko izbiramo bratstvo, kot temeljno sestavino projekta duhovnega poklica in samo z izkustvom bratstva se je mogoče odpreti duhovni poklicanosti, ki je v vsakem primeru in vedno poklicanost k bratstvu.⁷⁹ In nasprotno, nikakršne duhovno-poklicne privlačnosti ne more zaznati, kdor ne izkusi nobenega bratstva, se zapre odnosu z drugimi ali razlaga duhovni poklic kot zgolj privatno popolnost.

Duhovni poklic je odnos: je izraz človeka, ki ga je Bog ustvaril za odnos. Tudi v primeru poklicanosti za najbolj notranji odnos z Bogom, v samostanski klavzuri, vključuje neko zmožnost odprtosti in delitve z drugimi, ki si ju pridobimo samo z izkustvom resničnega bratstva. »Preseženje individualističnega pojmovanja duhovništva, posvečenega življenja in življenja v posameznih krščanskih skupnostih je odločilen zgodovinski prispevek.«⁸⁰

⁷⁹ »Prvi kraj pričevanja je življenje Cerkve, ki odkriva sebe kot 'občestvo'; je tam, kjer so župnije in druga druženja doživljena kot občestvo skupnosti« (*Predlogi*, 14).

⁸⁰ *Predlogi*, 21.

Duhovni poklic je dialog: je poslušanje, kako me Drugi kliče, in je pogum, da Mu odgovorim. Kako more dozoreti takšna zmožnost za dialog v nekom, ki se v življenju in v vsakdanjih odnosih ni naučil poslušati klicev drugih, jim odgovarjati, prepoznavati svoj jaz v drugem? Kako more kdo privoliti, da ga kliče Oče, medtem ko se sam nič ne potruzi, da bi odgovoril bratu?

Deliti si vse z bratom in s skupnostjo verujočih, postane torej pot, vzdolž katere se učim, kako omogočiti drugim soudeležbo pri mojih lastnih načrtih, da bi končno sprejel tudi načrt, ki ga ima Bog z menoj. Ta načrt je vedno in povsod načrt bratstva.

Izkustvo medsebojne delitve bogastva božje besede, kakršnega poznajo nekatere Cerkve v Evropi, omogočajo *centri duhovnosti ali biblične skupine*. Obakrat gre za skupine vernikov, ki se zbirajo, da bi odkrivali bogastvo krščanskega sporočila in si izmenjavali svoja duhovna izkustva ter darove razlaganja božje besede.

Za mlade pridobijo takšna središča poseben duhovno-poklicni pomen v poslušanju božje besede, ki kliče; v katehezi in v molitvi, ki ju doživljajo bolj osebno in bolj prizadevno, bolj svobodno in bolj ustvarjalno. Centri duhovnosti in biblične skupine spodbujajo pravo cerkveno soodgovornost, ker je v njih mogoče odkrivati različne načine služenja skupnosti in rasti novih duhovnih poklicev.

Drugo pozitivno izkustvo pospeševanja duhovnih poklicev v delnih Cerkvah in v raznih ustanovah posvečenega življenja so *skupnosti gostoljubja*, ki uresničujejo Jezusovo vabilo: »Pridite in pogledjte.« Papež je to vabilo opredelil kot »zlatο pravilo pastoralne duhovnih poklicev.«⁸¹ V teh skupnostih in centrih za duhovne poklice morejo mladi zaradi neposrednega in posebnega izkustva prehoditi resnično in nujno potrebno postopno pot razločevanja. Tu so deležni spremljanja, da bi bili v pravem trenutku zmožni ne samo jasno spoznati, kakšen načrt ima Bog z njimi, ampak slednjega tudi izbrati kot vir svoje identitete.

c) Ljubezensko (karitativno) služenje

⁸¹ VC-PŽ, 64.

Tako služenje je ena izmed tipičnih funkcij cerkvene skupnosti. Sestavlja jo živeto izkustvo svobode v Kristusu, v tistem vrhuncu, ki ga predstavlja služenje. »Kdor hoče postati med vami velik, naj bo vaš strežnik« (Mt 20,26), »če kdo hoče biti prvi, naj bo izmed vseh zadnji in vsem služabnik« (Mr 9,35). Prvotna Cerkev je ta nauk kmalu usvojila, saj je bilo služenje njena osnovna sestavina. V ta namen so bili postavljeni diakoni prav za »strežbo pri mizi«.

Ravno zato, ker verujoči po milosti živi izkustvo svobode v Kristusu, je poklican, da pričuje za to svobodo in se med ljudmi zavzema za celostno osvoboditev. Slednja se ne uresničuje z nasiljem in gospodovanjem, temveč z odpuščanjem in z ljubeznijo, z darovanjem samega sebe in služenjem po vzgledu Kristusa Služabnika. To je ljubezensko služenje, katerega izrazne možnosti nimajo meja.

Mogoče je to kraljevska pot duhovnega poklica. Na njej se le-ta preizkuša in razločuje. In to prav zaradi tega, ker izkustvo služenja, če je dobro pripravljeno in spremljano, vodi do najglobljega smisla služenja. Kot tako pa je izkustvo vzvišene človečnosti, ki privede do boljšega poznavanja samega sebe, dostojanstva drugih ter lepote drugim posvečene službe.

Pristen služabnik v Cerkvi je tisti, ki je spoznal in izkusil, da je umivanje nog najubožnejšim bratom privilegij. Je tisti, ki osvaja svobodo tako, da »izgublja« svoj čas za potrebe drugih. Izkustvo služenja je izkustvo velikanske svobode v Kristusu.

Kdor služi bratom, neizogibno srečuje Boga in se uglašuje z Njim na isti valovni dolžini. Takemu ne bo težko odkriti privlačnosti božje volje glede sebe in je spolniti. V vsakem primeru bo to poklicanost za služenje v Cerkvi in svetu.

Tako velja za številne duhovne poklice v teh zadnjih desetletjih. Pokoncilska duhovno-poklicna animacija je postopno prešla od »propagandne pastorale« do »pastorale služenja«, zlasti služenja najrevnejšim in najpotrebnejšim.

Mnogi mladi so zares odkrili Boga in sebe, smisel življenja in resnično srečo, ko so darovali čas in svoje moči bratom, ter se odločili posvetiti jim, ne samo delček življenja, temveč vse svoje bivanje. Krščanski duhovni poklic je dejansko bivanje za druge.

d) Pričevanje kot oznanilo evangelija

To je oznanjevanje božje bližine človeku skozi vso zgodovino odrešenja, še posebno v Kristusu, in neizmernega Očetovega usmiljenja, ki hoče, da bi človek imel življenje v izobilju. Takšno oznanilo je začetek poti vere vsakega kristjana. Vera je od Boga sprejeti dar, sad tako pričevanja in zgleđa skupnosti vernih ter posameznih bratov in sester v njej, kakor katehetskega pouka o evangeljskih resnicah.

Toda vero je treba predajati naprej. Pride čas, ko vsako pričevanje postane dejavni dar: *prejeti dar postane naprej podarjeni dar* preko osebnega pričevanja in osebnega oznanjevanja.

Pričevanje vere vključuje vsega človeka, zahteva celostnost bivanja in lastne človečnosti, z vsem srcem, vsem mišljenjem in vsemi močmi, vse do krvave podaritve svojega življenja.

Zanimivo je stopnjevanje pomenov tega pojma v delu že omenjenega svetopisemskega besedila: pričevanje-kateheza Petra in apostolov na binkoštni dan, pogumna kateheza Štefana, ki se konča z njegovim mučeništvom (Apd 6,8 - 7,60) ter apostolov, ki so bili »veseli, da so bili vredni trpeti zasramovanje zaradi Jezusovega imena« (Apd 5,41).

Še bolj zanimivo je odkrivati, kako more to pričevanje-oznanilo postati pot dozorevanja duhovnega poklica.

Praviloma bi se hvaležnost za prejeti dar vere morala izraziti v želji in volji po izročanju tega daru naprej drugim, bodisi z zgledom svojega življenja bodisi preko služenja v katehezi. Slednja je namenjena osvetljevanju številnih življenjskih situacij, ko uči vsakega, kako živeti njemu lastni krščanski poklic v svetu.⁸² In če je katehet predvsem in najprej pričevalec, bo postala takšna duhovno-poklicna razsežnost še očitnejša.⁸³

Kongres je potrdil pomen kateheze v duhovno-poklicni perspektivi in opozoril na slavljenje zakramenta *svete birme* kot izredno primerno pot dozorevanja duhovnih poklicev za doraščajoče in mladino. Na teološki in pedagoški ravni bi prav čas priprave na birmo mogel postati »čas duhovnih poklicev«, posebej kvalificirano obdobje odkrivanja, uresničevanja in pričevanja prejetega daru vere.

⁸² Prim. LG-C 12; 35; 40-42.

⁸³ Prim. CTOK 186.

Katehetska dejavnost bi morala prebujati zmožnost za prepoznavanje in izražanje darov Svetega Duha.⁸⁴

Neposredno srečanje z verniki, ki zvesto in pogumno živijo svojo poklicanost verodostojnih pričevalcev in nudijo konkretna izkustva uspelih duhovnih poklicev, more biti odločilna pomoč birmancem, da odkrijejo in sprejmejo božji klic.

V vsakem primeru pa duhovni poklic izvira iz zavesti o prejetem božjem daru in iz takšne hvaležnosti, ki ima za povsem logično, da postavi svoje izkustvo v službo drugih ter si naloži skrb za njihovo versko rast.

Kdor pozorno in velikodušno živi tako, da pričuje za vero, ne bo okleval pri sprejemanju božjega načrta glede sebe, ampak bo uresničevanju le-tega posvetil vso svojo energijo.

Od pastoralnih programov do osebnega odgovora na klic

28. Če povzamemo, bi mogli reči, da se razsežnosti bogoslužja, cerkvenega občestva, ljubezenskega služenja in evangeljskega pričevanja vsakemu verujočemu združijo v en sam bivanjski pogoj vere. To je njegovo dostojanstvo in temeljna poklicanost, pa tudi pogoj, da bi mogel vsakdo odkriti svojo lastno identiteto.

Vsak vernik torej mora živeti skupno dogajanje bogoslužja, bratskega občestva, ljubezenskega služenja in oznanjevanja evangelija. Samo preko tega globalnega izkustva bo mogel jasno spoznati *svoj* in *svojski* način življenja teh razsežnosti krščanskega bivanja. Zato se je za te pastoralne programe treba odločati kot za prednostne, glavne poti pastorage duhovnih poklicev, kjer se odkriva skrivnost poklicanosti vsakogar.

To so klasični itinerariji, ki spadajo k bistvu življenja vsake skupnosti, kolikor se hoče imenovati krščanska in ki razodevajo hkrati trdnost in nestalnost. Prav zaradi tega ne predstavljajo zgolj obvezne smeri, ampak nudijo predvsem jamstvo avtentičnosti iskanja in razločevanja.

Dejansko te štiri razsežnosti in funkcije z ene strani izzivajo k celostnemu angažiranju subjekta, z druge strani pa ga vo-

⁸⁴ *Predlogi*, 35, kjer se škofo spominja na slovesnost slavljenja svete birme kot veliko priložnost za »(po)klicanje« mladih birmancev.

dijo na prag nekega zelo osebnega izkustva, zahtevnega osebnega srečanja z božjim klicem, ki ga ni mogoče preslišati, z odločitvijo, ki se ji ni mogoče izogniti in je ni mogoče v nedogled odlagati. Zato bo pastorala duhovnih poklicev morala izrecno pomagati pri odkrivanju le-teh skozi globoko in globalno eklezijsko izkustvo, ki privede vsakega verujočega »k odkritju in prevzemu lastne odgovornosti v Cerkvi.«⁸⁵ Duhovni poklici, ki se ne rojevajo iz tega izkustva in iz te vraščenosti v eklezijsko občestveno dejavnost, *tvegajo, da bodo ponarejeni, poškodovani in nepristni že v korenini.*

Očitno bodo vse te razsežnosti prisotne in harmonično usklajene samo za tisto izkustvo, ki bo moglo biti odločilno le, če bo celostno in vseobsegajoče.

Pogosto namreč mladi dajejo prednost eni ali drugi od teh funkcij (so prizadevni edino v prostovoljstvu ali zavzeti zgolj za liturgijo ali veliki idealistični teoretiki). Zato bo pomembno, če bo vzgojitelj duhovnih poklicev izzival mlade tudi k dejavnostim, ki ne bodo po njihovi meri in okusu, bodo pa v skladu z *objektivnim merilom izkustva vere*, ki že po definiciji ne more biti nekaj udomačljivega. Samo spoštovanje tega *objektivnega merila* namreč omogoča izmero lastne *subjektivne* mere in izmere.

Objektivno ima v tem smislu prednost pred subjektivnim. To prednost mora mlad človek spoznati in priznati, če zares hoče odkriti sam sebe in to, k čemur je poklican, da bi bil. Oziroma da mora uresničiti najprej to, kar se zahteva od vseh, če želi biti zvest tudi sam sebi.

In ne samo to. To kar je objektivno, naravnano na osnovi neke norme in izročila ter meri na jasno določen cilj, ki presega subjektivnost, ima precejšno privlačno moč in je kot nekakšna duhovno-poklicna vleka. Seveda bo objektivno izkustvo moralo postati tudi subjektivno ali od posameznika vsaj priznано kot tako. Vedno pa mora izhajati iz vira ali iz resnice, ki ga ni določil subjekt, pač pa zanj jamči bogato izročilo krščanske vere. Konec koncev »vsebuje pastorala duhovnih poklicev temeljne stopnje poti dozorevanja v veri.«⁸⁶ Tudi to govori za njeno postopnost in vzajemnost.

⁸⁵ *Predlogi*, 10.

⁸⁶ *Predlogi*, 11.

Od programov poti (itinerarijev) h krščanskim skupnostim

a) Župnijska skupnost

29. Evropski kongres si je med drugim zadal cilj: vključiti pastoralno duhovnih poklicev v živo zavedanje župnijskih skupnosti, tja kjer ljudje živijo in kjer so zlasti mladi pomenljivo vključeni v izkustvo vere.

Gre za to, da bi pastoralna duhovnih poklicev prestopila ozek krog odgovornih posameznikov, in dospela do vseh krajev delne Cerkve.

Hkrati je postalo nujno potrebno preseči poizkusno fazo različnih izkustev v mnogih Cerkvah po Evropi, da bi prešli na resnične pastoralno-duhovne poti, vcepljene v tkivo krščanskih skupnosti, kjer bi ovrednotili tisto, kar je duhovno-poklicno najbolj pomembnega.

Posebna pozornost gre *bogoslužnemu letu*, ki je trajna šola vere. Slednja kliče vsakega verujočega v moči Svetega Duha, da duhovno raste po Jezusovem vzoru. Od adventa, časa upanja, do binkošti in časa med letom, ponavljajoča se krožna pot liturgičnega leta slavi in predočuje model človeka, poklicanega, da se izmeri v luči skrivnosti Kristusa, »prvorojenega med mnogimi brati« (Rim 8,29).

Antropologija, ki jo liturgično leto predlaga v premišljevanje, je pristno duhovno-poklicni načrt. Le-ta vsakega kristjana nagovarja, da vedno bolj odgovarja na klic k čisto določenemu in osebnemu poslanstvu v zgodovini. Odtod pozornost na vsakdanje programe poti, v katere je vključena vsaka skupnost. Pastoralna modrost zahteva nenehno skrb in pazljivo razločevanje, še posebno od pastirjev, voditeljev krščanskih skupnosti, da bi liturgična znamenja spregovorila v živem izkustvu vere; Duh namreč nagovarja in kliče človeka v vsakdanjih razmerah.

Ne smemo pozabiti, da je pastir, predvsem odgovoren prezbiter krščanske skupnosti, »neposredni vzgojitelj« vseh duhovnih poklicev.

Dejansko ne priznavajo župnijski skupnosti povsod polne duhovno-poklicne pristojnosti. In vendar so prav »škofijski in župnijski pastoralni sveti, skupaj z nacionalnimi centri za

duhovne poklice, ... pristojni organi v vseh skupnostih in na vseh področjih rednega dušnega pastirstva.«⁸⁷

Opogumljati je torej treba pobude tistih župnij, ki so ustanovile posebne skupine za animacijo duhovnih poklicev in različne dejavnosti za reševanje »problema, ki ima mesto v samem srcu Cerkve«⁸⁸ (molitvene skupine, dnevi duhovnih poklicev, tedni duhovnosti, kateheze, pričevanja in vse drugo, kar more prispevati k pozorni skrbi za duhovne poklice).⁸⁹

b) »Kraji kot znamenja« življenja za duhovne poklice

Na tem kočljivem, a neizogibnem prehodu od pastorale izkušenj k pastoralni duhovno-poklicnih programov poti, je nujno potrebno dati besedo ne samo pozivom, ki prihajajo iz programov poti vsakdanjega življenja krščanske skupnosti, ampak je modro ustvariti pomembne *kraje kot znamenja* življenja za duhovne poklice in *pedagoška okolja vere*. Cerkev je živa, če zna z darovi Svetega Duha takšne kraje ugotoviti in ovrednotiti ali ustanoviti.

Kraji kot znamenja duhovno-poklicnega bivanja v neki delni Cerkvi so meniške skupnosti, pričevalke molitvenega obraza Cerkve, apostolske redovne skupnosti in bratstva oziroma sestrinstva svetnih institutov.

V kulturnem kontekstu, ki je močno naklonjen modnim in takojšnjim rečem in ki ga preveva mrzel veter individualizma, odstirajo molitvene skupnosti resnične razsežnosti pristnega krščanskega življenja, predvsem za nove rodove, ki so bolj dovzetni za znamenja kakor za besede.

Poseben znak duhovne poklicnosti življenja je škofijsko ali medškofijsko *semenišče*. Slednje najbolj živo čuti zgodovinsko enkratne menjave znotraj naših Cerkva. Z ene strani je *krepro znamenje*, ker postavlja obljubo prihodnosti. Mladi semeniščniki, otroci tega časa, bodo duhovniki za jutri. Tako semenišče vedno opozarja na duhovno-poklicno razsežnost življenja in na

⁸⁷ *Predlogi*, 10.

⁸⁸ *PDV-DVP* 41.

⁸⁹ Prim. modra navodila o tem v *Sklepnem dokumentu* 2. mednarodnega kongresa leta 1981, *Sklepni dokument*, 40.

nujno potrebnost posvečene službe za obstoj krščanske skupnosti.

Z druge strani je semenišče *krhko znamenje*, ker zahteva stalno pozornost delne Cerkve v skrbi za resno pastoralo duhovnih poklicev, ki se začinja vsako leto z novimi kandidati. In tudi ekonomska solidarnost more biti pedagoška spodbuda pri vzgoji božjega ljudstva k molitvi za vse duhovne poklice.

c) *Pedagoška okolja vere*

Poleg *krajev-znamenj* so dragocena tudi *pedagoška okolja* pastorage duhovnih poklicev, ki jih sestavljajo skupine, gibanja, razna društva in tudi sama šola.

Onkraj sociološke raznovrstnosti teh oblik druženja, predvsem na mladinski ravni, je treba ceniti njihovo pedagoško vrednost, ker so okolja, kjer se da osebam modro pomagati, da dosežejo resnično zrelost v veri.

To je mogoče učinkovito zasledovati, če ne zanemarimo treh razsežnosti krščanskega izkustva: poklicanost vsakogar, občestvo Cerkve in misijonsko poslanstvo s Cerkvijo.

d) *Oseba vzgojitelja in vzgojiteljice*

Druga pedagoška in pastoralna pozornost, ki se posebno vztrajno poudarja v tem zgodovinskem trenutku, je vzgoja za pravi *lik vzgojitelja*.

Znana je krhkost in vprašljivost pedagoških okolij vere, ki so postavljena na hudo preizkušnjo zaradi kulture individualizma, spontanega druženja ali krize institucij.

Z druge strani pa ravno mladi izražajo potrebo in željo po soočenju, dialogu in trdnih opornih točkah. Opozoril te vrste je mnogo. Velikanska je potreba po učiteljih duhovnega življenja, izrazitih duhovnih osebnostih, sposobnih priklicati skrivnost Boga in pripravljenih na poslušanje, vse za to, da bi osebam pomagali vstopiti v resen dialog z Gospodom.

Močne duhovne osebnosti niso samo nekatere osebe, posebej karizmatično obdarjene, ampak so sad vzgoje, ki je posebej občutljiva za absolutno prvenstvo Duha.

V skrbi za čim boljše vzgojitelje naših skupnosti sta znak modrosti posebej dve vrsti pozornosti: z ene strani čimbolj izrečna in budna duhovno-poklicna zavest oseb v skupnostih, ki so poklicane za delo z doraščajočimi in mladimi (duhovniki, redovniki in laiki); z druge strani je treba skrbno opogumljati in oblikovati *vzgojiteljske službe žensk*, da bi bile predvsem za deklice in dekleta zanesljive opore in modre vodnice. Dejanjsko so ženske zelo prisotne v krščanskih skupnostih; splošno so tudi priznane intuitivne sposobnosti tako imenovanega »ženskega genija« in veliko izkustvo žena na vzgojnem področju (družina, šola, skupine, skupnosti).

Prispevek ženske je izredno dragocen, da ne rečemo odločilen, predvsem znotraj deklinškega sveta, neprimerljivega z mladeniškim in moškim, ker zahteva še posebej skrbno in svojevrstno razumevanje, zlasti na področju duhovnih poklicev.

Mogoče tudi to spada v tisti preobrat, ki je tako značilen za pastoralo duhovnih poklicev. Medtem ko so v preteklosti tudi ženski duhovni poklici izhajali večinoma iz kroga izredno pomembnih duhovnih očetov, resničnih voditeljev oseb in skupnosti, danes »pristno ženski« duhovni poklici potrebujejo kot oporno in vzorno točko ženske like, osebne in skupnostne, sposobne konkretizirati tudi ponudbo modela, in ne samo vrednot.

e) Organizmi pastorage duhovnih poklicev

Da bi pastoralo duhovnih poklicev lahko predložili kot celostno, enovito in sintetično perspektivo dušnega pastirstva nasploh, mora najprej sama znotraj sebe izražati sintezo in občestvo karizem in služb.

Že kar nekaj časa se v Cerkvi javlja potreba po tej koordinaciji,⁹⁰ ki je, hvala Bogu, doslej dala vidne sadove: župnijski organizmi ter škofijski in nacionalni centri za duhovne poklice dobro delujejo že vrsto let.

Ni pa tako vsepovsod. Kongres je obžaloval primere pomanjkanja ali zelo majhnega vpliva teh struktur v nekaterih

⁹⁰ Prim. *OT-DV* 2; *DC* 57-59; prim. tudi *Razvoj pastorage*, 89-91.

evropskih državah⁹¹ in izrazil željo, da bi bile tudi tam ustanovljene, povsod pa ustrezno okrepljene.

Z več strani se tudi opaža, da medtem, ko se zdi, da nacionalni centri jamčijo znaten prispevek konstruktivnih pobud za pastoralo duhovnih poklicev nasploh, škofijski centri niso vsepovsod prežeti z isto voljo do dela in resničnega sodelovanja za duhovne poklice vseh. Splošni načrt enovite pastore se pri udejanjanju v prakso krajevnih Cerkev ponekod srečuje z velikimi težavami in kdaj kje tudi obtiči, zlasti takrat, ko je treba splošna načela prevesti v podrobnosti vsakdanje župnijske in škofijske stvarnosti. Tukaj še nista povsem izginili manj eklesialna in partikularistična perspektiva ter praksa.⁹²

Kar pa zadeva škofijske in nacionalne centre, se zdi nujno, bolj kot ponovno poudariti, kar so že jasno podčrtali razni dokumenti o njihovih funkcijah, spomniti, da ne gre zgolj za vprašanje praktične organizacije, ampak za skladnost in doslednost z novim duhom, ki naj prežme pastoralo duhovnih poklicev v Cerkvah in še zlasti v Cerkvah po Evropi. Kriza duhovnih poklicev je tudi kriza občestvene povezanosti pri pospeševanju rasti teh poklicev. Slednji se ne morejo rojevati tam, kjer se ne živi iz pristno cerkvenostnega duha.

Poleg priporočila k oživitvi prizadevanj na tem področju in še tesnejšem povezovanju med nacionalnim centrom, škofijskimi centri in župnijskimi organizmi, kongres in ta dokument želim, da bi si ti organizmi vzeli bolj k srcu dve stvari: pospeševanje avtentične duhovno-poklicne kulture v civilni družbi in Cerkvah in oblikovanje vzgojiteljev za duhovne poklice. Prav slednja je resnični, svojski, središčni in strateški moment sedanje pastore duhovnih poklicev.⁹³

⁹¹ Prim. *Predlogi*, 10.

⁹² Večkrat - so ugotavljali na kongresu - prihaja do težav v odnosu med krajevno Cerkvijo in redovnim življenjem. Pomebno je zapustiti funkcionalistično pojmovanje redovniškega življenja, čeprav se že vidijo znaki nove usmeritve po sinodi o posvečenem življenju. Isto velja za svetne institute« (*Predlogi*, 16).

⁹³ »V naglo se spreminjajoči verski in kulturni situaciji postaja neizogibno potrebno vzgojiti animatorje: katehiste, župnike, diakone, redovnike, škofe... in skrbeti za njihovo trajno formacijo« (*Predlogi*, 17).

Kongres poleg tega terja, da bi v Evropi resno razmislili o ustanovitvi nekega organizma ali *enotnega nadnacionalnega centra pastorale duhovnih poklicev*, kot konkretno znamenje in izraz občestva ter skupne skrbi, koordinacije in izmenjave izkušenj in oseb med posameznimi Cerkvami v različnih državah,⁹⁴ ohranjajoč posebnosti vsake od njih.

⁹⁴ Prim. *Predlogi*, 29, kjer se glede evropskega centra za duhovne poklice izraža želja, da bi slednji z gesto dobrohotnosti in izmenjavo darov »poskrbel tudi za 'banko podatkov' o kvalificiranih osebah, ki bi sodelovale pri oblikovanju vzgojiteljev.« O ustanovitvi takega organizma govori tudi *Instrumentum laboris*, 83 in 90/h. Pozitivno izkustvo te vrste obstaja že vrsto let v Latinski Ameriki. V Bogoti (Kolumbija), pri sedežu latinskoameriške škofovske konference (CELAM), stalno deluje *Departamento de Vocaciones y Ministerios* (DEVYM). Ta organizem je bil tudi zgled za pripravo prvega celinskega kongresa, ki se je vršil v Itaici (Sao Paulo del Brasile) od 23. do 27. maja 1994.

Četrty del

PEDAGOGIKA DUHOVNIH POKLICEV

»Ali ni najino srce gorelo v nama?... « (Lk 24,32)

Ta pedagoški del izhaja iz evangelija in se navdihuje pri izrednem animatorju in vzgojitelju poklicev – Jezusu. Postavljen je v perspektivo animacije poklicev z vidika petih evangeljskih pedagoških pristopov: sejati, spremljati, vzgajati, oblikovati, razločevati.

Prišli smo do zadnjega dela, ki bi nam po logiki dokumenta, moral predstavljati metodološko aplikativno poglavje. Začeli smo z analizo konkretnega stanja, nato smo opredelili osnovne teološke prvine glede duhovne poklicanosti, se vrnili v naše konkretne skupnosti in nakazali smisel in smer pastorale duhovnih poklicev.

Zdaj nam ostane, da pogledamo še pedagoško razsežnost tovrstnega pastoralnega dela.

Kriza duhovnih poklicev in kriza vzgoje

30. Velikokrat so v naših Cerkvah cilji in temeljne strategije jasni, toda nekoliko nedorečeno ostaja, kakšne korake napraviti, da bi v naši mladini prebudili odprtost za duhovni poklic. Danes je, znotraj in zunaj Cerkve, dokaj pomanjkljiv vzgojni sistem, ki bi moral, skupaj s cilji, načrtovati tudi pedagoške pristope, ki do le-teh peljejo. *Instrumentum laboris* s svojim običajnim realizmom pravi: »Ugotavljamo pomanjkljivosti v mnogih vzgojnih stvarnostih (v skupinah, skupnostih, oratorijih, šolah, zlasti po družinah)«,⁹⁵ Kriza duhovnih poklicev je gotovo tudi kriza pedagoške predloge in vzgojne poti.

⁹⁵ *IL*, 86.

Izhajajoč iz Božje besede bomo torej poskušali pokazati na to vzajemnost med ciljem in metodo. Prepričani smo, da je dobra teologija običajno sposobna postati praksa, pedagogika, in zmore nakazati konkretno pot, z iskreno željo, da bi bila raznim pastoralnim delavcem v pomoč, vsem koristen pripomoček.

Evangelij poklica

31. V evangeliju se vsako srečanje ali pogovor navezuje na duhovno poklicanost. Kadar Jezus hodi po galilejskih poteh, je vedno tisti, ki ga je Oče poslal, da bi poklical človeka k odrešenju ter mu razodel Očetov načrt. Blagovest, evangelij, je ravno to: Oče je po Sinu in v Duhu poklical človeka. Poklical ga ni samo v življenje, marveč tudi k odrešenju, in ne samo k odrešenju, ki ga je nekdo drug zanj zaslužil, temveč k odrešenju, ki se neposredno dotakne njega samega ter ga naredi odgovornega za odrešenje drugih.

V tem aktivnem in pasivnem odrešenju, ki ga sprejemamo in med seboj delimo, se nahaja smisel vsake poklicanosti; se nahaja sam smisel Cerkve, skupnosti odrešenih, svetih in grešnih, vseh »poklicanih«, da bi imeli delež pri istem daru in isti odgovornosti. To je evangelij poklica.

Pedagogika poklica

32. Znotraj tega evangelija iščemo ustrezno pedagogiko, Jezusovo pedagogiko, pristno *pedagogiko poklica*. To pedagogiko bi moral vsak animator poklicev in vsak oznanjevalec evangelija poznati in uporabljati, da bi lahko vodil mladega človeka k spoznanju Gospoda, ki kliče, ter k odgovoru na Njegov klic.

Če je središčna točka pedagogike poklica skrivnost Kristusa, Božjega Sina, ki je postal človek, obstajajo tudi mnogi vidiki in pomenljive razsežnosti njegovega delovanja »za poklice«.

Predvsem velja, da evangeliji predstavljajo Jezusa bolj kot *vzgojitelja* kakor animatorja poklicev, ravno zato, ker vedno deluje tesno združen z Očetom, ki *seje seme Besede in vzgaja* (*«e-ducere»* = iz nič ven voditi), ter z Duhom, ki *spremlja* na poti svetosti.

Ti vidiki odprejo pomembne perspektive tistemu, ki dela v pastoralni za duhovne poklice. Ravno zaradi tega je poklican, da ni samo animator poklicev, ampak še prej *sejalec* dobrega semena poklica, nato *spremljevalec* na poti, ki pelje srce do »gorčnosti«; *vzgojitelj* k veri in k poslušanju Boga, ki kliče, *oblikovalec (formator)* človeških in krščanskih drž, s katerimi odgovarjamo božjemu klicu,⁹⁶ in je poklican k *razločevanju* daru, ki prihaja od zgoraj.

Osnovnih značilnosti *delovanja za poklice* ali osnovnih razsežnosti *skrivnosti klica*, ki prihaja od Boga po posredovanju brata, sestre ali skupnosti, je pet.

(1) **Sejati**

33. »Tokrat jim je veliko povedal v prilikah. Dejal je: 'Sejalec je šel sejati. Ko je sejal, je nekaj semena padlo ob pot. Priletele so ptice in ga pozobale. Drugo seme je padlo na kamnita tla, kjer ni imelo veliko prsti. Hitro je pognalo, ker ni imelo globoke zemlje. Ko pa je sonce vzšlo, ga je ožgalo, in ker ni imelo korenine, se je posušilo. Spet drugo je padlo med trnje, in trnje je vzrastlo ter ga zadušilo. Druga semena pa so padla na dobro zemljo in so dajala sad: eno stoternega, drugo šestdeseternega in spet drugo trideseternega'« (Mt 13, 3-8).

Ta odstavek nakazuje prvi korak v vzgojnem procesu – osnovno držo tistega, kateri se postavlja kot srednik med Bogom, ki kliče, in človekom, ki je klican, in kateri se nujno navdihuje pri Božjem delovanju. Bog Oče je sejalec, Cerkev in svet sta poljii, po katerih obilno seje svoje seme, v popolni svobodi in brez razločevanja. Njegova svoboda pa spoštuje svobodo zemlje, kamor pada seme.

a) *Dve svobodi v dialogu*

Prilika o sejalcu uči, da je krščanski poklic dialog med Bogom in človeško osebo. Glavni sogovornik je Bog, ki »zaradi svojega sklepa in milosti« (2 Tim 1, 9) kliče kogar hoče, kadar

⁹⁶ Prim. *Predlogi*, 9.

hoče in kakor hoče. Bog, ki kliče vse k odrešenju, ne da bi dopustil, da ga omejujejo prejemnikove lastnosti. Toda svoboda Boga sreča svobodo človeka v skrivnostnem in očarljivem dialogu, zgrajenem iz besed in molka, sporočil in dejanj, pogledov in kretenj; popolna, Božja svoboda, se sreča z nepopolno, človeško. Poklic izhaja torej v celoti iz Božjega, a dejansko tudi iz človekovega delovanja: je delovanje in vstop Boga v srce človekove svobode in je tudi človekov napor in boj, da bi bil svoboden v sprejemanju daru.

Kdor se na poti razločevanja poklica postavi ob stran bratu, vstopa v skrivnost svobode. Zaveda se, da lahko pomaga, samo če spoštuje to skrivnost. Tudi takrat, ko bi to na videz pomenilo manjši uspeh. Je kot sejalec iz evangelija.

b) Pogum sejati povsod

Spoštovati obe svobodi pa pomeni, imeti pogum, da sejemo dobro evangeljsko seme, seme Gospodove Velike noči, vere in hoje za Gospodom. To je prvi pogoj; ni pastoralnega dela za poklice, če ni tega poguma. Ne samo to; potrebno je sejati povsod, v srcih *kogarkoli*, brez izbiranja in izjem. Če je vsako človeško bitje Božja stvar, potem je tudi nosilec nekega daru, nekega posebnega poklica, ki hoče biti priznan.

V Cerkvi se pogosto pritožujemo, kako majhen je odziv na poklicanost, toda ne zavedamo se, da ravno tako pogosto predlagamo poklic v ozkem krogu oseb in da običajno, takoj ko se pojavi odpor, predlog hitro umaknemo. Spomnimo se, kako nas je opominjal Pavel VI: »Naj po naši krivdi nihče ne zanemari tega, kar bi moral vedeti, da bi lahko v boljšo smer usmeril lastno življenje.«⁹⁷ Pa vendar, koliko je mladih, na katere se s predlogom za krščansko življenje in prihodnost ni obrnil nihče!

Lepo je opazovati sejalca iz prilike, kako njegova roka s širokim zamahom seje »povsod«; ganljivo je prepozanti v tej ikoni srce Boga Očeta. Podobo Boga, ki seje načrt odrešenja v srce *usakega živega*; ali, če hočemo, je podoba »razsipavanja«

⁹⁷ Pavel VI, *Glejte v Kristusa in v Cerkev*, Sporočilo za XV. svetovni dan molitve za poklice (16.IV.1978).

Božje velikodušnosti, ki se razliva na vse, ker hoče vse rešiti in klicati k sebi.

Ta ista podoba Očeta se jasno kaže v delovanju Jezusa, ki kliče k Sebi grešnike in za izradnjo svoje Cerkve izbere ljudi, ki ne izgledajo primerni za tako poslanstvo. Jezus ne pozna meja in ne gleda na osebo.

Po tej podobi tudi delavec za duhovne poklice enako velikodušno oznanja, predlaga, vznemirja. Zavest, da je v vsako ustvarjeno bitje Oče položil seme, mu daje moči, da gre povsod sejoč dobro seme poklica, da ne ostane v običajnih mejah, da se sooči z novimi okolji in se poskuša z novimi prijemi obrniti na vsako osebo.

c) Sejanje ob pravem času

Stvar sejalecve modrosti pa je, da ob pravem času potrese dobro seme poklica. To nikakor ne pomeni, da prehitava čas za odločitev in da zahteva od mladostnika zrelost za odločitev, ki odlikuje starejšega mladince, temveč pomeni, da spoštuje naravnost človeškega življenja v poklic.

Vsako obdobje našega bivanja ima nek svoj pomen glede poklica, začeni od trenutka, ko se mladostnik odpre življenju, začuti potrebo po smislu in se poskuša vprašati, kje je njegovo mesto v življenju. Zanemariti vprašanje ob pravem trenutku, lahko škodi razvoju kali: »Pastoralno izkustvo uči, da se prve oblike duhovnega poklica največkrat pokažejo v otroštvu in v adolescenci. Zato se zdi pomembno ponovno vpeljati in predlagati tiste oblike, ki zmorejo vzbuditi, podpirati in spremljati te prve znake duhovnega poklica.«⁹⁸ Ne ustavimo pa se samo pri tem. Vsaka oseba ima namreč svoj ritem in svoj čas zorenja. Važno je, da ima ob sebi dobrega sejalec.

d) Najmanjše med vsemi semeni

Danes gotovo ni lahko biti »sejalec poklicev« in to iz razlogov, ki jih poznamo. Kultura poklicanosti pravzaprav ne obstaja; prevladujoči antropološki vzorec se zdi, da je vzorec

⁹⁸ *Predlogi*, 15.

»človeka brez poklicanosti«; družbeno okolje je etično nevtralnno, brez upanja in načrtovanj. Vpliv vseh teh elementov slabi predlog za duhovne poklice in nas navaja, da uporabimo pri spodobu, ki jo je Jezus uporabil za Božje kraljestvo (prim. Mt 13,31). Seme poklica je kakor gorčično zrno. Slednje, ko je zasejano, se pravi, ko je predlagano in postavljeno kot navzoča danost, je najmanjše med vsemi semeni. Često ne vzbuja nobenega takojšnjega sprejema, pač pa je zanikano in preklicano. Druga pričakovanja in načrti ga zadušijo, nikakor ni vzeto zares ali pa se nanj gleda s sumničanjem in nezaupanjem, skoraj kot seme nesreče.

Iz tega sledi, da mlad človek odklanja, izjavlja, da ga zadeva ne zanima, da si je že drugače zamislil lastno prihodnost (ali pa so to zanj storili drugi). Morda bi mu bilo všeč in bi ga zanimalo, toda ni povsem prepričan, pa pretežno in strah vzbujajoče je to...

Ta plašljiva in odklonilna reakcija ni nič čudnega in nesmielnega; že Gospod je govoril o njej. Seme duhovnega poklica je najmanjše med vsemi semeni, je šibko in nevsiljivo, ker je izraz Božje svobode, ki namerava dosledno spoštovati svobodo človeka.

Potrebna pa je tudi svoboda tistega, ki vodi človekovo pot. To je svoboda srca, ki omogoča, da se po začetnem odklonu in nezanimanju ne umakne.

Jezus v priliki o gorčičnem zrnu pravi: »Ko pa zraste, je večje kakor zelišča« (Mt 13, 32). To seme torej nosi v sebi določeno moč, ki ni takoj razvidna in silna, ampak jo je potrebno precej negovati, da dozori. Obstaja neke vrste osnovna skrivnost, ki je del kmečke modrosti: da ob pravem času pride do kakršne koli žetve, je potrebno skrbeti za vse, prav vse, od zemlje do semena; pozorno je treba misliti na vse: na to, kar daje rast, in na ono, kar rast preprečuje. Tudi na nepredvidljive vremenske razmere letnih časov. Nekaj podobnega se dogaja tudi glede duhovnih poklicev. Setev je samo prvi korak. Slediti morajo še drugi prijemi, da dve svobodii vstopita v poklicni dialog.

(2) Spremljati

34. »In glej, prav tisti dan sta dva izmed njih potovala v vas, ki se imenuje Emavs in je šestdeset stadijev oddaljena od Jeru-

zalema. Pogovarjala sta se o vsem tem, kar se je zgodilo. In medtem ko sta se pogovarjala in razpravljala, se jima je približal sam Jezus in hodil z njima. Njune oči pa so bile zastrte, da ga nista spoznala« (Lk 24, 13-16).

Za opis pedagoških razsežnosti spremljanja, vzgajanja in oblikovanja izberimo zgodbo o dveh učencih na poti v Emavs. Odlomek je pomenljiv, ker nam, poleg vsebinske modrosti in Jezusove pedagoške metode, v dveh učencih razkriva podobo mnogih današnjih mladih, nekoliko žalostnih in nezaupljivih, ki so, kot se zdi, izgubili veselje do iskanja lastne poklicanosti.

Prvi korak ali prva oblika pozornosti na tej poti je *postaviti se ob nekoga*. Sejalec ali tisti, ki je vzbudil v mladem zavest o semenu, zasejanem v tla njegovega srca, postane njegov spremljevalec.

V teološkem delu našega razmišljanja je služba spremljanja bila označena kot posebej značilna za Duha. Duh Očeta in Sina namreč ostane ob človeku, da ga spominja Učiteljevih Besed; Duh biva v človeku in ga osvešča o tem, da je sin Očeta. Duh je torej vzor, ki navdihuje tistega starejšega brata ali sestro, ki v iskanju spremljata mlajšega brata ali sestro.

a) *Pot duhovnega poklica*

Ker smo že govorili o pastoralni poti, se vprašajmo zdaj: kaj je pot duhovnega poklica s *pedagoškega* vidika?

Pedagoško je pot duhovnega poklica potovanje *zrelí veri* naproti in je kot romanje k *odrasli drží* tistega, ki veruje in ki je poklican, da sam, *svobodno in odgovorno*, odloča o svojem življenju, glede na resnico *skrivnostnega načrta*, ki si ga je Bog zamislil zanj. Potovanje ima več vmesnih ciljev in poteka *ob spremstvu* brata ali sestre, ki sta starejša *v veri in učenju* in ki poznata pot, glas in korake Boga. Tako pomagata spoznati Gospoda, ki kliče, ter razločevati pot, po kateri priti do Njega in Mu odgovoriti.

Pot duhovnega poklica je torej predvsem hoja z njim, Gospodom življenja, s tistim – kot pravi Luka – *»samim Jezusom«*, ki se približa človekovemu potovanju, prehodi isti del poti in vstopi v njegovo zgodbo. Toda telesne oči Ga pogostoma ne prepoznajo, zato človekova hoja ostane osamela in klepet nekorišten. Iskanje se v tem primeru spremeni v neskončno, včasih

vase zagledano serijo »poskusov in izkustev«, tudi poklicne narave, a brez končne odločitve. Morda je prva naloga spremljevalca duhovnih poklicev ravno ta, da *pokaže na navzočnost nekoga Drugega* ali pa da prizna *relativnost* svoje bližine in svojega spremljanja ter na ta način nastopi kot posrednik navzočnosti in kot pot k odkrivanju Boga, ki kliče in se približuje vsakemu človeku.

Kakor učenca iz Emavsca ali kakor Samuel v noči, tako naši mladi često nimajo oči, da bi videli, in ušes, da bi slišali Njega, ki hodi ob vsakem in ki, vztrajno in hkrati nežno, izgovarja njihova imena. Brat spremljevalec je znamenje te vztrajnosti in nežnosti. Ima nalogo, da pomaga spoznati izvor skrivnostnega glasu. Ne govori o sebi, temveč oznanja nekoga Drugega, ki je že navzoč. Je kot Janez Krstnik.

Služba spremljanja duhovnih poklicev je ponižna služba. To je tista umirjena in bistra ponižnost, ki prihaja iz svobode v Duhu in se izraža »v pogumu poslušanja, ljubezni in dialoga«. Zaradi take svobode se sliši jasneje in močnejše glas Njega, ki kliče. Mlad človek se tako znajde pred Bogom ter presenečen odkrije, da Večni že dalj časa hodi z njim in ga kliče k dokončni odločitvi.

b) Studenci žive vode

»Jezus je bil utrujen od poti in je kar sédel k studentu« (Jn 4,6). Od tod naprej se začne Jezusovo srečanje s Samarijanko, srečanje, ki ga lahko obravnavamo kot edinstven pogovor o duhovnem poklicu. Skozi to srečanje namreč žena opravi pot k spoznanju same sebe in Mesija. Na nek način postane celo njegova oznanjevalka.

Tudi v tem odlomku stopi v ospredje Jezusova popolna svoboda, da išče *povsod in v vsakomur* svojega poslanca, kakor tudi posebna pozornost Njega, ki je pot človeka k Očetu, da sreča ustvarjeno bitje na njegovih potih ali pa, da ga čaka ravno tam, kjer je njegovo pričakovanje najbolj izrazito in silno. To lahko razberemo iz simbolične podobe »studentca«. Studenci so v stari židovski družbi pomenili izvir življenja, temeljni pogoj za preživetje ljudstva, ki se je vedno soočalo s pomanjkanjem vode. Ravno okrog tega simbola, vode *življenja* in vode za

življenje, Jezus s tenkočutno pedagogiko zgradi svoj pristop k ženi.

Spremljati mladega človeka, pomeni spoznati današnje »studente«, se pravi, vse tiste kraje in trenutke, izzive in pričakovanja, kamor morajo priti prej ali slej vsi mladi s svojimi praznimi vrči, s svojimi neizraženimi vprašanji, s svojo poudarjeno in pogostoma samo navidezno samozadostnostjo, s svojo globoko in neuničljivo željo po pristnosti in prihodnosti.

Pastorala duhovnih poklicev ne more biti naravnana na »čakanje«, ampak na akcijo tistega, ki išče in ne neha, dokler ne najde; tistega, ki se pojavlja na pravem kraju, ob pravem studentu, tam, kjer mlad človek pričakuje zase življenje in prihodnost.

Spremljevalec duhovnih poklicev mora biti »bister«, v smislu, da ni nujno on tisti, ki postavlja vprašanja, ampak da krene od vprašanj mladostnika – kakršna koli so. Če je potrebno, mora biti tudi sposoben »vzbuditi in odkriti vprašanje po duhovnem poklicu, ki biva v srcu vsakega mladega in ki čaka, da se bodo do njega dokopali pravi učitelji duhovne poklicanosti«.⁹⁹

c) *Delitev z drugimi in sopoklicanost*

Spremljati nek duhovni poklic, pomeni predvsem deliti z nekom kruh vere, izkustvo Boga, trud iskanja, vse do poklicanosti. Jasno, ne zato, da bi jo vsilili, temveč, da bi izpovedali lepoto življenja, ki se uresničuje po Božjem načrtu.

Najbolj primeren komunikativni vzvod v spremljanju duhovnih poklicev ni didaktično ali govorniško spodbujevalne narave, kakor tudi ne prijateljske, po eni, ali duhovno vodstvene, po drugi strani (v smislu takojšnjega usmerjanja življenja drugih), ampak je vzvod *izpovedi vere (confessio fidei)*.

Spremljevalec duhovnih poklicev *pričuje* o lastni izbiri ali, bolje povedano, o tem, kako je bil od Boga izvoljen. Skratka, pripoveduje – ne nujno z besedami – o svoji poti poklicanosti in o nenehnem odkrivanju lastne identitete znotraj karizme duhovnega poklica. Pripoveduje ali dopušča razumeti, kakšen je napor, novost, tveganje, presenečenje, lepota.

⁹⁹ *Predlogi*, 9.

Iz tega sledi kateheza o poklicu, ki se prenaša iz osebe na osebo, iz srca v srce, ki je obogateno s človečnostjo in pristnostjo, s strastjo in prepričljivo močjo. To animiranje duhovnih poklicev je modro in izkustveno. Nekako tako kot izkustvo prvih dveh Jezusovih učencev, ki »sta šla torej in videla, kje stane, ter ostala pri njem tisti dan« (Jn 1,39). Izkustvo je bilo globoko, saj se Janez še po mnogih letih spominja, da »je bilo okrog desete ure«.

Animacija duhovnih poklicev poteka samo *preko okužbe*, preko neposrednega stika, kajti srce je polno in izkustvo lepote ostaja prepričljivo. »Mladi se radi zanimajo za življenjska pričevanja oseb, ki so že na duhovni poti. Duhovniki in redovniki morajo imeti pogum, da pokažejo oprijemljiva znamenja svoje duhovne poti. Zato je pomembno posvetiti čas mladim, hoditi z njimi na njihovi ravni, kjer se nahajajo, jih poslušati in odgovarjati na vprašanja, ki vzniknejo med srečanjem«.¹⁰⁰

Zaradi tega je spremljevalec duhovnih poklicev tudi navdušen nad lastnim poklicem in nad možnostjo, da ga lahko prenese na druge; ne samo, da je prepričan pričevalec, temveč je tudi srečen, torej prepričljiv in verodostojen.

Samo tako sporočilo doseže duhovno celost osebe - srca, uma, volje - in predlaga nekaj, kar je resnično, lepo in dobro.

V tem je smisel *sopoklicanosti*: nihče ne more mimo oznanjevalca tako »vesele vesti«, ne da bi se čutil nagovorjenega, »popolnoma« poklicanega, na vseh ravneh svoje osebnosti, ne prestando klicanega s strani Boga; prav tako pa tudi s strani mnogih oseb, idealov, edinstvenih situacij, raznih izzivov in človeških posredovanj Božjega klica.

Tako je znamenje poklicanosti lahko bolje zaznano.

¹⁰⁰ *Predlogi*, 22. In še: »Da vznikne zanimanje za evangelij in za življenje po posvetitvi, popolnoma dano evangeliju, je v veliki meri odvisno od osebnega pričevanja duhovnikov in redovnikov, zadovoljnih v svojem položaju. Večina kandidatov za posvečeno življenje in za duhovništvo pravi, da je njih poklic vzbudilo kakšno srečanje z duhovnikom ali posvečeno osebo« (*Predlogi*, 11).

(4) Vzgajati

35. »Rekel jima je: »O kakšnih rečeh se pogovarjata med potjo?« Žalostna sta obstala in eden izmed njiju, ki mu je bilo ime Kleopa, mu je odgovoril: »Si ti edini tujec v Jeruzalemu, ki ne ve, kaj se je tam zgodilo te dni?« »Kaj neki?« je rekel. Dejala sta: »Kar se je zgodilo z Jezusom Nazarečanom, ki je bil prerok, mogočen v dejanju in besedi pred Bogom in vsem ljudstvom...« In on jima je rekel: »O nespametna in počasna v srcu za verovanje vsega, kar so povedali preroki! Mar ni bilo potrebno, da je Mesija to pretrpel in šel v svojo slavo?« Tedaj je začel z Mojzesom in vsemi preroki ter jima razlagal, kar je napisano o njem v vseh Pismih. Medtem so se približali vasi, kamor so bili namenjeni. On pa se je delal, kakor da gre dalje. Silila sta ga in govorila: »Ostani z nama, kajti proti večeru gre in dan se je že nagnil.« In vstopil je, da bi ostal pri njiju« (Lk 24, 17-29).

Po setvi, med spremljanjem na poti, je na vrsti *vzgoja* mladega človeka. Po latinsko, etimološko gledano, glagol *vzgajati* (*educere*) pomeni voditi ven, potegniti na plano njegovo resnico, to, kar ima v srcu, kot tudi to, česar nima, česar o sebi ne ve: šibkosti in hrepenenja, da more svobodneje dati odgovor o lastni poklicanosti.

a) *Vzgajati zavest o sebi*

Jezus se približa dvema učencema in ju vpraša, o čem se pogovarjata. On to ve, vendar hoče, da se učenca vsak samemu sebi razkrijeta, tako, da ubesedita svojo žalost in razočaranje. Jezus jima pomaga do zavesti o njunem problemu in o dejanskem vzroku njune zmedenosti. Na ta način sta pravzaprav prisiljena ozreti se po zadnjih dogodkih in razodeti pravi vzrok svoje žalosti.

»Mi pa smo upali«; vendar so se stvari, glede na njihova pričakovanja, odvijale v nasprotno smer. Da, res je, ob Jezusu, »mogočnem v dejanju in besedi«, so učenci doživeli in si pridobili pomenljiva izkustva. A zdaj se je zaradi nerazumljivega dogodka trpljenja in smrti Njega, ki bi moral odkupiti Izrael, ta pot nenadoma pretrgala.

»Mi pa smo upali, vendar...« Kako v tej nedokončani zgodbi ne prepoznati položaj tolikih mladih, ki se zdi, da se zani-

majo za duhovni poklic in se pustijo izzvati ter pokažejo primerno pripravljenost, potem pa se pred odločitvijo ustavijo? Jezus na nek način učenca prisili, da priznata razliko med njunimi upi in Božjim načrtom, kot se je uresničil v Jezusu; med njunim razumevanjem Mesija in njegovo smrtjo na križu, med njunimi zelo človeškimi in samoljubnimi pričakovanji in smislom odrešenja, ki prihaja od zgoraj.

Podobno pomembno in odločilno je pomagati mladim, da pridejo na dan s temeljnim nasprotjem: s svojo preveč zemeljsko in vase zagledano razlago življenja, ki otežuje ali celo onemogoča odločitev za duhovni poklic in ki čuti v duhovnem poklicu pretirane zahtevke, kot da bi Božji načrt ne bil prijazen do človekove potrebe po sreči.

Koliko mladih ni sprejelo duhovnega klica, pa ne zato, ker naj bi bili neplemeniti in brezbrizni, temveč preprosto, ker jim ni nihče pomagal, da bi spoznali sami sebe in da bi odkrili dvoumno in pogansko korenino določenih miselnih in čustvenih vzorcev. In tudi zato, ker jim nihče ni pomagal, da bi se *osvobodili* zavestnih in podzavestnih strahov in obrambnih drž pred samim duhovnim poklicem. Koliko duhovnih poklicev je zaradi te vzgojne praznine zavrženih!

Vzgajati pomeni predvsem odkriti stvarnost jaza, takšnega kot je, če ga hočemo, da bo takšen, kot mora biti. Iskrenost je bistveni korak, da pridemo do resnice. V vsakem primeru je potrebna zunanja pomoč, da bolje vidimo notranjost. Vzgojitelj duhovnih poklicev mora torej poznati globine človekovega srca, da lahko spremlja mladega človeka v izgradnji pravega jaza.

b) Vzgajati za skrivnost

Tukaj se pojavi paradoks. Ko je mlad človek pripeljan k izvirom samega sebe in se more soočiti tudi s svojimi šibkostmi in strahovi, ima občutek, da bolje razume gibala določenih drž in reakcij, hkrati pa bolj in bolj zaznava skrivnost kot ključ do razumevanja življenja in lastne osebe.

Zelo pomembno je, da mlad človek *sprejme nevednost*, nezmožnost, da bi se do konca spoznal.

Življenje v celoti ni v njegovih rokah, *ker je življenje skrivnost*, po drugi strani *pa je skrivnost življenje*, oziroma, skriv-

nost je tisti del jaza, ki še ni bil odkrit in izživet in ki čaka, da bo spoznan in uresničen. Skrivnost je tista razsežnost osebe, ki mora še rasti, ki je bogata življenja in še nedotaknjenih bivanjskih možnosti; to je brsteči in rastoči del jaza.

Sprejeti skrivnost je torej znamenje modrosti, notranje svobode, volje do prihodnosti in novosti, in je znamenje zavračanja, ponovljajočega se, pasivnega, z dolgočasnega in plehklega pojmovanja življenja. Ravno zato smo že na začetku rekli, da mora biti pastoralna duhovnih poklicev mistagogična, torej mora vedno znova izhajati iz skrivnosti Boga, da pripelje do skrivnosti človeka.

Izguba čuta za skrivnost je eden največjih vzrokov za krizo duhovnih poklicev.

Kategorija skrivnosti postane istočasno uvodna kategorija v vero. Možno je, in na nek način naravno, da se v mladostniku v tej situaciji porodi *potreba po razodetju*, želja, da bi mu sam Stvarnik življenja razkril smisel in mesto, ki ga mora zasesti. Kdo drug, razen Očeta, lahko to razkrije?

Ni pomembno, da mlad človek odkrije takoj (ali da voditelj takoj zazna) pot, po kateri iti naprej; bolj važno je, da odkrije in se odloči, da bo temelj svojega bivanja iskal *zunaj sebe* – v Bogu Očetu. Pristna pot duhovnega poklica pripelje vedno in kakor koli do odkritja Božjega očetovstva in materinstva.

c) Vzgajati za razumevanje življenja

Jezus v evangeliju Jezus na nek način povabi učenca, ki potujeta v Emavs, da se vrneti v življenje, k tistim dogodkom, ki so povzročili njuno žalost. Tako pot opravi s pomočjo modre metode branja in razumevanja, ki je sposobna zbrati dogodke okrog nekega osrednjega pomena, in v skrivnostno prepletenem človekovem bivanju prepoznati rdečo nit Božjega načrta. Ta metoda bi lahko bila imenovana genetično-historična. Po njej se v lastnem življenjepisu iščejo in najdejo sledi Boga in s tem tudi Njegovega glasu, ki kliče. Ta metoda:

– je *hkrati deduktivna in induktiva ter historično-biblična*: hkrati namreč upošteva razodeto resnico in zgodovinsko danost, spodbujajoč nepretrgan dialog med subjektivnim doživljanjem (dejstva naštevana s strani dveh učencev) in

iskanjem potrditve v Besedi (»Tedaj je začel z Mojzesom in vsemi preroki ter jima razlagal, kar je napisano o njem v vseh Pismih«, Lk 24,27);

– kaže na *Besedo kot normo ter na velikonočno skrivnost umrlega in vstalega Kristusa, kot središče interpretativnega pristopa k bivanjskim dogajanjem, ne da bi se zavrnil katerega dogodkov, zlasti ne tistih težkih in bolečih* (»Mar ni bilo potrebno, da je Mesija to pretrpel in šel v svojo slavo?« Lk 24,26).

Tako postane interpretacija življenja visoko duhovno dejanje in ne samo psihološko, kajti vodi v priznanje svetle in skrivne pričujočnosti Boga in njegove Besede.¹⁰¹ Znotraj te skrivnosti se sčasoma opazi seme duhovnega poklica, ki ga je sam Oče-sejalec položil v brazde življenja. To seme, četudi majhno, zdaj začenja postajati vidno in raste.

d) *Vzgajati za molitev klicanja in prošnje (in-vocatio)*

Če je interpretacija življenja duhovno dejanje, potem neizogibno vodi osebo, ne samo v priznanje lastne potrebe po razodetju, ampak v to, da *jo slavi z molitvijo klicanja in prošnje (in-vocatio)*. Vzgjati pomeni *priklicati (e-vocare) resnico o jazu*. Ta *priklic (e-vocatio)* se porodi v molitvi prosečega klicanja v molitvi, ki je bolj molitev zaupanja kot gola prošnja. Ta molitev je kot presenečenje in hvaležnost, kakor tudi boj in napetost in kot boleč »izkop« lastnih ambicij, da bi se lahko sprejela pričakovanja, vprašanja, želje Drugega – Očeta, ki lahko v Sinu iskalcu pove za pot.

Molitev torej postane *kraj razločevanja duhovnega poklica in vzgoje za poslušanje Boga*, ki kliče. Kajti vsak poklic izhaja iz območja potrpežljive in zaupne prosilne molitve. Slednja se hrani, ne iz želje po takojšnjem odgovoru, temveč iz pričlane zavesti ali upanja, da bo prošnja sprejeta in da bo odkrila duhovni poklic tistemu, ki kliče in prosi.

V odlomku o Emavsu je vse to razkrita v preprostem izrazu, mogoče v najlepši molitvi, kar jih je izreklo človeško srce: »Ostani z nama, kajti proti večeru gre in dan se je že nagnil« (Lk 24,29). Tako prosi tisti, ki ve, da se brez Gospoda, v

¹⁰¹ *Predlogi*, 12.

življenju hitro naredi noč, brez Njegove besede tema nerazumevanja in zmeda v identiteti; življenje postane nesmiselno in brez poklicanosti. Tako kliče tisti, ki morda še ni odkril svoje poti, sluti pa, da bo ob Njem našel samega sebe, kajti samo On ima »besede večnega življenja« (Jn 6, 67-68).

Molitve klicanja in prošnje se ne naučimo kar tako. Potrebna je dolga vaja. Niti se je ne naučimo sami, temveč s pomočjo tistih, ki so se že naučili poslušati molk Boga. Te molitve ni sposoben učiti vsak, ampak samo tisti, ki je zvest svojemu poklicu.

Če je torej molitev naravna pot iskanja v duhovnem poklicu, danes tako kot včeraj in še bolj kot včeraj, potem so potrebni vzgojitelji duhovnih poklicev, ki molijo, ki učijo moliti, ki vzgajajo za prosilno klicanje.

(4) **Oblikovati**

36. »Ko je sédel z njima za mizo, je vzel kruh, blagoslovil, ga razlomil in jima ga dal. Tedaj so se jima odprle oči in sta ga spoznala. On pa je izginil izpred njiju. In rekla sta drug drugemu: »Ali ni najino srce gorelo v nama, ko nama je po poti govoril in odpiral Pisma?« (Lk 24, 30-32).

Oblikovanje predstavlja na nek način vrhunec pedagoškega procesa, saj je trenutek, v katerem je mlademu človeku predlagana neka *oblika (forma)*, določen način bivanja, v katerem on sam prepozna svojo identiteto, svoj poklic, svoje merilo.

Sin, On, ki je odsvit Očeta, je oblikovalec ljudi, saj predstavlja podobo, po kateri je Oče ustvaril ljudi. On vabi, da bi tisti, ki jih je poklical, imeli njegovo »obliko«, da bi imeli enako čutenje in da bi z njim živeli. On je istočasno oblikovalec in oblika.

Oblikovalec duhovnih poklicev oblikuje, v kolikor je posrednik Božjega delovanja in se postavlja ob mladega človeka, da bi mu pomagal v Božjem delovanju »prepoznati« Njegov klic in se pustiti, da ga to delovanje oblikuje.

a) *Spoznanje Jezusa*

Odločilen trenutek v Emavsu gotovo nastopi takrat, ko Jezus vzame kruh, ga razlomi in ga da učencema: »Tedaj so se

jima odprle oči in sta ga spoznala«. Tu je vrsta medsebojno povezanih »spoznanj«.

Predvsem učenca *spoznata Jezusa*, odkrijeta resnično identiteto popotnika, ki se jima je pridružil, kajti tisto gesto, kar sta oba zelo dobro vedela, je lahko naredil samo On.

To nam pove, kako pomembno je pri odkrivanju duhovnih poklicev udejaniti močne geste, nedvoumna znamenja, zahtevne predloge, načrte za dosledno pot.¹⁰²

Mladostniku so potrebni visoki ideali kot spodbuda v smeri nečesa, kar ga presega in gre onstran njegovih zmožnosti, za kar se splača dati življenje. Tudi psihološka analiza nas opozarja: zahtevati od mladega nekaj, kar je pod njegovimi zmožnostmi, pomeni žaliti njegovo dostojanstvo in mu preprečevati njegovo polno uresničevanje. Povedano v pozitivnem smislu: od mladega človeka naj se zahteva največ, kar more dati, da postane to, kar je.

Če je Jezus bil spoznan pri »lomljenju kruha«, bi evharistična razsežnost morala biti podlaga vsaki poklicni poti. Morala bi biti običajno »mesto« skrbi za duhovne poklice, kot skrivnost, ki razlaga splošni smisel človeškega bivanja, in kot končni cilj kakršne koli pastorale duhovnih poklicev, ki hoče biti krščanska.

b) Spoznanje resnice o življenju

Znotraj pristnega procesa oblikovanja odločitve za poklic, nastopi na tem mestu neko drugo »spoznanje«: spoznanje in odkritje smisla življenja v evharističnem znamenju. Če je Evharistija Kristusovo žrtvovanje, ki odrešuje svet, in če je to žrtvovanje lomljeno telo in prelita kri za odrešenje človeštva, potem je tudi življenje vernika poklicano, da se izoblikuje v istem razmerju pomenov: tudi *življenje je prejeta dobrina, ki hoče po svoji naravi postati darovana dobrina*, po zgledu življenja Besede. To je resnica življenja, vsakega življenja.

¹⁰² Tako v *Predlogi*, 23: »Pomembno je podčrtati, da so mladi odprti za močne izzive in predloge (da so slednji 'nadpovprečni', oziroma, da vsebujejo nekaj 'več')!«.

Na poklicni ravni so posledice jasne. Če na začetku bivanja obstaja dar, ki v biti dela človeka, potem ima življenje že zaznamovano pot: če je dar, bo človekovo življenje polno, samo če se udejanja v darovanju. Človek bo srečen pod pogojem, da bo spoštoval to svojo naravo. Lahko se bo odločil za kar koli, vendar vedno znotraj darovanske logike, drugače bo postal protislovno bitje, »pošastna« stvar. Svoboden bo, da se odloči za določno smer, toda *ne bo svoboden, da bi se načrtoval izven darovanske logike.*

Vsa pastoralna duhovnih poklicev je zgrajena na tej temeljni katezezi o smislu življenja. Če je ta antropološka resnica sprejeta, potem se lahko postavi kateri koli poklicni predlog. Potem tudi duhovniški poklic ali poklic redovniškega in svetnega posvečenja, z vsem skrivnostnim in samozatajivnim nabojem, postane polna uresničitev človeškega in daru, ki ga vsak človek najgloblje v sebi *ima in je.*

c) Duhovni poklic kot priznanje in hvaležnost

Če sta v evharistični gesti učenca iz Emavsja »spoznala« Gospoda, vsak vernik pa smisel življenja, potem se duhovni poklic rodi iz hvaležnega »priznanja«. Rodi se iz rodovitne zemlje hvaležnosti, kajti duhovni poklic je posameznikov odgovor in ne njegova pobuda – *biti izbran*, ne izbirati.

Ravno k tej hvaležni notranji drži bi moralo voditi razumevanje in razlaga preteklega življenja. Odkritje, da je prejel nezasluženo in obilno, bi moralo mladega psihološko »potiskati«, da v izbiri duhovnega poklica zasnuje darovanje samega sebe, in to kot neizogibno posledico in kot zares *svobodno* dejanje, storjeno v ljubezni; po drugi strani pa tudi kot *dolžno* dejanje, kajti po srečanju z darovano ljubeznijo Boga čuti, da ne more oklevati v darovanju. Lepo je in smiselno, da je temu tako; pravzaprav je nekaj čudovitega.

Pastoralna duhovnih poklicev je usmerjena v oblikovanje *logike priznanja in hvaležnosti*. Slednja je, človeško gledano, bolj zdrava in prepričljiva ter teološko bolj utemeljena od tako imenovane »logike heroja«, logike tistega, ki ni dozorel v zavesti o prejetem daru in se počuti on sam stvarnik daru in odločitve. Taka logika ima zelo malo moči v čutenju današnje mladi-

ne, ker obrne resnico o življenju kot o prejeti dobrini, ki naravno želi ostati darovana dobrina.

»Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte« (Mt 10,8) - to je evangeljska modrost,¹⁰³ ki jo je Jezus namenil učencem-oznanjevalcem njegove besede. Ta modrost govori o resnici *vsakega* človeka: nihče ne bi mogel ne prepoznati se v njej.

Iz te resnice izhaja *oblika*, v katero je poklicano življenje, oziroma, iz te edine podobe vere se porodijo nato različne *poklicne upodobitve iste vere*.

Tako postane mogoče zahtevati enako močne in korenite odločitve za posebno poklicanost v posvečeno življenje, duhovništvo in redovništvo. Zato Božji predlog, čeravno se morda zdi težak in poseben (in v bistvu tudi je), postane nepričakovana promocija pristnih človekovih hrepenenj in zagotavlja največjo srečo – srečo polno hvaležnosti, o kateri poje Marija v »Magnifikatu«.

d) Spoznanje Jezusa in učenčevo samospoznanje

Oči emavških učencev se odprejo ob Jezusovi evharistični gesti.

Ob tej gesti Kleopa in tovariš zaznata smisel svojega potovanja kot poti, ne samo k spoznanju Jezusa, marveč tudi k spoznanju samega sebe: »Ali ni najino srce gorelo v nama, ko nama je po poti govoril in odpiral Pisma?« (Lk 24, 32).

Enostavno to ni le neka ganjenost dveh romarjev, ki poslušata Učiteljevo razlago, to je občutek, da bodo Njegovo življenje, Njegova Evharistija, Njegova Velika noč vedno bolj njuno življenje, evharistija, velika noč, skrivnost.

V srcu, ki gori, se odkrije duhovni poklic in zgodba o vsakem duhovnem poklicu. Slednji je vedno vezan na izkustvo Boga, v katerem oseba odkrije samo sebe in lastno identiteto.

Oblikovati odločitev za duhovni poklic pomeni vedno bolj kazati vez med izkustvom Boga in odkritjem lastnega jaza, med teofanijo in lastno identiteto. Res je, kar pravi *Instrumentum laboris*: »Spoznanje Njega kot Gospoda življenja in zgodovine

¹⁰³ Ki se pojavi kot provokacija v Pavlovih besedah Korinčanom: »Kaj imaš, česar ne bi prejel?« (1 Kor 4, 7).

sovpada z učenčevim samospoznanjem». ¹⁰⁴ In ko v dejanju vere uspemo povezati »kristološko spoznanje« z »antropološkim samospoznanjem«, je seme duhovnega poklica že zrelo, bolje rečeno, že cveti.

(5) Razločevati

37. »Še tisto uro sta vstala in se vrnila v Jeruzalem ter našla zbrane enajstere in tiste, ki so bili z njimi. Govorili so, da je bil Gospod resnično obujen in se je prikazal Simonu. Tudi ona dva sta pripovedovala, kaj se je zgodilo na poti in kako sta ga prepoznala po lomljenju kruha« (Lk 24, 33-35).

Da pot v Emavs postane duhovno-poklicna pot, je po vrsti »spoznanj« in »samospoznanj« potrebna zaključna stopnja: mladostnikova *dejanska odločitev*, kateri pa s strani njegovega spremljevalca pripada proces *razločevanja*. Razločevanja zagotovo ni konec z iskanjem duhovnega poklica, pač pa se mora nadaljevati do zrele končne odločitve, »za vse življenje«. ¹⁰⁵

a) *Dejanska odločitev*

– *Sposobnost za odločitev*: V evangeljskem odlomku, ki nam je kazal pot skozi naša razmišljanja, je odločitev dobro izražena v vrstici 33: »Še tisto uro sta vstala in se vrnila...«

Časovna zabeležka (»še tisto uro«) nam na učinkovit način pove o odločenosti dveh, ki izhajajo iz Jezusove besede in osebe ter iz srečanja z Njim. Odločenost se pogumno spremeni v dejanje, ko pride do odločitve, ki je tudi prekinitev tega, kar sta bila in kar sta počenjale dotlej. Odločenost kaže na življenjsko novost.

Ravno tovrstne odločenosti pri današnjih mladih često manjka.

Iz razlogov, da bi »pomagali mladim premagovati neodločenost pred dokončnimi obveznostmi, izgleda koristno, da jih postopoma pripravimo na sprejetje osebnih odgovornosti, ... da

¹⁰⁴ II, 55.

¹⁰⁵ Predlogi, 27.

jim zaupamo naloge, primerne njihovim sposobnostim in letom, (...) da pospešujemo postopno vzgojo za majhne vsakdanje odločitve, ki so povezane z vrednotami (zastonjskost, vztrajnost, skromnost, poštenost...)».¹⁰⁶

Upoštevati je tudi potrebno, da zelo pogosto takšni in drugačni strahovi in neodločenosti kažejo na šibkost, ne samo osebnostne psihološke strukture, temveč tudi duhovnega izkustva in zlasti izkustva poklica kot izbire, ki pride od Boga.

Kadar je ta prepričanost šibka, se oseba neizogibno zaupa lastnim močem. Ko pa ugotovi pomanjkanje slednjih, ni čudno, da se prepusti prevladi strahov pred neko končno odločitvijo.

Nesposobnost za odločitev ni nujno značilnost današnje mladine. Neredko je posledica poklicnega spremljanja, ki ni dovolj podčrtalo prvenstvo Boga v izvolitvi in ni vzgajalo k temu, da bi se pustili izbrati od Boga.¹⁰⁷

- *»Vrnitev domov»*: Odločitev za duhovni poklic kaže na življenjsko novost, a v bistvu je tudi znamenje povrnitve lastne identitete, skoraj neke vrste *»vrnitev domov»*, h koreninam jaza. V odlomku o Emavsu je slednje simbolizirano v izrazu: *»... in se vrnila v Jeruzalem»*.

V oblikovanju odločitve za duhovni poklic je zelo pomembno poudariti, da duhovni poklic predstavlja pogoj, da bi bili to, kar smo, in se uresničili po edinem načrtu, ki nam more dati srečo. Premnogi mladi še vedno o krščanskem poklicu mislijo obratno, gledajo nanj z nezaupanjem in se bojijo, da jih ta poklic ne bi mogel osrečiti, na koncu pa ostanejo nesrečni, kot žalostni mladenič iz evangelija (prim. Mk 10,22).

Kolikokrat je tudi vedenje odraslih, vključno staršev, pripomoglo k ustvarjanju negativne podobe duhovnega poklica, še posebej duhovništva in redovništva, postavljalo prepreke za njegovo uresničitev ter plašilo tistega, ki se je čutil poklicanega!¹⁰⁸

Ta problem se ne rešuje z neko plehko nasprotno propagando, ki bi povelečevala pozitivne in prijetne vidike duhovnega poklica, ampak predvsem s podčrtanjem ideje, da je poklic Božja misel o stvari in ime, ki ga On dá osebi.

¹⁰⁶ *Predlogi*, 25.

¹⁰⁷ *Prim. Predlogi*, 25.

¹⁰⁸ *Predlogi*, 14.

Odkriti in kot verniki odgovoriti na klic, pomeni najti kamen, na katerem je napisano naše ime (prim. Raz 2, 17-18), in vrnitev k izvirom jaza.

- *Osebno pričevanje*: V Jeruzalemu sta učenca »našla zbrane enajstere in tiste, ki so bili z njimi. Govorili so, da je bil Gospod resnično obujen in se je prikazal Simonu. Tudi ona dva sta pripovedovala, kaj se je zgodilo na poti in kako sta ga prepoznala po lomljenju kruha« (Lk 24, 33-35).

Glede izbire duhovnega poklica, je najbolj pomenljiva prva tega odlomka pričevanje dveh, ki je prav posebno pričevanje, ker se zgodi znotraj skupnosti in ima natančen poklicni smisel.

Ko namreč dva prispeta, občestvo izpoveduje svojo vero s formulo (»Gospod je resnično obujen in se je prikazal Simonu«), katera, kot vemo, predstavlja eno najstarejših pričevanj objektivne vere. Kleopa in tovariš dodajata, na nek način, svoje subjektivno izkustvo, ki potrjuje, kar izpoveduje skupnost, in potrjuje tudi njuno osebno pot vere in duhovnega poklica.

Izgleda, kot da bi bilo to njuno pričevanje prvi sad odkritega in ponovno najdenega duhovnega poklica, ki pa je, v skladu z naravo krščanskega poklica, takoj postavljen v službo cerkvene skupnosti.

Na tem mestu se ponovi, kar je že bilo povedano glede odnosa med objektivno cerkveno in subjektivno osebno potjo, odnosa skladnosti in dopolnjevanja: pričevanje posameznika pomaga in daje rast veri Cerkev, vera in pričevanje Cerkev vzbuja in daje pogum posameznikovi odločitvi za duhovni poklic.

b) Voditeljevo razločevanje

V posinodalni apostolski spodbudi *Dal vam bom pastirjev*, Janez Pavel II. pravi: »Poznavanje narave in poslanstva službenega duhovništva je neodtujljiv prvi pogoj in hkrati najvarnejše vodilo in najučinkovitejša spodbuda, da se v Cerkvu razvija pastoralno delo za pospeševanje in razločevanje duhovniških poklicev in oblikovanje tistih, ki so poklicani k mašniški službi.¹⁰⁹

¹⁰⁹ *Dal vam bom pastirjev*, 11.

Podobno lahko razmišljamo, ko govorimo o razločevanju kakršnega koli poklica za posvečeno življenje. Neizogiben predpogoj za razločevanje teh poklicev je v prvi vrsti, imeti pred očmi naravo in poslanstvo tovrstne oblike življenja v Cerkvi.¹¹⁰

Ta predpogoj izhaja neposredno iz prepričanja, da je Bog tisti, ki kliče, torej iz iskanja znamenj Božjega klica.

Zdaj bomo izpostavili nekatere kriterije razločevanja. Razvrščeni so v štiri področja:

- *Odprtost za skrivnost*: Če odklanjanje skrivnosti, značilno za določeno sodobno mentaliteto, preprečuje kakršno koli razpoložljivost za duhovni poklic, potem je njeno nasprotje, se pravi, odprtost za skrivnost, ne le pozitivna naravnost za odkritje lastnega poklica, marveč je tudi kazatelj zdrave in svobodne poklicne izbire.

a) Pristno subjektivno prepričanje o lastnem poklicu je tisto, kar *daje prostor skrivnosti* in občutku, da lastna odločitev, četudi trdna, mora ostati podvržena nenehnemu preverjanju s strani skrivnosti same.

Nepristno prepričanje pa je tisto, ki ni samo šibko in za odločitev nesposobno, temveč tudi njeno nasprotje, tista domišljava misel, ki naj bi vse razumela ter *izzela globočino* osebne skrivnosti. Ta domišljavost lahko ustvari samo togost in neke vrste prepričanost, ki pa jo nadaljnje življenje pogosto razkrinka.

b) Tipična drža duhovne poklicanosti je izraz bolj kreposti *previdnosti*, kot trmaste osebne sposobnosti. Ravno zato gotovost v branju lastne prihodnosti izhaja iz *upanja in zaupanja*, ki sta položena v nekoga Drugega, ki mu je moč zaupati. Gotovost torej ne izhaja iz garancije, ki jo dajejo lastne sposobnosti, primerne glede zahtev izbrane vloge.

c) Dober pokazatelj poklicanosti je tudi sposobnost *sprejemanja in povezovanja* nasprotujočih si silnic, ki so del naravne dialektike človekovega življenja in jaza. Na primer, to sposobnost ima mladostnik, ki je dovolj osveščen o svojih

¹¹⁰ Prim. Jurado, *Il discernimento*, 262. Prim. tudi L. R. Moran, »Orientaciones doctrinales para una pastoral eclesial de las vocaciones«, v *Seminarium*, 4 (1991), 697-725.

pozitivnih in negativnih lastnostih, o svojih idealih in protislovjih, o zdravih in manj zdravih vidikih svojega poklicnega načrta, in ki ni domišljav, ne obupan ob tem, kar je negativnega v njem.

d) Skrivnosti življenja, kot mestu, kjer zazna navzočnost in klic, je blizu tisti mladostnik, ki odkrije znamenja lastne poklicanosti s strani Boga, ne samo v izrednih dogodkih, marveč tudi v svoji zgodbi, v dogodkih, ki jih v svojih vprašanjih, tesnobah in hrepenenjih razume kot veren človek.

e) Še ena temeljna značilnost resnično poklicanega sodi v kategorijo odprtosti za skrivnost: *hvaležnost*. Poklic vzklije iz rodovitne prsti hvaležnosti; razumeti ga je treba s plemenitostjo in radikalnostjo, saj raste iz zavesti o prejeti ljubezni.

- *Identiteta v duhovnem poklicu*: Drugo področje kriterijev se nanaša na pojem »identitete«. Odločitev za poklic namreč kaže in vsebuje definicijo lastne identitete; ta pomeni izbiro in uresničitev idealnega jaza, bolj kot trenutnega jaza, in bi morala pripeljati osebo do bistva pozitivnega in čvrstega pojmovanja lastnega jaza.

a) Prvi pogoj je, da se oseba izkaže sposobna, odreči se logiki poistovetenja na *telesni* (telo kot vir pozitivne identitete) in *psihični* ravni (lastni talenti kot edina in prevladujoča garancija samospoštovanja) ter odkriti lastno radikalno pozitivnost, trdno vezano na bit, prejeto kot Božji dar (to je *ontološka* raven), ne pa na pomankljivost tega, kar ima in s čim se lahko pokaže. Krščanski poklic to pozitivnost, vodi do polnosti, ker v celoti uresničuje možnosti osebe, vendar glede na načrt, ki jo seveda presega, ker je zamišljen od Boga.

b) »Poklic« v temelju pomeni »biti klican«. Obstaja torej neka *zunanja* oseba, nek objektivni klic, in neka *notranja* razpoložljivost, ki omogoča osebi, da je klicana in da se prepozna v vzorcu, ki ga ni sama ustvarila.

c) Kar se tiče motivacij in načinov glede odločitve za poklic, je osnovni kriterij *celovitost* (ali zakon celovitosti). Odločitev namreč mora zaobjeti vse psihične funkcije (srce, um, voljo) in mora biti *hkrati* razumna, etična in čustvena.

d) Če smo bolj natančni, zrelost poklica nastopi, ko slednjega živimo in razlagamo kot dar, pa tudi kot zahteven klic,

da živimo za druge, ne samo za lastno popolnost, in da živimo svoj način »hoje za Kristusom« z drugimi, v Cerkvi – materi vseh poklicev.

- *Načrt duhovnega poklica*, bogat v religioznem spominu: Tretje področje, na katero naj bi bil pozoren ta, ki prepoznava določeno poklicanost, je področje, ki govori o kakovosti odnosa med preteklostjo in sedanostjo, med spominom in načrtom.

a) Nadvse je pomembno, da je mlad človek *spravljen s svojo preteklostjo*: z neizogibnimi negativnostmi, vseh vrst, ki so del preteklosti, kakor tudi z vsem pozitivnim, ki bi ga moral biti sposoben hvaležno priznati. Spravljen bi moral biti tudi z pomenljivimi liki iz svoje preteklosti, z njihovim bogastvom in šibkostjo.

b) Spoštljivo naj se torej obravnava *tip spomina*, ki ga mladostnik ima na lastno preteklost. Kako interpretira svoje življenje: po ključu milosti ali pritoževanja? Se zavestno ali podzavestno čuti dolžnika, torej je še v pričakovanju daru in še odprt za darovanje?

c) Še posebej je pomenljiva drža mladega človeka glede bolj ali manj težkih travm preteklega življenja. Načrtovati posvetitev Bogu v vsakem primeru, pomeni *ponovno sprejeti* življenje, ki bi ga radi darovali. Sprejeti ga je treba v vseh njegovih vidikih, oziroma, težiti je treba k *integraciji* manj pozitivnih komponent, realistično *jih priznati* in se do njih postaviti v odgovorno in ne v poenostavljeno samoobjokovalno držo. »Odgovoren« mladostnik je tisti, ki se potruži za *dejavno in ustvarjalno držo* napram nekemu negativnemu dogodku in išče možnost, kako bi *pametno izkoristil* osebno negativno izkustvo.

Posebna pozornost naj gre tistim poklicem, ki prihajajo iz trpljenja, razočaranja ali raznih nesreč, katerih mladostnik še ni prav sprejel. V teh primerih je potrebno še bolj natančno razločevanje in si pomagati tudi z obiskom pri specialistih, da bi se na šibka ramena ne nalagala nemogoča teža.

- *Učljivost (docibilitas) v poklicanosti*: Zadnja faza poti, duhovnemu poklicu naproti, je odločitev. Glede na to fazo se zdi, da so kriteriji zrelega poklica naslednji:

a) Temeljna zahteva je osebna stopnja *učljivosti*, se pravi, notranja svoboda, da se pustimo voditi starejšemu bratu ali sestri; zlasti v strateški fazi *predelovanja* in *ponovnega sprejetja* lastne preteklosti, še posebej tiste najbolj problematične. Temu sledi svoboda za učenje in sposobnost za spremembe.

b) Zahteva *učljivosti* je v bistvu zahteva *mladosti*, ne toliko mladosti glede na zapis v matični knjigi, kot mladosti v smislu globalne bivanjske države. Pomembno je, da je tisti, ki hoče vstopiti v semenišče ali v redovniško življenje, zares »mlad«, s krepitvami in ranljivostjo tipično za to obdobje življenja, z željo, da bi delal in dal vse od sebe. Sposoben mora biti druženja, občudovanja lepote življenja, zavedajoč se lastnih napak in zmožnosti, daru, da je bil izvoljen.

c) Polje, vredno posebne pozornosti, včeraj in danes, je polje *spolnosti in čustev*.¹¹¹ Pomembno je, da mlad človek pridobi tisti dve gotovosti, ki osebo *čustveno osvobajata*: gotovost, izhajajoča iz izkustva, da si *že bil ljubljen*, in gotovost, vedno izkustveno, da *znaš ljubiti*. Konkretno, mlad človek bi moral pokazati tisto človeško uravnoveščenost, ki mu dopušča, da lahko stoji na svojih nogah; moral bi imeti tisto prepričanost in samostojnost, kateri olajšujeta družbene odnose in srčno prijateljstvo; moral bi imeti čut odgovornosti, ki omogoča, da kot odrasel živi te iste družbene odnose, svoboden za prejemanje in dajanje.

d) Kar se tiče *pomanjkanja trdnosti* na čustveno spolnem področju, bi pazljivo razločevanje moralo upoštevati središčnost tega področja v splošnem razvoju mladega in v današnji kulturi. Ni čudno in redko, da mlad človek kaže določene šibkosti glede tega.

¹¹¹ Na tem mestu govorimo o osnovni čustveno spolni zrelosti kot o predpogoju redovniških in duhovniških zaobljub, glede na dve poti evropskih katoliških Cerkva: celibatsko službovanje (zahodna Cerkev) in poročeno službovanje (vzhodne Cerkve). Pomembno je, da so pedagoški programi, bodisi v pastoralni za poklice, bodisi v oblikovanju poklicev, povezani in tako urejeni, da je priprava na posvetitev v obeh primerih ustrezna, zlasti na ravni čustvene trdnosti, da na ta način že samo opravljanje službe lahko doseže cilj oznanjevanja Božje ljubezni, kot vira in cilja človeške ljubezni.

Pod kakšnimi pogoji je moč previdno sprejeti mladega, ki vprašuje po duhovnem poklicu, in ima tovrstne probleme? Pogoj je, da so *skupaj* izpolnjeni naslednji trije zahtevki:

1. mlad človek se mora zavedati *korenin svojega problema*, ki pa zelo pogosto niso spolne narave;

2. drugi pogoj je, da mlad človek doživlja svojo slabost kot tujek v lastni osebnosti, kot nekaj, česar se hoče rešiti, kar se bije z njegovimi ideali, proti čemur se z vsemi svojimi močmi bori;

3. Končno je pomembno tudi preveriti, če je oseba v perspektivi dokončne rešitve sploh sposobna *kontrolirati* tovrstne šibkosti. To je moč ugotoviti, če so padci vse redkejši in če ta nagnjenja vse manj motijo njeno življenje (tudi psihično) ter ji dopuščajo normalno opravljati dolžnosti, ne da ji povzročajo pretirano napetost in po nepotrebnem zaposlujejo njeno pozornost.¹¹²

Da lahko v razločevanju pridemo do pozitivnega rezultata, morajo vsi ti kriteriji biti prisotni.

e) Zrelost poklica je končno odvisna od enega samega bistvenega elementa, ki zares daje smisel vsemu: *dejanje vere*. Avtentična svobodna izbira duhovnega poklica je po vseh merilih izraz pripadnosti v veri; in bolj ko je sestavni del in zaključek poti oblikovanja zrele vere, bolj je pristna. Dejanje vere, znotraj logike, ki daje prostor skrivnosti, je točno tista osrednja točka, ki je zmožna držati skupaj včasih tudi nasprotno si tečaje življenja, ki je večno razpeto med gotovostjo klica in zavestjo o lastni neprimernosti, med občutkom izgubljanja in najdenja, med veličino hrepenenja in težo lastne omejenosti, med milostjo in naravo, med Bogom, ki kliče, in človekom, ki odgovarja. Resnično poklican mladostnik bi moral pokazati trdnost dejanja vere ravno v tem, da more držati skupaj te tečaje.

¹¹² V tem smislu primerjajte priporočila glede homoseksualnosti v *Potissimum Institutioni*. Ta dokument priporoča, naj se zavrnejo, ne tisti, ki imajo taka nagnjenja, ampak »tisti, ki jim ne bo uspelo obvladovati teh nagnjenj«(39), četudi se tukaj »obvladovati« razume - mislimo - v celem smislu, torej ne samo kot napor volje, temveč kot postopna svoboda glede tovrstnih nagnjenj, v srcu in umu, v volji in željah.

SKLEP

Jubileju naproti

38. Pričujoči dokument je namenjen Cerkvam Evrope v trenutku, ko se Božje ljudstvo pripravlja na slavje časa milosti in usmiljenja, spreobrnjenja in prenove ob jubileju leta dvatisoč. Tudi Kongres o duhovnih poklicih je del poti priprav in na nek način prispeva k usmerjanju te poti. V dve smeri.

Prva je vabilo k *spreobrnjenju*. Kriza poklicev, ki smo jo doživeli in jo še doživljamo, nas ne more pustiti, da ne bi razmišljali tudi o svoji odgovornosti, ker smo verni in poklicani, da širimo dar vere in da pripomoremo vsakemu bratu k odprlosti za duhovni klic.

Vsi in vsak na svoj način moramo priznati, da nismo v polnosti odgovorili na ta klic in da smo prispevali, da je Cerkev - Cerkev naših družin in delavnega okolja, naših župnij in škofij, naših redov in svetnih ustanov - manj zvesta nalogi posredovanja glasu Očeta, ki kliče k hoji za Sinom v Duhu. Iz krize poklicev bomo izšli samo, če bo proces spreobrnjenja iskren in bo dal sadove novega življenja.

Druga smer, h kateri bi pričujoči dokument rad prispeval, da bi sooblikoval romanje Cerkve jubileju naproti, je vabilo k *upanju*. Vabilo prihaja iz Kongresa kot takšnega in mi ga hočemo zdaj ponoviti z vso močjo naše vere. Mogoče v Cerkvi ne obstaja področje, ki bi imelo večjo potrebo, da se odpre upanju, kot ravno pastorala duhovnih poklicev, posebno tam, kjer se kriza še posebej boleče čuti.

Zato na koncu razmišljanja še enkrat izpričujemo našo prepričanost, da Gospod žetve ne bo dopustil, da bi Cerkvi zmanjkalo delavcev za njegovo žetev. Kajti, če upanje utemeljimo, ne na naših predvidevanjih in računih, ki jih je zgodovina pogosto zaobrnila, ampak »na Tvojo besedo«, potem moremo in hočemo verjeti v ponoven razcvet duhovnih poklicev v evropskih Cerkvah.

Pričujoči dokument hoče biti kot pesem optimizma vere polne upanja, da bi ta optimizem zbudili v otrocih in mladih, v starših in vzgojiteljih, v pastirjih in duhovnikih, v posvečenih, v vseh, ki služijo življenju ob novih generacijah, v vsem Božjem ljudstvu, ki je v Evropi.

Prosimo Gospodarja žetve

39. Naš dokument, ki se je začel z zahvalo Gospodu Bogu, se ne more zaključiti brez molitve k presveti Trojici, izviru in cilju vsakega poklica.

»*Bog Oče*, izvir ljubezni, ki od vekomaj kličeš v življenje in ga obilno daruješ, ozri se na Evropo. Še jo kliči, kot si jo klical nekoč; toda predvsem daj, da se bo zavedla Tvojega klica, svojih krščanskih korenin ter odgovornosti, ki sledi. Naredi jo, da bo spoznala svojo poklicanost, da pospešuje kulturo življenja, da spoštuje vsako človeško življenje, v vseh njegovih oblikah in trenutkih, da združuje narode, da sprejme tujca, da pospešuje civilne in demokratične oblike družbenega življenja, da bi tako bila vedno bolj združena v miru in bratstvu.

Večna Beseda, ki od vse večnosti sprejemaš ljubezen Očeta in odgovarjaš Njegovemu klicu, odpri srce in um mladih, da se bodo pustili ljubiti Njemu, ki jih je zamislil po podobi svojega Sina. Ko se bodo pustili ljubiti, bodo imeli pogum uresničiti to podobo, ki je Tvoja. Naredi jih močne in plemenite, na Tvojo besedo sposobne tveganja, svobodne leteti visoko, očarane zaradi lepote hoje za Teboj. Zbudi med njimi oznanjevalcev tvojega evangelija: duhovnikov, diakonov, posvečenih, redovnikov in laikov, misijonarjev in misijonark, menihov, ki bi s svojim življenjem ob svojem času znali klicati in predlagati hojo za Kristusom Odrešenikom.

Sveti Duh, vedno mlada ljubezen Boga, glas Večnega, ki ne neha odmevati in klicati, osvobodi staro celino vsakega duha zadostnosti, kulture »človeka brez poklicanosti«, strahu, ki preprečuje tveganja in naredi življenje plosko in brez okusa, tiste linije najmanjšega odpora, ki navaja na plehkost in ubija vsak notranji vzgib ter pristen mladostniški duh v Cerkvi. Daj, da bodo naši mladi odkrili celovit smisel poklica, kot poklicano-

sti, da bi bili v polnosti to, kar so, v polnosti in za vedno mladi, vsak glede na načrt, ki je bil mišljen samo zanj, ki je enkratna in neponovljiva oseba. Vedno bolj postarani Evropi daj dar novih poklicev, ki bodo znali pričevati »mladost« Boga in Cerkve, vesoljne in delne, vzhodne in zahodne, in ki bodo za rojstvo nove Evrope znali vzpostaviti nove načrte svetosti.

Sveta Devica, mlada hči Izraela, ki te je Oče izbral kot nevesto Duha, da bi rodila Sina na zemlji, daj evropski mladini svojo smelost in pogum, tisti pogum, ki te je nekega dne naredil svobodno verovati načrtu večjemu od tebe, svobodno upati, da ga bo Bog uresničil. Tebi, ki si mati Večnega Duhovnika zaupamo mlade, poklicane v *duhovništvo*; tebi, ki si prva Očetova posvečenka, zaupamo tiste fante in dekleta, ki so se v *redovniškem življenju* odločili za popolno pripadnost Gospodu, edinemu zakladu in najbolj ljubljeni dobrini; tebi, ki si kot nihče drug živela v samoti in največji edinosti z Gospodom Jezusom, zaupamo tiste, ki zapustijo svet, da vse svoje življenje posvetijo molitvi v *meniškem življenju*; tebi, ki si rodila in materinsko negovala porajajočo se Cerkev, zaupamo *use poklice* te Cerkve, da bi oznanjali, danes kot takrat, vsem ljudstvom, da je Jezus Gospod, v Svetem Duhu, v slavo Boga Očeta! Amen.«

*V Rimu, 6. januarja 1998,
na praznik Gospodovega razglasenja.*

*Pio Kard. LAGHI
predsednik*

*+ Jose Saraiva MARTINS
tuburniški naslovni nadškof
podpredsednik*

KRATICE

Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962-1965):

- DV – BR Konstitucija Dei Verbum – O Božjem razodetju (1964).
LG – C Dogmatična konstitucija Lumen gentium – O Cerkvi (1964).
OT – DV Odlok Optatam totius – O duhovniški vzgoji (1964).
SC – B Konstitucija Sacrosanctum Concilium – O svetem bogoslužju (1964).

Drugi dokumenti:

- CT – OK Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Catechesi tradendae – O katehezi, CD 5, Ljubljana 1980.
FC – OD Janez Pavel II., Apostolsko pismo Familiaris consortio – O družini, CD 16, Ljubljana 1982.
CL – KL Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Chritifideles laici – O katoliških laikih, CD 41, Ljubljana 1989.
EN – OE Pavel VI., Apostolska spodbuda Evangelii nuntiandi – O evangelizaciji (1975), Ljubljana 1976.
IL Instrumentum laboris (delovni dokument; 1996).
RM – OP Janez Pavel II., Okrožnica Redemptoris missio – Odrešnikovo poslanstvo, CD 46, Ljubljana 1991.
OL – LV Janez Pavel II., Apostolsko pismo Orientale lumen – Luč z Vzhoda, CD 68, Ljubljana 1996.
PDV-DVP Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Pastores dabo vobis – Dal vam bom pastirjev, CD 48, Ljubljana 1992.
PP – RN Pavel VI., Okrožnica Populorum progressio – O razvoju narodov, Ljubljana 1967.
PR Propozizioni conclusive del Congresso europeo sulle Vocazioni al Sacerdozio e alla Vita Consacrata (Predlogi, 1997).
SA – AS Janez Pavel II., Okrožnica Slavorum apostoli – Apostola Slovanov, CD 27, Ljubljana 1985.
VC – PŽ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Vita consacrata – Posvečeno življenje, CD 65, Ljubljana 1996.
VS – SR Janez Pavel II., Okrožnica Veritatis splendor – Sijaj resnice, CD 52, Ljubljana 1994.
UUS-DBE Janez Pavel II., Okrožnica Ut unum sint – Da bi bili eno, CD 63, Ljubljana 1996.

KAZALO

Antropologija in teologija človekove poklicanosti	
Uvodna beseda (Rafko Valenčič)	5

Papeško delo za duhovne poklice:	
NOVI DUHOVNI POKLICI ZA NOVO EVROPO	11

UVOD	11
Zahvalimo se Bogu	11
Evropski kongres o duhovnih poklicih	12
Moč upanja	12
Pišemo vam otroci, odraščajoči in mladi... ..	13
Vam starši in vzgojitelji... ..	14
Vam pastirji in duhovniki, posvečeni možje in žene... ..	14
Vsemu Božjemu ljudstvu v Evropi	15
Iz kongresa v življenje	15
Vsebina dokumenta	16

Prvi del: POLOŽAJ DUHOVNIH POKLICEV

DANES V EVROPI	17
»Novi duhovni poklici za novo Evropo«	17
Nova Evropa	18
a) Spremenjena in kompleksna Evropa	18
b) Mladi in Evropa	19
c) »Človek brez duhovne poklicanosti«	20
d) Poklicanost v Evropi	21
Nova evangelizacija	23
a) »Večno« in »novo«	23
b) Nova svetost	24
Novi duhovni poklici	25
a) Poklicanost in duhovni poklici	26
b) Kultura poklicanosti	26
c) Pastoralna za duhovne poklice: »kakovostni skok«	28
d) Majhna čreda in veliko poslanstvo	31

Drugi del: TEOLOGIJA POKLICANOSTI.....	33
Čut za življenje	33

Trojiška podoba	34
Oče kliče v življenje	35
a) »... po svoji podobi«	36
b) Ljubezen, poln smisel življenja	36
c) Ljubezen, poklic vsakega človeka	37
d) Oče vzgojitelj	37
e) Klic krsta	38
Sin kliče, naj gremo za njim	38
a) Poslan od Očeta, da pokliče človeka	39
b) Največja ljubezen: dati življenje	39
c) Jezus oblikovalec	40
d) Evharistija: izročitev za poslanstvo	41
Duh kliče k pričevanju	42
a) Tolažnik in prijatelj, voditelj in spomin	42
b) Spodbujevalec in spremljevalec poklica	42
c) Poklicanost vseh k svetosti	43
d) Poklici v službi poklicanosti Cerkve	44
e) »Da« Svetemu Duhu pri birni	44
Od Trojice k Cerkvi v svetu	45
a) V Cerkvi in v svetu, za Cerkev in za svet	45
b) Cerkev, skupnost in občestvo poklicev	46
c) Znamenje, služba, poslanstvo	47
d) Cerkev, mati poklicev	48
Ekumenska razsežnost	49
Vzhodne katoliške Cerkve	50
Posvečena služba in poklici v občestveni izmenjavi	51
a) Posvečena služba	51
b) Pozornost na vse poklice	52
Marija, mati in model vsakega poklica	52
Tretji del: PASTORALA DUHOVNIH POKLICEV	55
Prvotna Cerkev kot ikona (model)	55
Teološki vidiki pastorale duhovnih poklicev	57
Splošna načela pastorale duhovnih poklicev	60
a) Pastoralna duhovnih poklicev je izvorna perspektiva dušnega pastirstva	60
b) Pastoralna duhovnih poklicev je poklicanost današnje pastorale	61

c) Pastoralna duhovnih poklicev je postopna in vzajemna ..	62
d) Pastoralna duhovnih poklicev je splošna in posebna	62
e) Pastoralna duhovnih poklicev je univerzalna in trajna	64
f) Pastoralna duhovnih poklicev je osebna in občestvena ...	65
g) Pastoralna duhovnih poklicev je celostno-sintetična	
perspektiva dušnega pastirstva	66
Programi poti (itinerariji) pastorele duhovnih poklicev	68
a) Bogoslužje in molitev	69
b) Cerkveno občestvo	71
c) Ljubezensko (karitativno) služenje	73
d) Pričevanje kot oznanilo evangelija	74
Od pastoralnih programov do osebnega odgovora na klic ...	75
Od programov poti (itinerarijev) h krščanskim	
skupnostim	77
a) Župnijska skupnost	77
b) »Kraji-znamenja« življenja za duhovne poklice	78
c) Pedagoška okolja vere	79
d) Oseba vzgojitelja in vzgojiteljice	79
e) Organizmi pastorele duhovnih poklicev	80
Četrty del: PEDAGOGIKA DUHOVNIH POKLICEV	83
Kriza duhovnih poklicev in kriza vzgoje	83
Evangelij poklica	84
Pedagogika poklica	84
(1) Sejati	85
a) Dve svobodi v dialogu	85
b) Pogum sejati povsod	86
c) Sejanje ob pravem času	87
d) Najmanjše med vsemi semeni	87
(2) Spremljati	88
a) Pot duhovnega poklica	89
b) Studenci žive vode	90
c) Delitev z drugimi in sopoklicanost	91
(3) Vzgajati	93
a) Vzgajati zavest o sebi	93
b) Vzgajati za skrivnost	94
c) Vzgajati za razumevanje življenja	95
d) Vzgajati za molitev klicanja in prošnje (in-vocatio)	96

(4) Oblikovati	97
a) Spoznanje Jezusa	97
b) Spoznanje resnice o življenju	98
c) Duhovni poklic kot priznanje in hvaležnost	99
d) Spoznanje Jezusa in učenčevo samospoznanje	100
(5) Razločevati	101
a) Dejanska odločitev	101
b) Voditeljevo razločevanje	103
SKLEP	109
Jubileju naproti	109
Prosimo Gospodarja žetve	110
Kratice	113
Kazalo	115

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

Številka

naslov

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katehezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na daljnem Vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o Daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)

42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA - Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)